

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Røros kommune

Arkivsak: 25/64
Møtedato/tid: 11.02.2025 kl. 12:30
Møtested: Storstuggu, møterom Christianus

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Torbjørn Brandt på telefon 468 22 369 , eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 05.02.2025

Rob Veldhuis (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/25	Referatsaker
02/25	Orientering om kommunens økonomiske situasjon
03/25	Skriftlig tilbakemelding fra kommunedirektøren - offentlige anskaffelser
04/25	Rapport fra forvaltningsrevisjon - Byggesak
05/25	Kontrollutvalgets årsmelding 2024
06/25	Omberamming av møtedatoer
07/25	Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak
08/25	Folkevalgtopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet
09/25	Innspill til kontrollarbeidet
10/25	Godkjenning av protokoll

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

01/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/64 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Protokoll fra kommunestyrets møte 5.12.2024

Protokoll fra kommunestyrets møte 12.12.2024

Protokoll fra kommunestyrets møte 30.1.2025

Regjeringen innfører plikt til å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger - regjeringen.no

Nye tolkninger fra departementet om valgbarhet til kontrollutvalget

Sammendrag - Rapport-statlig-tilsyn-med-kommunene 2020- 2024

Sammendrag NTNU-rapport Selvkost i kommunene - avskrivningstid, kalkylrente og framføringsperiode

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. Protokoll fra kommunestyrets møte 5.12.2024
2. Protokoll fra kommunestyrets møte 12.12.2024
3. Protokoll fra kommunestyrets møte 30.1.2025
4. Regjeringen innfører plikt til å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger
5. Nye tolkninger fra departementet om valgbarhet til kontrollutvalget
6. Sammenndrag - Rapport statlig tilsyn med kommunene 2020- 2024
7. Sammenndrag NTNU-rapport Selvkost i kommunene - avskrivningstid, kalkylrente og framføringsperiode

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta de vedlagte referatsakene til orientering.

Møteprotokoll

Utvalg	Kommunestyret
Møtested	Christianus Sextus, Storstuggu
Dato	05.12.2024
Tidspunkt	Kl. 09:00 - 14:00

Fremmøtte	Parti
Christer Tamnes Tronsmed	Ap
Elin Louise Silderén Tamnes	Ap
Erling Sven Busch	Ap
Henrik Grønn	Ap
Ingvild Feragen Sæther	Ap
John Helge Andersen	Ap
Jon Anders Kokkvoll	Ap
Oskar Tørres Lindstad	Ap
Per Erik Sandnes	Ap
Lone Sundt Kokkvoll	Ap
Paula Blomli	Ap
Anette Furunes	H
Kjell Magnus Krog	H
Linn Eva Kolstad	H
Mona Waldahl Slettum	H
Stig-Arvid Leinum	R
Mattis Danielsen	RL
Kristoffer Tamnes	Sp
Christian Elgaaen	SV
Hilde Marie Gaebpie Danielsen	SV
Rune Hansén Steinnes	SV
Stein Petter Haugen	Uavh
Gunn Merethe Prytz	V
Per Arne Gjelsvik	V

Forfall	Parti	Varamedlem	Parti
Isak Veierud Busch	Ap	Björg Figenschou	Ap
Rob Veldhuis	H	Ole Jørgen Kjellmark	H
Tove Iren G. Ryttervoll	Sp	Atle Fæmundshytten	Sp

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Røros, 05.12.2024

Per Erik Sandnes
(sign.)

Gunn Merethe Prytz
(sign.)

Saksliste

Saksnr

PS-118/24

PS-119/24

PS-120/24

PS-121/24

Sakstittel

Godkjenning av innkalling og saksliste

Interpellasjon til kommunestyret 05.12.2024

Grunngitt spørsmål - kommunestyret 05.12.2024

Handlings- og økonomiplan 2025-2028 - Budsjett 2025

118/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og sakliste godkjennes.

Behandling

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Vedtak

Innkalling og sakliste godkjennes.

119/24 Interpellasjon til kommunestyret 05.12.2024

Behandling

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Røros Høyre , Senterpartiet, Venstre , Røroslista, Rødt og Stein Petter Haugen vil foreslå at konsekvenser av en midlertidig stans i renoveringen av Røros Legesenter utredes og fremlegges. Styringsgruppe og andre samarbeidsfora fortsetter sitt løpende arbeid.

Repr. Tamnes og repr. Kjellmark tok opp spørsmålet om sin habilitet i saken. Kommunestyret tok saken til votering og representantene ble enstemmig erklært inhabil etter forvaltningsloven § 6 (andre ledd), og fratrådte under behandlingen av saken.

Ordførers svar på interpellasjonen

Jeg vil gjerne innlede med å understreke at et tett og godt samarbeid med St. Olavs er viktig for Røros kommune, fra både politisk og administrativt nivå. Dette svaret blir litt langt, fordi jeg mener det er viktig at kommunestyret blir godt opplyst om den dialogen som har vært mellom St. Olav og kommunen i denne saken.

I mai 2022 ble det avholdt møte mellom St. Olavs og Røros kommune, der temaet var samarbeid.

Det ble tatt initiativ til å gå i dybden på flere fellesfunksjoner. I dette møtet var det ønsket å se på hvordan fremtidens labtjeneste skal utformes på Røros. Dette arbeidet ble koblet opp mot prosjektgruppen og St. Olavs sitt mulighetsstudie.

Etter å ha utforsket dette ble det enighet om at det ikke var mulig å få til av flere årsaker. For å få til dette på daværende tidspunkt, var det et krav om at det var én arbeidsgiver som driftet laben, og at ansatte var tilknyttet den arbeidsgiveren.

Ansatte på legekantoret ønsket ikke å skifte arbeidsgiver. I ettertid ble det også kjent med at vi ikke klarte å sikre forretningsmodellen for inntekter. Ut i fra eksisterende vilkår, var det ikke mulig å drifte en felles lab. Samarbeidet på dette området ble på dette tidspunktet satt på pause.

En tid etter dette ble det klart at det i Trondheim jobbes med en løsning som skulle sikre inntektene til både kommunale tjenester(legekantor) og St. Olavs sin virksomhet. Dette resulterte i at man sammen ønsket å ta opp igjen arbeidet med å se på muligheten for felles labtjeneste.

Kommunen begynte da (04/23) å kartlegge omfanget av egen tjeneste etter en bestilling fra St. Olavs. I den anledning trengte St. Olavs, laboratoriemedisinsk klinikk, datagrunnlag for

volum osv.. Kommune var allerede da kjent med utfordringer med inntekter, som det måtte finnes en god løsning på.

Videre ble det orientert på dialogkonferanse 1 i 2023 om at det hadde blitt jobbet sammen med St. Olav med å se på fellesfunksjoner. På det tidspunktet var det ønskelig å se på flere områder som felles ambulanseinngang og sosiale rom i tillegg til et felles laboratorium.

I desember 2023 ble det gjennomført nok et møte mellom St. Olavs og Røros kommune. Deltakere var kommunedirektør Kjersti Forbord Jensås, kommunalsjef Jan Roger Wold, fagdirektør St. Olavs Birger Henning Endreseth, laboratoriemedisinsk klinikkssjef Solveig Winter og klinikkssjef Røros sykehus Jan Gunnar Skogås. På det tidspunktet var arkitektene ferdig med skisse til legekantoret. Arkitektene hadde da prøvd å maksimere det som var mulig uten at det gikk på bekostning av andre romløsninger på legekantoret.

Det var enighet på dette møtet om at St. Olavs utarbeider forslag til mandat for en arbeidsgruppe som skal se på hvordan en kan samarbeide rundt en felles labtjeneste.

Kommunestyret vedtok den 20/6 2024 renovering av nytt legekantor. Det ble orientert der om arbeidet med felles lab, med flere muligheter for fellestjenester som for eksempel vaktmester.

Selve mandatet for arbeidet med felles lab ble presentert Røros kommune i september 2024

Det ble raskt etablert en arbeidsgruppe og en styringsgruppe. Oppstart for dette arbeidet var i oktober 2024.

Dette samarbeidet endte opp med at arbeidsgruppen konkluderte med at arealet som er avsatt til nytt legesenter er for lite, og det heller ikke er avklart hvordan en kan ivareta en forretningsmodell som ivaretar begge parter.

Det ble foreslått fra arbeidsgruppen at det skal driftes som i dag. I dag er det et uformalisert samarbeid mellom de to enhetene. Det må formaliseres en samarbeidsmodell med to ulike lokasjoner som i dag.

Det ble gjennomført nye møter mellom kommunen og St. Olavs etter at arbeidsgruppen hadde vurdert mulighetene. Målet er å fortsatt samhandle med St. Olavs om en felles løsning rundt denne tjenesten ut fra de rammene som foreligger.

Styringsgruppen skal derfor møtes på nytt for å vurdere svaret til arbeidsgruppen, og har neste møte 13/12 -24.

St.Olavs mener at det ikke er tatt høyde for, eller vurdert hvilket utstyr det er behov for i et nytt laboratorium. St. Olavs har god kjennskap til at teknologien har gjort fremskritt der tidligere utstyr som har vært plasskrevende, nå opptar mindre behov for plass. Dette må også sees i sammenheng med at St. Olav har behov for å avklare hvilke deler av et laboratorium skal ligge på Røros og hva kan ligge ved St. Olavs i Trondheim. Samtidig skal behovet til Røros kommune ivaretas. Det har tidligere vært en størrelse på lab som har fungert greit, og den blir nå større. Selve arealet øker med ca. 50% fra tidligere 22m², mot ny 33m². I tillegg er det et egen rom for rusprøver på 8,5m² tilknyttet laben.

I tillegg må det arbeides ytterligere med det som omhandler forretningsmodellen for en felles lab. Både St. Olavs og Røros kommune må sikre inntektene som hører med slike tjenester. I og med at ansatte skal være ansatt hos to forskjellige arbeidsgivere, må det være klargjort at alle kan arbeide på en stasjon med en eier. Pr i dag har dette vært utfordrende å få til, men, det jobbes med løsninger på dette.

Det samhandles fortsatt med Røros sykehus for å sikre at det blir bygd et felles laboratorium med god funksjon.

Det må gjøres grundige og gode faglige vurderinger, men jeg mener dette ikke er politiske vurderinger. St. Olavs Røros sykehus og Røros kommune har fortsatt et felles mål om å etablere et felles laboratorium, innenfor den rammen vi har, og ikke minst få etablert en

forretningsmodell som sikrer alles inntekter. Jeg er ikke komfortabel med at ordfører skal gripe inn i en pågående prosess der de rent faglige vurderingene er det som må veie tyngst. Men jeg forutsetter at dette arbeidet fortsatt går sin gang som beskrevet over, og mener derfor intensjonen i forslaget til vedtak allerede er oppfylt.

Opprinnelig forslag til vedtak fra interpellant Gjelsvik ble erstattet av endringsforslag fra partiene Høyre, Senterpartiet, Venstre, Røroslista, Rødt og den uavhengige representanten, Stein Petter Haugen.

Votering over endringsforslag fra repr. Krog:

Forslaget falt med 11 mot 14 stemmer. Mindretallet utgjorde representantene Leinum, Danielsen, Prytz, Gjelsvik, Haugen, Femundshytten, Kolstad, Slettum, Furunes, Krog og Andersen.

120/24 Grunnlagt spørsmål - kommunestyret 05.12.2024

Behandling

Svar fra ordfører på grunnlagt spørsmål:

Den nye renovasjonsordning ble innført i Røros kommune 2020, og da ble alle områder informert om hva det vil si å ha kontainer-renovasjon som avfallsordning. Arbeidet med fjerning av frittstående 660 liter containere for restavfall startet allerede i 2020. Endringen i renovasjonsordningen ble innført både for å gjøre innhenting av avfall mer effektivt, men også for å få bedre avfallssortering.

Jeg har full forståelse for at dette kan være krevende for folk som bor et stykke unna returpunkt og samtidig ikke har bil og førerkort. Da er det ekstra viktig at naboer, pårørende og andre bistår hverandre i de få tilfellene der man bor langt unna returpunkt, og ikke er i stand til å frakte med seg søppel til returpunktet selv

Renovasjonsbilene kjører ned til Tolga for tømming opptil daglig. Men det er sjeldent den kjører restavfall. Dette blir ofte misforstått. Restavfall tømmes hver fjerde uke, mens disse 660 liters dunkene fylles opp på en uke med usortert avfall. Disse dunkene har krevd så mye at de er blitt lagt inn som ekstra stopp i roden for returpunkt.

De få gangene hvor renovasjonsbilen kjører restavfall er den ofte full, altså for tung allerede til å kunne ta med mer. Kjøres det med overlast kan det medføre både trafikkfarlige situasjoner og bøtelegging.

Merk også at det er forskjell på hva man betaler i renovasjonsavgift. De som leverer på returpunkter selv, betaler 1759kr mindre i året enn de som har standardabonnement med dunker, slik man har i sentrumsområder. Ca. 32% lavere gebyr enn andre.

1) Det er mange innbyggere i Røros kommune, undertegnede inkludert, som må frakte med seg avfall til returpunkt. Jeg synes det er en fin ordning.

2) Hele poenget med omlegging av avfalls-opplegget er blant annet mer effektiv sortering, av hensyn til miljøet. Når det kommer til miljøaspektet, koster det samfunnet mye å levere restavfall. Røros kommune må følge samme krav til avfallshåndtering som andre kommuner. Det nasjonale kravet er at alle returpunkt skal tilby fem fraksjoner, ettersom alt avfall som leveres i dag skal kategoriseres, veies og dokumenteres. Dette er uavhengig om det er kommunen selv eller et selskap som samler inn avfallet.

3) Det er allerede undersøkt hvilke konsekvenser det vil ha å overlate innhenting av avfall til FIAS. Dette har vært en del av arbeidet i formannskapet det siste året. Konklusjonen ble at FIAS ikke kan gjøre dette billigere enn Røros kommune gjør selv, tvert imot, og det ville da blitt dyrere for innbyggerne gjennom økte kommunale avgifter.

4) 3-4 dagers varsel er etter mitt syn ikke tilstrekkelig. Den første informasjonen gikk etter det jeg har fått beskjed om ut i 2020, deretter på nytt i juli 2023, så igjen 8 dager før innhenting av kontainerne.

121/24 Handlings- og økonomiplan 2025-2028 - Budsjett 2025

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

1. Skattøre settes til den maksimale sats som Stortinget fastsetter.

2. Eiendomsskatt

- a. Eiendomsskatten skrives ut med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§2 og 3
- b. Med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 utskrives det eiendomsskatt i hele kommunen.
- c. Eiendomsskatt for bolig- og fritidseiendommer utskrives med en sats på 4,00 promille
- d. Eiendomsskatt for andre eiendommer og anlegg utskrives med en sats på 4,75 promille
- e. Eiendomsskatten skal betales i like terminer, samtidig med kommunale avgifter/eiendomsgebyrer
- f. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter. For boligeiendommer fastsettes eiendomsskatt jfr eiendomsskatteloven §8 C-1 på grunnlag av verdien satt i skattelovens § 4-10 andre ledd multiplisert med 0,7
- g. Boligeiendommer, fritidseiendommer, næringseiendommer og landbrukseiendommer tilordnes et bunnfradrag på kr.0,-
- h. Fredede bygg, kommunale bygg og andre vedtatte bygg fritas jfr eiendomsskatteloven § 7 a og b. Liste over fritakseieendommer etter § 7a og b er vedlagt saken

3. Opptak av lån for finansiering av investeringer

Kommunestyret godkjenner låneopptak inntil kroner 30 294 400 for å dekke investeringer i 2024 beskrevet i punkt 5b i innstillingen. Låneopptak gjøres i henhold til kommunens finansreglement

4. Opptak av lån for videre utlån

Kommunestyret godkjenner opptak av startlån for videre utlån fra Husbanken på inntil 10 millioner kroner

5. Disponering av driftsrammer og investeringsrammer

- a. De totale driftsrammene som kommer frem av skjemaene Bevilgningsoversikt §5-4 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videredelegert gjennom egen disponerings-/anvisningsfullmakt
- b. De totale investeringsrammene som kommer frem av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videredelegert gjennom egen disponerings- /anvisningsfullmakt

6. Budsjett for kontrollutvalget

Vedlagt budsjett for kontrollutvalg med en total ramme på 1 356 300,- vedtas

7. Kostnadsdekning for selvkostområdene oppmåling og private planer. Jf kommunelovens §8, første ledd, vedtar kommunestyret følgende gebyrgrunnlag for områdene

- Oppmåling, gebyrer utgjør 100% andel av samlet selvkost
- Private planer, gebyrer utgjør 100% av samlet selvkost

8. Disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet

Kommunedirektørens forslag til disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet hvor følgende fordeling er lagt til grunn, vedtas:

- Ramme Skolene økes med kroner 3 600 000,-
- Ramme Barnehagene økes med kroner 450 000,-
- Ramme Helse økes med kroner 450 000,-

9. Revidering av planstrategi 2024-2027

Foreslåtte endringer i planstrategi 2024-2027 i henhold til tabell under vedtas.

Planoppgave	Planstype	Type endring	Startår	2024	2025	2026	2027	Vedtaksår	Beskrivelse av bakgrunn for endring
Strategi for mangfold og inkludering	Fagplan/temaplan	Revidering, ikke tatt med i opprinnelig planstrategi		x		x	x	2027	Revidering for å krytte eksisterende strategirettere opp mot kommuneplanens samfunnsdel
Klima- og miljøstrategi	Strategisk plan	Utsatt oppsett			x	x		2026	Mangel av ressurser i stab, spesielt med tanke på samfunnsplanlegging fører til at det ikke er mulig å gjennomføre dette planarbeidet innen opprinnelig planlagt tidsramme
Utviklingsplan for samisk språk og kultur	Fagplan/temaplan	Utsatt år for vedtak		x	x			2025	For få administrative ressurser til å gjennomføre planarbeidet iht opprinnelig planstrategi. Vedtak utsettes til 2025
Kulvert ved lokstall Veiforbindelse fra Sør	Reguleringsplan / detaljregulering	Ny			x			2025	Direkte oppfølging av <u>mulighetsstudiet</u> mellom BaneNør og Røros kommune, sluttfor høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med <u>KDP Røros Bergstad</u> og framtidens industripark
Veiforbindelse fra sør (Hovsveien)	Reguleringsplan / detaljregulering	Ny			x			2025	Direkte oppfølging av <u>mulighetsstudiet</u> mellom BaneNør og Røros kommune, sluttfor høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med <u>KDP Røros Bergstad</u> og framtidens industripark

Foreslåtte endringer er markert i rødt

10. Gebyrliste 2025

- Vedlagte gebyrliste vedtas. Gebyrer som behandles av staten i forbindelse med årets behandling av statsbudsjett oppdateres av kommunedirektøren i gebyrlisten etter at vedtak er gjort i Stortinget.
- Oppdatert gebyr for feieavgift vedtas i egen sak når felles selvkostberegning for interkommunal feie- og tilsynstjenste i Tydal, Røros, Holtålen og Os kommuner er ferdig utarbeidet, senest ved behandling av 1. tertial. Gebyr for disse tjenestene skal ikke utfaktureres før felles gebyrordning er etablert

11. Økonomiske handlingsregler

Følgende økonomiske måltall vedtas for økonomiplanperioden 2025-2028:

Målbeskrivelse	Måltall
Det bør avsettes minst 1,75% av sum skatteinntekter og rammetilskudd til disposisjonsfond hvert budsjettår	1,75%
Netto lånegjeld bør over tid ikke overstige 90% av brutto driftsinntekter	90%
Disposisjonsfondet fratrukket totalt bokført premieavvik pensjon skal utgjøre minst 10% av brutto driftsinntekter	10%

12. Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse

Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse med tilhørende beskrivelser i handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtas. Planen inneholder følgende tiltak med økonomisk effekt:

Tiltaksplan for å oppnå økonomisk balanse						
Rammeområde	Tiltaksbeskrivelse	Tiltakstype	Økonomisk effekt av tiltakene, hele 1000			
			2025	2026	2027	2028
1-Stab og støtte	Ny beregnet kostnad egenandil utbygging av høyhastighets bredbånd	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 548	-	-	-
1-Stab og støtte	Reduksjon stillinger Stab og støtte	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 026	- 2 026	- 2 026	- 2 026
1-Stab og støtte	Reduksjon lisens- og driftskostnader IT	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 600	- 600	- 600	- 600
2-Øppvekst	Utsettelse av vedtatt tiltak: Spesialpedagoger barnehagene	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 519	- 519	- 519	- 519
3-Helse og omsorg	Bytte av leverandør	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 710	- 563	- 710	- 290
3-Helse og omsorg	Hjemmeaktivitetskoordinator stilling	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 669	- 669	- 669	- 669
3-Helse og omsorg	Fjerne budsjetterte mensesntstillinger	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 348	- 1 348	- 1 348	- 1 348
3-Helse og omsorg	Redusere renholdstilling ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 282	- 282	- 282	- 282
3-Helse og omsorg	To legestillinger reduseres	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 365	- 1 365	- 1 365	- 1 365
3-Helse og omsorg	Utsette åpning av nye sykehjemsplasser på ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 723	- 1 723	- 1 723	- 1 723
3-Helse og omsorg	Ømprioritering av stillinger på dag/kveld	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 455	- 1 455	- 1 455	- 1 455
3-Helse og omsorg	Reduksjon 0,5 årsverk	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 302	- 302	- 302	- 302
3-Helse og omsorg	Endring av tiltaksbehov i hjemmebaserte tjenester	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
5-Kultur	Ikke ansette vikar kulturskole	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 160	- 160	- 160	- 160
5-Kultur	Redusere tilskudd/overføringer/priser/stipendier	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 253	- 413	- 413	- 587
6 Tekniske områder	Ikke erstatte stillinger som det er kjent at blir vakante	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 420	- 2 420	- 2 420	- 2 420
			- 15 355	- 13 819	- 13 965	- 12 544
	Sum tiltak i inndekningsperiode (2025-2027)	-	43 139			
	Sum tiltak i økonomiplanperioden (2025-2028)	-	58 683			

Formannskapet sitt forslag til vedtak, 14.11.2024 - 126/24

1. Skattøre settes til den maksimale sats som Stortinget fastsetter.
2. Eiendomsskatt
 - a. Eiendomsskatten skrives ut med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§2 og 3
 - b. Med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 utskrives det eiendomsskatt i hele kommunen.
 - c. Eiendomsskatt for bolig- og fritidseiendommer utskrives med en sats på 4,00 promille
 - d. Eiendomsskatt for andre eiendommer og anlegg utskrives med en sats på 4,75 promille
 - e. Eiendomsskatten skal betales i like terminer, samtidig med kommunale avgifter/eiendomsgebyrer
 - f. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter. For boligeiendommer fastsettes eiendomsskatt jfr eiendomsskatteloven §8 C-1 på grunnlag av verdien satt i skattelovens § 4-10 andre ledd multiplisert med 0,7
 - g. Boligeiendommer, fritidseiendommer, næringseiendommer og landbrukseiendommer tilordnes et bunnfradrag på kr.0,-
 - h. Fredede bygg, kommunale bygg og andre vedtatte bygg fritas jfr eiendomsskatteloven § 7 a og b. Liste over fritakseieendommer etter § 7a og b er vedlagt saken
3. Opptak av lån for finansiering av investeringer

Kommunestyret godkjenner låneopptak inntil kroner 30 294 400 for å dekke investeringer i 2024 beskrevet i punkt 5b i innstillingen. Låneopptak gjøres i henhold til kommunens finansreglement

4. Opptak av lån for videre utlån

Kommunestyret godkjenner opptak av startlån for videre utlån fra Husbanken på inntil 10 millioner kroner

5. Disponering av driftsrammer og investeringsrammer

- a. De totale driftsrammene som kommer frem av skjemaene Bevilgningsoversikt §5-4 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videredelegert gjennom egen disponerings-/anvisningsfullmakt

- b. De totale investeringsrammene som kommer frem av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videre delegert gjennom egen disponerings- /anvisningsfullmakt

6. Budsjett for kontrollutvalget

Vedlagt budsjett for kontrollutvalg med en total ramme på 1 356 300,- vedtas

7. Kostnadsdekning for selvkostområdene oppmåling og private planer. Jf kommunelovens §8, første ledd, vedtar kommunestyret følgende gebyrgrunnlag for områdene

- a. Oppmåling, gebyrer utgjør 100% andel av samlet selvkost
- b. Private planer, gebyrer utgjør 100% av samlet selvkost

8. Disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet

Kommunedirektørens forslag til disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet hvor følgende fordeling er lagt til grunn, vedtas:

- a. Ramme Skolene økes med kroner 3 600 000,-
- b. Ramme Barnehagene økes med kroner 450 000,-
- c. Ramme Helse økes med kroner 450 000,-

9. Revidering av planstrategi 2024-2027

Foreslåtte endringer i planstrategi 2024-2027 i henhold til tabell under vedtas.

Planoppgave	Plantype	Type endring	Startår	2024	2025	2026	2027	Vedtaksår	Beskrivelse av bakgrunn for endring
Strategi for mangfold og inkludering	Fagplan/temaplan	Revidering, ikke tatt med i opprinnelig planstrategi	x		x	x		2027	Revidering for å knytte eksisterende strategirettene opp mot kommuneplanens samfunnsdel
Klima- og miljøstrategi	Strategisk plan	Utsatt oppfølging			x	x		2025	Mangel av ressurser i stab, spesielt med tanke på samfunnsplanlegging fører til at det ikke er mulig å gjennomføre dette planarbeidet innen opprinnelig planlagt fastsette
Utviklingsplan for samisk språk og kultur	Fagplan/temaplan	Utsatt år for vedtak	x	x				2025	For få administrative ressurser til å gjennomføre planarbeidet iht opprinnelig planstrategi. Vedtak utsettes til 2025
Kulvert ved fokustall Vei/forbindelse fra Sør	Reguleringsplan / detaljregulering	NY			x			2025	Direkte oppfølging av mulighetsstudiet mellom BaneNor og Røros kommune, sluttført høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med KDP Røros Bergstad og framtidens industripark
Vei/forbindelse fra Sør (Havsjøveien)	Reguleringsplan / detaljregulering	NY			x			2025	Direkte oppfølging av mulighetsstudiet mellom BaneNor og Røros kommune, sluttført høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med KDP Røros Bergstad og framtidens industripark

Foreslåtte endringer er markert i rødt

10. Gebyrliste 2025

- a. Vedlagte gebyrliste vedtas. Gebyrer som behandles av staten i forbindelse med årets behandling av statsbudsjett oppdateres av kommunedirektøren i gebyrlisten etter at vedtak er gjort i Stortinget.
- b. Oppdatert gebyr for feieavgift vedtas i egen sak når felles selvkostberegning for interkommunal feie- og tilsynstjeneste i Tydal, Røros, Holtålen og Os kommuner er ferdig utarbeidet, senest ved behandling av 1. tertial. Gebyr for disse tjenestene skal ikke utfaktureres før felles gebyrordning er etablert

11. Økonomiske handlingsregler

Følgende økonomiske måltall vedtas for økonomiplanperioden 2025-2028:

Målbeskrivelse	Måltall
Det bør avsettes minst 1,75% av sum skatteinntekter og rammetilskudd til disposisjonsfond hvert budsjettår	1,75%

Netto lånegjeld bør over tid ikke overstige 90% av brutto driftsinntekter 90%
 Disposisjonsfondet fratrukket totalt bokført premieavvik pensjon skal 10%
 utgjøre minst 10% av brutto driftsinntekter

12. Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse

Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse med tilhørende beskrivelser i handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtas. Planen inneholder følgende tiltak med økonomisk effekt:

Tiltaksplan for å oppnå økonomisk balanse							
Rammeområde	Tiltaksbeskrivelse	Tiltakstype	Økonomisk effekt av tiltakene, hele 1000				
			2025	2026	2027	2028	
1-Stab og støtte	Ny beregnet kostnad egenandil utbygging av høyhushighets bredbånd	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 548	-	-	-	
1-Stab og støtte	Reduksjon stillinger Stab og støtte	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 026	- 2 026	- 2 026	- 2 026	
1-Stab og støtte	Reduksjon lisens- og driftskostnader IT	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 600	- 600	- 600	- 600	
2-Oppvekst	Utsettelse av vedtatt tiltak: Spesialpedagoger barnehagene	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 519	- 519	- 519	- 519	
3-Helse og omsorg	Bytte av leverandør	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 710	- 563	- 710	- 290	
3-Helse og omsorg	Fjerne aktivitetsskordinator stilling	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 669	- 669	- 669	- 669	
3-Helse og omsorg	Fjerne budsjetterte manskoststillinger	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 348	- 1 348	- 1 348	- 1 348	
3-Helse og omsorg	Redusere renholdstilling ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 282	- 282	- 282	- 282	
3-Helse og omsorg	To legestillinger reduseres	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 365	- 1 365	- 1 365	- 1 365	
3-Helse og omsorg	Utsatte åpning av nye sykehjemsplasser på ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 723	- 1 723	- 1 723	- 1 723	
3-Helse og omsorg	Ømprioritering av stillinger på dag/kveld	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 455	- 1 455	- 1 455	- 1 455	
3-Helse og omsorg	Reduksjon 0,5 årsverk	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 302	- 302	- 302	- 302	
3-Helse og omsorg	Endring av tiltaksbehov i hjemmebaserte tjenester	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	
5-Kultur	Ikke ansette vikar kulturskole	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 160	- 160	- 160	- 160	
5-Kultur	Redusere tilskudd/overføringer/priser/stipendier	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 253	- 413	- 413	- 587	
6 Tekniske områder	Ikke erstatte stillinger som det er kjent at blir vakante	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 420	- 2 420	- 2 420	- 2 420	
			- 15 355	- 13 619	- 13 965	- 12 544	
	Sum tiltak i innrechningsperiode (2025-2027)		- 43 139				
	Sum tiltak i økonomiplanperioden (2025-2028)		- 55 683				

Behandling

Repr. Henrik Grønn (Ap) fremmet følgende forslag:

Forslag fra Røros arbeiderparti

Nytt punkt 13

Kommunestyret er bekymret for det forventede merforbruket for 2024, påpekt i 2. tertial- Kommunestyret ber om en snarlig revidering av økonomiplanen, der forventet merforbruk for 2024, og de endelige effektene av statsbudsjettet er innarbeidet.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Tomter for boligbygging

Det har de senere år vært fokus på manglende arealer for bygging av nye boliger. Pr dato kan det synes som om behovet totalt sett ikke er prekært. Behov for hvilke typer boliger det er behov for, og vil bli behov for, er lite diskutert. Boformer forandrer seg over tid. Vi tenker på

omsorgsboliger, leie til eie, bofellesskap demente osv.

Klargjøring av arealer tar også tid. Vi bør ha arealer klare for ulike typer bebyggelse til enhver

tid i ulike deler av kommunen.

Røros Høyre har tidligere prøvd å framsnakke arealet i Vola, fra Volaveien i øst - nord-vestover mot Bergsvendsrabben, i høyde ovenfor eksisterende bebyggelse.

Kommunedirektøren bes utrede foreslåtte areal med sikte på framtidig boligbygging.

Utredningen bør fremlegges i oktober 2025.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Bygningsmasse eid av Røros kommune

Røros kommune står fremdeles som eier av flere eiendommer i kommunen. Noen er vedtatt solgt, andre er under utredning/overveielse.

Samtidig får mottar vi informasjon om at enkelte etater/avdelinger har lite tilfredsstillende lokaler eksempelvis Rus- og Psykiatritjenesten og Barnevernstjenesten.

En viktig arbeidsplass er sykehuset. Har St Olav framtidige behov? Har vi arealer til disposisjon?

Vi har eiendommer slik som Kokkhaugen, Øya barnehage, Søsterhjemmet, det gule bygget på mellomtrinnet (Gammelskola) osv. Eiendommer det må tas stilling til om skal selges eller framtidig bruk. Noen er vedtatt solgt. Er Gjøsвика sykehjem egnet for framtiden?

Med eldrebølgen vet vi at behovet for omsorgsboliger vil stige (alternativt andre boformer), boliger for rus/psykiatri (frittstående eller med 24/7 tjenester), flere eldre med demens av ulik grad og flere tunge yngre pleietrengende med sammensatte behov. vil ha behov for boliger. Vi har også boliger for funksjonshemmende (innen TFF), som ikke tilfredsstillers dagens krav til brukerne.

Røros Høyre savner en helhetlig og langsiktig strategi for hvordan Røros kommune skal takle disse framtidige utfordringen som vi vet kommer. Planlegging tar tid, så hvis vi ikke har startet, må vi gjøre det nå. Vi må ha et 10-20 års perspektiv.

Kommunedirektøren bes derfor iverksette en utredning som ser på eksisterende eide eiendommer i forhold til framtidig bruk, spesielt i forhold til de behov kommunen har for lokaler til tjenester som skal ytes innbyggere og ansatte i dag og i framtida. Røros Høyre mener at planer for nye omsorgsboliger, boliger for funksjonshemmede (TFF) og for klienter innen rus og psykiatri, må være konkrete og ha en plan for organisering, kostnader, finansiering og oppstart i de tilfeller utredningen avdekker realistiske og konkrete behov. Arealer for utbygging må sikres, inkl arealer for St. Olavs hospital, avd Røros.

Første skisse framlegges innen utgangen av 2025.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Behov for fagarbeidere i barnehage og skole (ikke lærere og barnehagelærere)

Også på Røros er det store utfordringer i skole og barnehage med barn som har vansker med å tilpasse seg. Lærerne bruker mye av tiden på det som ikke er fag.

Behovet for fagarbeidere, spesialpedagoger for førskolebarn, barnevernskonsulenter og psykologer er i stor grad til stede, og antagelig økende hvis Røros kommune følger trender eller i landet.

For å sikre framtidig rekruttering mener Røros Høyre det bør prioriteres å ta inn lærlinger innen barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Røros kommune har mange svært dyktige medarbeider innen dette området. Det savnes imidlertid den type hjelp i det daglige, operative i barnehage og skole. HØP har imidlertid satt en stopper for flere ressurser til dette området, selv om Røros Høyre omprioriterer ressurser fra administrativt til operativt arbeid. Trang økonomi iverksetter imidlertid prosesser for nytenking. Helse og Omsorg har eksempelvis gjort mye med endring av turnuser osv.

Røros Høyre mener og tror at en god start i livet, hvor kommunen prioriterer og bidrar med ressurser, er en god investeringer for framtida, og vil redusere kostnader innen rus- og psykiatri på et senere stadium i livet. Røros Høyre vil sette fokus på dette området.

Kommunedirektøren bes derfor om å se på organiseringen av tjenestene innen barnevern og lærings- og veiledningstjenesten, sammen med oppvekstsektoren, for om mulig å få flere av de ansatte ut i aktivt daglig og forebyggende arbeid på skole og barnehage. Tilbakemelding i løpet av mai 2025.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Selvkostmodell - gebyrer

Røros kommune forholder seg til selvkostmodellen når det gjelder blant annet vann og avløp, byggesaker osv.

Røros Høyre har de siste årene sett store variasjoner fra år til år når det gjelder satser i Gebyr regulativet. Det skaper lite forutsigbarhet. Vi er særlig bekymret når det gjelder gebyrer ved plansaker. Vi er avhengige av at våre innbyggere og andre har planer og ideer som iverksettes. Høye gebyrer mener vi bidrar til å hindre planer som den enkelte tiltakshaver vil realisere, da kostnaden oppfattes som stor og risikoen for avslag enda større. Vi mener derfor inngangsbilletten må være lav. Utvikling av Røros samfunnet og sysselsetting innen bygg og anlegg er viktig.

I fremlagte forslag til HØP er gebyrinntekter anslått (kan ikke se hvor og med hvor mye). Vi mener i første omgang at det totalsummen av disse inntektene skal ligge som idag.

Forslag:

1.

Vi ber kommunedirektøren redusere gebyrer under pkt 3.7 Plansaker, til samme nivå som 2024, dvs ingen gebyrøkning.

Disse gebyrene er i framlegget 100% finansiert i selvkostmodellen.

Det må da simuleres hvilke andre gebyrer som må økes for at foreslåtte gebyrinntekter totalt sett ikke reduseres. Det vil være naturlig å se på de satser som reduseres betydelig fra 2024 til 2025, de gebyrer som ikke vurderes som prissensitive, osv. Kostnad dekkes innenfor rammeområdet.

2.

Røros Høyre foreslår at halvparten av innbetalt gebyr må refunderes hvis saken av ulike grunner avslås til tross for at tiltaket er innenfor godkjente/vedtatte planer (arealplan osv.).

Kostnad dekkes innenfor rammeområdet.

3.

Høyre har tatt initiativ i Stortinget for at selvkost forskriften revideres, spesielt med tanke på:

å forlenge perioden framtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan framføres

konsekvens av å forlenge maksimal avskrivningstid på vann- og avløpsnett

konsekvens av at kommunene selv kan velge mellom å bruke kalkylerente eller reel rente i budsjetteringen av investeringar i selvkost området.

Gjennomslag på disse punktene vil kunne bidra til at kommunale gebyrer ikke vil bli så stor byrde for den enkelt som de ellers ville ha blitt.

Vi er klar over at totalt sett, er ikke gebyrer i Røros kommune spesielt høye sammenlignet med andre kommuner. Likevel er det for den enkelte innbygger store beløp. Det er kjent at beregningen av hvilke kostnader som regnes inn i en slik selvkostmodell varierer fra kommune til kommune. Forskning har avdekket at kommuner tar politiske og strategiske hensyn ved ikke å beregne full dekning av selvkost, ved å tilpasse ulike gebyrsatser. I tillegg har kommunene ulik praksis på å beregne selvkost, særlig når det gjelder indirekte kostnader.

Vi ber derfor kommunedirektøren om en redegjørelse om hvordan selvkostmodellen utøves i Røros kommune, inklusive hvilke direkte og indirekte kostnader som helt eller delvis er med i beregningen.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Ressursreduksjon

Røros kommune har opprettet et innbyggerpanel som får tildelt enkelte saker de skal uttale seg om. Dette er en fin involvering av kommunens innbyggere, og et godt demokratisk tiltak. I en periode hvor vi er presset økonomisk og derav også på ressurser til å iverksette, opprettholde og styre prosesser, mener Røros Høyre at saker som blir behandlet av innbyggerpanelet, blir godt nok ivaretatt av de folkevalgte i formannskap og kommunestyre. I tillegg har vi et utvalg av medier lokalt, hvor alle har mulighet til å komme med innspill. Kostnader og bruk av tid er antagelig ikke overveldene, men alt tar tid, og oftest mye lengre tid enn man har antatt og tror.

Røros Høyre vil derfor foreslå at innbyggerpanelet avvikles.

Repr. Kjell Magnus Krog (H) fremmet følgende forslag:

Vedlikehold

Mange av de eiendommer som Røros kommune vurderer lagt ut for salg har blitt karakterisert som dårlig vedlikeholdt. Det har tidligere i kommunestyreperioden blitt opplyst at vedlikeholdsbudsjettet er lite. Vi vil anta at også andre kommunalt eide bygg og eiendommer også kan lide av manglende vedlikehold. Røros kommune har investert stort i nye bygg (bl.a. barnehage, responscenter, sykehjem) de siste årene som krever vedlikehold. Vedlikehold starter på dag 1 etter at bygget er ferdigstilt. Kommunen må ta vare på sine eiendeler og sikre at verditap blir minimalt.

Røros Høyre ber om en redegjørelse/fremleggelse av vedlikeholdsplan for de enkelt bygg og eiendommer (de største og viktigste) sammen med kostnadsestimat som ligger inne i HØP.

Repr. Per Arne Gjelsvik (V) fremmet følgende forslag:

Kommunestyret ber kommunedirektøren starte prosessen med tanke på oppføring av dagsturhytte i vår kommune sommeren 2025. Det må etableres snarlig kontakt med Seksjon folkehelse, idrett og frivillighet i Trøndelag Fylkeskommune om dette.

Røros kommune må finne fram til egnet tomt og få denne formelt godkjent til formålet. Plassering må være slik at hytta tilfredsstillende de krav Fylkeskommunen setter.

Det er trolig mest praktisk at hytta ligger nær løypetrase. Kommunen må inngå en samarbeidsavtale med f.eks. Røros Løypeforening med tanke på tilsyn vinter og evt. sommer.

Det bør avsettes midler på inntil kr 150000 som kommunal egenandel.

Repr. Per Arne Gjelsvik (V) fremmet følgende forslag:

Kommunestyret ber kommunedirektør og ordfører samhandle med Ren Røros og nasjonal politiske ledelse med tanke på å få etablert et ledningsnett med tilstrekkelig kapasitet mellom Tydal og Røros. En slik nord-sør forbindelse vil sikre vår kommune og Nord-Østerdal ved utfall i forsyningen sørfra. Med tanke på behovet for økt nasjonal sikkerhet og at det planlagte Nato-anlegget på Hummelfjellet skal ha stabil forsyning, bør en forvente stor interesse og støtte til dette fra landets politiske ledelse.

Repr. Oskar Tørres Lindstad (Ap) fremmet følgende forslag:

Kommunestyret ber ordfører komme tilbake med en sak om politisk organisering i Røros kommune.

Repr. Anette Furunes (H) fremmet følgende forslag:

Link til Røros Høyres Handlings og økonomiplan 2025-2028

https://pub.framsikt.net/2025/roros/ps-2025-roros_hoyre_alternativ_hop_2025-2028/#/polsim/politicalsimulation/

Repr. Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) fremmet følgende forslag:

Verbalforslag: Kommunestyret ber formannskapet fortsatt være tett på den økonomiske situasjonen ved å vurdere mulige tiltak som gir innsparing eller inntjening, og rapportere tilbake til kommunestyret.

Repr. Jon Anders Kokkvoll (Ap) fremmet følgende forslag:

Røros kommune oppretter snarlig dialog med Verket Røros AS vedr. kartlegging og muligheter for energikjøp.

Repr. Henrik Grønn (Ap) fremmet følgende forslag:

Forslag fra SV og AP

Nytt punkt. 14.

Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å innarbeide tilleggsmidler som overføres over statsbudsjettet som et resultat av budsjettforliket 2025 til budsjetttrammen for oppvekst når størrelsen på disse midlene er kjent.

Repr. Lone S. Kokkvoll forlot møtet kl 1320 og det var dermed 26 representanter tilstede under voteringen i saken.

Votering over endringsforslag av handlings- og økonomiplan 2025-2028

Innstillingen fra formannskapet ble satt opp mot endringsforslaget. Endringsforslaget falt med 10 mot 16 stemmer. Mindretallet utgjorde representantene Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, S.P. Haugen, Gjelsvik og Prytz.

Formannskapets helhetlige forslag ble dermed vedtatt. I tillegg ble nye punkt 13 og 14 i handlings- og økonomiplanen enstemmig vedtatt etter forslag fra repr. Grønn.

Votering om verbalvedtak

Verbalforslag fra repr. Lindstad om politiske organisering ble enstemmig vedtatt.

Verbalforslag fra repr. H. Danielsen om at formannskapet fortsett skal være tett på den økonomiske situasjonen ble enstemmig vedtatt.

Verbalforslag fra repr. Kokkvoll om energikjøp Verket Røros As ble vedtatt med 22 mot 4 stemmer.

Samlet budsjett og handlings- og økonomiplan ble enstemmig vedtatt.

Verbalforslag fra repr. Krog om tomter for boligbygging falt med 9 mot 17 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen og Gjelsvik.

Verbalforslag fra repr. Krog om bygningsmasse falt med 9 mot 17 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen og Gjelsvik.

Verbalforslag fra repr. Krog om fagarbeidere barnehage og skole falt med 9 mot 17 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen og Gjelsvik.

Verbalforslag fra repr. Krog om revidering selvkostmodell (punkt 3) falt med 9 mot 17 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen og Gjelsvik. Det ble ikke votert over forslaget punkt 1 og 2 da dette var del av alternativt forslag til handlings- og økonomiplan fra Høyre som falt.

Verbalforslag fra repr. Krog om ressursreduksjon (avvikling av innbyggerpanel) falt med 11 mot 15 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen, Gjelsvik, Prytz og Andersen.

Verbalforslag fra repr. Krog om vedlikehold falt med 12 mot 14 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, S.P. Haugen, Gjelsvik, Prytz, Tronsmed og Sandnes.

Verbalforslag fra repr. Gjelsvik om dagsturhytte falt med 6 mot 20 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Slettum, Kolstad, K. Tamnes og Gjelsvik.

Verbalforslag fra repr. Gjelsvik om kraftforsyning falt med 9 mot 17 stemmer. Mindretallet utgjorde repr. Krog, Furunes, Kjellmark, Slettum, Kolstad, K. Tamnes, Femundshytten, Haugen og Gjelsvik.

Vedtak

1. Skattøre settes til den maksimale sats som Stortinget fastsetter.

2. Eiendomsskatt

- a. Eiendomsskatten skrives ut med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§2 og 3
- b. Med hjemmel i Eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 utskrives det eiendomsskatt i hele kommunen.
- c. Eiendomsskatt for bolig- og fritidseiendommer utskrives med en sats på 4,00 promille
- d. Eiendomsskatt for andre eiendommer og anlegg utskrives med en sats på 4,75 promille
- e. Eiendomsskatten skal betales i like terminer, samtidig med kommunale avgifter/eiendomsgebyrer
- f. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter. For boligeiendommer fastsettes eiendomsskatt jfr eiendomsskatteloven §8 C-1 på grunnlag av verdien satt i skattelovens § 4-10 andre ledd multiplisert med 0,7
- g. Boligeiendommer, fritidseiendommer, næringseiendommer og landbrukseiendommer tilordnes et bunnfradrag på kr.0,-
- h. Fredede bygg, kommunale bygg og andre vedtatte bygg fritas jfr eiendomsskatteloven § 7 a og b. Liste over fritakseieendommer etter § 7a og b er vedlagt saken

3. Opptak av lån for finansiering av investeringer

Kommunestyret godkjenner låneopptak inntil kroner 30 294 400 for å dekke investeringer i 2024 beskrevet i punkt 5b i innstillingen. Låneopptak gjøres i henhold til kommunens finansreglement

4. Opptak av lån for videre utlån

Kommunestyret godkjenner opptak av startlån for videre utlån fra Husbanken på inntil 10 millioner kroner

5. Disponering av driftsrammer og investeringsrammer

- De totale driftsrammene som kommer frem av skjemaene Bevilgningsoversikt §5-4 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videredelegert gjennom egen disponerings-/anvisningsfullmakt
- De totale investeringsrammene som kommer frem av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 1. og 2. ledd vedtas. Skjemaene er vedlagt saken som eget vedlegg. Rammene disponeres av kommunedirektøren og forutsettes videredelegert gjennom egen disponerings- /anvisningsfullmakt

6. Budsjett for kontrollutvalget

Vedlagt budsjett for kontrollutvalg med en total ramme på 1 356 300,- vedtas

7. Kostnadsdekning for selvkostområdene oppmåling og private planer. Jf kommunelovens §8, første ledd, vedtar kommunestyret følgende gebyrgrunnlag for områdene

- Oppmåling, gebyrer utgjør 100% andel av samlet selvkost
- Private planer, gebyrer utgjør 100% av samlet selvkost

8. Disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet

Kommunedirektørens forslag til disponering av tilleggsbevilgning i statsbudsjettet hvor følgende fordeling er lagt til grunn, vedtas:

- Ramme Skolene økes med kroner 3 600 000,-
- Ramme Barnehagene økes med kroner 450 000,-
- Ramme Helse økes med kroner 450 000,-

9. Revidering av planstrategi 2024-2027

Foreslåtte endringer i planstrategi 2024-2027 i henhold til tabell under vedtas.

Planoppgave	Plantype	Type endring	Startår	2024	2025	2026	2027	Vedtaksår	Beskrivelse av bakgrunn for endring
Strategi for mangfold og inkludering	Fagplan/temaplan	Revidering, ikke tatt med i opprinnelig planstrategi		x		x	x	2027	Revidering for å knytte eksisterende strategirettene opp mot kommuneplanens samfunnsdel
Klima- og miljøstrategi	Strategisk plan	Utsatt oppsett			x	x		2025	Mangel av ressurser i stab, spesielt med tanke på samfunnsplanlegging fører til at det ikke er mulig å gjennomføre dette planarbeidet innen opprinnelig planlagt tidsramme
Utviklingsplan for samisk språk og kultur	Fagplan/temaplan	Utsatt år for vedtak		x	x			2025	For få administrative ressurser til å gjennomføre planarbeidet iht opprinnelig planstrategi. Vedtak utsettes til 2025
Kulvert ved fôkstell Velforbindelse fra Sør	Reguleringsplan / detaljregulering	NY			x			2025	Direkte oppfølging av mulighetsstudiet mellom BaneNor og Raros kommune, sluttført høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med KDP Raros Bergstad og framtidens industripark
Velforbindelse fra sør (Havsjøvelen)	Reguleringsplan / detaljregulering	NY			x			2025	Direkte oppfølging av mulighetsstudiet mellom BaneNor og Raros kommune, sluttført høsten 2024. Utarbeidelsen av planen henger sammen med KDP Raros Bergstad og framtidens industripark

Foreslåtte endringer er markert i rødt

10. Gebyrliste 2025

- Vedlagte gebyrliste vedtas. Gebyrer som behandles av staten i forbindelse med årets behandling av statsbudsjett oppdateres av kommunedirektøren i gebyrlisten etter at vedtak er gjort i Stortinget.
- Oppdatert gebyr for feieavgift vedtas i egen sak når felles selvkostberegning for interkommunal feie- og tilsynstjenste i Tydal, Røros, Holtålen og Os kommuner er ferdig utarbeidet, senest ved behandling av 1, tertial. Gebyr for disse tjenestene skal ikke utfaktureres før felles gebyrordning er etablert

11. Økonomiske handlingsregler

Følgende økonomiske måltall vedtas for økonomiplanperioden 2025-2028:

Målbeskrivelse	Måltall
Det bør avsettes minst 1,75% av sum skatteinntekter og rammetilskudd til disposisjonsfond hvert budsjettår	1,75%
Netto lånegjeld bør over tid ikke overstige 90% av brutto driftsinntekter	90%
Disposisjonsfondet fratrukket totalt bokført premieavvik pensjon skal utgjøre minst 10% av brutto driftsinntekter	10%

12. Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse

Tiltaksplan for å gjenopprette økonomisk balanse med tilhørende beskrivelser i handlings- og økonomiplan 2025-2028 vedtas. Planen inneholder følgende tiltak med økonomisk effekt:

Tiltaksplan for å oppnå økonomisk balanse						
Rammeområde	Tiltaksbeskrivelse	Tiltakstype	Økonomisk effekt av tiltakene, hele 1000			
			2025	2026	2027	2028
1 -Stab og støtte	Ny beregnet kostnad egenandel utbygging av høyhastighets bredbånd	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 548	-	-	-
1 -Stab og støtte	Reduksjon stillinger Stab og støtte	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 026	- 2 026	- 2 026	- 2 026
1 -Stab og støtte	Reduksjon lisens- og driftskostnader IT	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 600	- 600	- 600	- 600
2 -Oppvekst	Utsettelse av vedtatt tiltak: Spesialpedagoger barnehagene	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 519	- 519	- 519	- 519
3 -Helse og omsorg	Bytte av leverandør	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 710	- 563	- 710	- 290
3 -Helse og omsorg	Fjerne aktivitetskoordinatør stilling	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 669	- 669	- 669	- 669
3 -Helse og omsorg	Fjerne budsjetterte menneskestillinger	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 348	- 1 348	- 1 348	- 1 348
3 -Helse og omsorg	Redusere renholdstillig ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 282	- 282	- 282	- 282
3 -Helse og omsorg	To legestillinger reduseres	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 365	- 1 365	- 1 365	- 1 365
3 -Helse og omsorg	Utsette åpning av nye sykehjemsplasser på ØBHVS	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 723	- 1 723	- 1 723	- 1 723
3 -Helse og omsorg	Ømprioritering av stillinger på dag/kveld	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 1 455	- 1 455	- 1 455	- 1 455
3 -Helse og omsorg	Reduksjon 0,5 årsverk	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 302	- 302	- 302	- 302
3 -Helse og omsorg	Endring av tiltaksbehov i hjemmetbaserte tjenester	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
5 -Kultur	Ikke ansette vikar kulturskole	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 160	- 160	- 160	- 160
5 -Kultur	Redusere tilskudd/overføring/priser/stipendier	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 253	- 413	- 413	- 587
6 Tekniske områder	Ikke erstatte stillinger som det er kjent at blir vakante	31 B-Innsparingsplan ROBEK	- 2 420	- 2 420	- 2 420	- 2 420
			- 15 355	- 13 619	- 13 965	- 12 544
	Sum tiltak i inndekningsperiode (2025-2027)	-	43 139			
	Sum tiltak i økonomiplanperioden (2025-2028)	-	55 683			

13. Kommunestyret er bekymret for det forventede merforbruket for 2024, påpekt i 2. tertial. Kommunestyret ber om en snarlig revidering av økonomiplanen, der forventet merforbruk for 2024, og de endelige effektene av statsbudsjettet er innarbeidet.

14. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å innarbeide tilleggsmidler som overføres over statsbudsjettet som et resultat av budsjettforliket 2025 til budsjetttrammen for oppvekst når størrelsen på disse midlene er kjent.

Vedtatte verbalforslag

Kommunestyret ber ordfører komme tilbake med en sak om politisk organisering i Røros kommune.

Kommunestyret ber formannskapet fortsatt være tett på den økonomiske situasjonen ved å vurdere mulige tiltak som gir innsparing eller inntjening, og rapportere tilbake til kommunestyret.

Røros kommune oppretter snarlig dialog med Verket Røros AS vedr. kartlegging og muligheter for energikjøp.

Samlet budsjett for 2025 og handlings- og økonomiplan for 2025-2028 ble enstemmig vedtatt.

Møteprotokoll

Utvalg	Kommunestyret
Møtested	Christianus Sextus, Storstuggu
Dato	12.12.2024
Tidspunkt	Kl. 19:00 - 21:00

Fremmøtte	Parti
Christer Tamnes Tronsmed	Ap
Elin Louise Silderén Tamnes	Ap
Henrik Grønn	Ap
Ingvild Feragen Sæther	Ap
Isak Veierud Busch	Ap
Jakob Tidemann	Ap
Oskar Tørres Lindstad	Ap
Per Erik Sandnes	Ap
Sadmira Buljubasic	Ap
Anette Furunes	H
Kjell Magnus Krog	H
Linn Eva Kolstad	H
Mona Waldahl Slettum	H
Rob Veldhuis	H
Stig-Arvid Leinum	R
Kristoffer Tamnes	Sp
Tove Iren Gløtheim Ryttervoll	Sp
Christian Elgaaen	SV
Hilde Marie Gaebpie Danielsen	SV
Rune Hansén Steinnes	SV
Stein Petter Haugen	Uavh
Gunn Merethe Prytz	V
Per Arne Gjelsvik	V

Forfall	Parti	Varamedlem	Parti
Erling Sven Busch	Ap	Bjørg Figenschou	Ap
John Helge Andersen	Ap	Kjell Morten Hansen	Ap
Jon Anders Kokkvoll	Ap	Anita K. Tustervatn	Ap
Mattis Danielsen	RL	Rune Kurås	RL

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Røros, 12.12.2024

Kjell Morten Hansen
(sign.)

Linn-Eva Kolstad
(sign.)

Saksliste

Saksnr

PS-131/24

PS-132/24

PS-135/24

PS-133/24

PS-134/24

PS-136/24

PS-137/24

Sakstittel

Godkjenning av innkalling og saksliste

Orienteringssak til kommunestyre 12.12.24

Interpellasjon til kommunestyre 12.12.2024

Detaljregulering for Ysterhagaen barnehage - ny
sluttbehandling

Revidert samarbeidsavtale Midt-Norge IUA 2024

Bosetting av flyktninger 2025

Revidert selskapsavtale Konsek

131/24 Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste godkjennes.

Behandling

Ved start av møtet var det 26 av 27 representanter tilstede.

Repr. Kurås stilte spørsmål ved prosedyrer for innkalling til møter. Ordfører besvarte spørsmålet i møtet.

Repr. Kurås ba om at det settes opp sak om suppleringsvalg for Røroslista i førstkommende kommunestyre.

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Vedtak

Innkalling og sakliste godkjennes. Sak om suppleringsvalg for Røroslista vil komme opp i førstkommende kommunestyre.

132/24 Orienteringssak til kommunestyre 12.12.24

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Behandling

Repr. Lindstad tiltrådte møtet kl 1913. Kommunestyret ble dermed fulltallig med 27 representanter.

Vedtak

Saken tas til orientering.

135/24 Interpellasjon til kommunestyre 12.12.2024

Behandling

Repr. Christer Tamnes Tronsmed (Ap) fremmet følgende forslag:

Røros kommune innarbeider tiltak mot lysforurensing i nye reguleringsplaner og ved rullering av gamle planer. I tillegg endrer vi praksis i bygg som kommunen eier. Kommunestyret ber om orientering om temaet innen juni 2025.

Ordførers svar på interpellasjonen

Det er et viktig og stadig med aktuelt spørsmål representanten Tronsmed her tar opp.

Lysforurensing er en økende problemstilling, og det er summen av som gjør dette utfordrende. I bunn og grunn kan man si at det koker ned til å være bevisst rundt bruken av lys. Tidligere regulerte nok dette seg selv gjennom at folk var obs på strømbruken og at

sterke pærer var dyrere. Med led-teknologi er strømforbruket på belysning svært lavt, og man får langt sterkere lys-effekt for en lavere pris ved kjøp av lyspunkt.

Kommunen kan i en slik sammenheng gjøre følgende grep; Man kan se på eget lysbruk, og man kan til en viss grad styre andres lysbruk gjennom bestemmelser i planverk.

Kommunen gjør allerede mye ang belysning i planarbeidet. I alle planer der belysning kan ha innvirkning på verdensarvverdiene, stilles det nå krav til at det lages en belysningsplan som skal forelegges byantikvaren.

Det er fokus på utendørs belysning også i andre planer. Vi har mange planer både for bolig og fritidsboligformål med bestemmelser som begrenser utendørs belysning til nødvendig utelys ifm. inngangsparti o.l.

Når det gjelder tidsstyring av utelys finnes dette bare i én plan foreløpig, og det er planen for lysløypa i Langedegga. I andre planer er det ikke sikkert det vil være hensiktsmessig å ta inn detaljerte bestemmelser om dette da det vil være krevende å føre tilsyn på om hytteeiere skrur av utelyset til riktig tid.

Noen eksempler på planer med bestemmelser for lys:

Bestemmelse Utsikten hytteområde Hånesåsen

Utebelysning skal skjermes mot bergstaden. Utvendig belysning skal begrenses til nødvendig utelys. Lyskilder langs veg eller på utearealer rundt bebyggelse er ikke tillatt.

Sollirabben hytteområde

Utendørs belysning skal begrenses til nødvendig utelys ved inngangsparti. Fasadelys tillates ikke. Det er ikke tillatt å etablere lyskilder langs veg, eller opplyse utearealer rundt bebyggelsen.

Pinsti boliger

Utvendig belysning skal rette seg mot inngangsparti og gangareal. Belysning som kun har til hensikt å belyse utvendige fasader tillates ikke

Skiltbestemmelsene i områdeplanen

Lysarmaturer for gatebelysning og ytre belysning for øvrig skal ha en utforming og en størrelse som er tilpasset området karakter og særpreg.

Utelamper skal være tilpasset fasaden de henger på, og ha en varm fargetone.

Det skal ikke benyttes egen belysning av skilt.

Belysning som preger gaterommet, skal være godkjent av kommunen. Det er ikke tillatt med blinkende og/eller fargede lys, hverken på fasade, rundt skilt eller i vinduer. Dette gjelder også tv-skjermer o.l. på innsiden av vindu.

Belysning som ikke fungerer fullt ut, skal slukkes inntil vedlikehold er utført.

Utvendig belysning skal forelegges Byantikvar.

Barnehage Vola

Det skal utarbeides en belysningsplan som også viser fjernvirkning sett fra Slagghaugene. Alle tiltak skal forelegges Byantikvar til skriftlig uttalelse.

Barnehage Ysterhagaen

Det skal utarbeides en belysningsplan som også viser fjernvirkning sett fra Slagghaugene og hagalandskapet. Planen skal inneholde situasjonsplan for anlegget, utvendig belysning av fasader og detaljopplysninger om lyspunktene. Planen skal også vise eksisterende utvendig

belysning i området. Planen skal sendes inn sammen med søknad om igangsettingstillatelse.

Øra arena

Lysarmaturer for gatebelysning og ytre belysning for øvrig skal ha en utforming og en størrelse som er tilpasset områdets karakter og særpreg.

I nyere bygg kan kommunene styre lysbruken i større grad enn det som er tilfelle i dag.

Noen plasser kan en vurdere om det er behov for belysning utover åpningstid, eller eventuelt redusert belysning. Dette kan tenkes kanskje spesielt rundt barnehager og skoler, men også opplyste plasser som for eksempel beredskapssenteret.

Noen plasser vil en kunne gjøre dette med ganske enkle grep, spesielt ved de nyeste byggene med uteområder. Andre plasser vil det kanskje være mer krevende med modernisering av anlegg og belysning. Jeg vet det er et ønske fra teknisk å kunne for eksempel styre gatebelysning i langt større grad, men det krever en bra jobb med rydding i ledningsnett, utskifting av armaturer og etablering av styring mange plasser. Dette er ønskelig å gjennomføre både av hensyn til miljø og økonomi. Slike grep vil også kreve investeringer men det vil kunne gi gode gevinster da det brukes en del penger både på strøm og vedlikehold på gatebelysning.

En aktuell problemstilling kan for eksempel være parkeringa ved Hengfonna barnehage. Denne er jo også tiltenkt utfart til lysløypa, det samme gjelder vel på Øverhagaen. Skal det være belyst på kvelden for de som skal ut på ski/ tur? Eller slå av ved stenetid? Slike vurderinger hører også til i dette arbeidet.

Generelt er vi også her inne på «godt nok» begrepet, jeg tror det også kan medføre en del støy å ta bort belysning, eller å slå av gatebelysning kl 23.00.

Det kan være utfordrende og kostbart å gjennomføre på alle bygg, men det bør være et mål og noe som etterstrebes.

Forslaget til vedtak i interpellasjonen legger opp til at man fortsetter praksisen med at lys er et spesifikt tema i nye planer, og også tas inn ved rullering av eldre planer. Jeg mener dette er riktig. Videre at praksisen på kommunale bygg endres i en retning av lys-styring, underforstått minst mulig lysforurensing er gode tanker. Dette kommer til å ta litt tid, ref. svar over, men at kommunestyret her signaliserer at vi ønsker det slik mener jeg er positivt. Så har kommunestyret samtidig forståelse for at alt ikke kan gjøres over natta, men at man må starte et sted.

Jeg vil også driste meg til å foreslå for interpellanten at vi hekter på et punkt i vedtaket, der vi ber om en muntlig tilbakemelding til kommunestyret i juni om hvordan dette arbeidet har skredet frem

Votering over forslaget i saken:

Forslaget fra repr. Tronsmed ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Røros kommune innarbeider tiltak mot lysforurensing i nye reguleringsplaner og ved rullering av gamle planer. I tillegg endrer vi praksis i bygg som kommunen eier. Kommunestyret ber om orientering om temaet innen juni 2025.

133/24 Detaljregulering for Ysterhagaen barnehage - ny sluttbehandling

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Røros kommune vedtar forslag til detaljreguleringsplan for Ysterhagaen barnehage med planId 20220008. (jf. Plan og bygningsloven § 12-12).

Kommunedirektøren kan gjøre nødvendige oppdateringer av øvrige plandokument i tråd med vedtatte plankart og planbestemmelser.

Utvalg for plansaker sitt forslag til vedtak, 12.12.2024 - 048/24

Røros kommune vedtar forslag til detaljreguleringsplan for Ysterhagaen barnehage med planId 20220008. (jf. Plan og bygningsloven § 12-12).

Kommunedirektøren kan gjøre nødvendige oppdateringer av øvrige plandokument i tråd med vedtatte plankart og planbestemmelser.

Behandling

Repr. Tamnes tok opp spørsmålet om sin habilitet i saken. Kommunestyret tok spørsmålet til votering og representanten ble enstemmig erklært inhabil etter forvaltningsloven § 6 (andre ledd).

Kommunestyret var dermed 26 representanter under behandlingen av saken.

Forslaget til vedtak fra utvalg for plansaker ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Røros kommune vedtar forslag til detaljreguleringsplan for Ysterhagaen barnehage med planId 20220008. (jf. Plan og bygningsloven § 12-12).

Kommunedirektøren kan gjøre nødvendige oppdateringer av øvrige plandokument i tråd med vedtatte plankart og planbestemmelser.

134/24 Revidert samarbeidsavtale Midt-Norge IUA 2024

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar revidert samarbeidsavtale om Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning Midt-Norge.

Behandling

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret vedtar revidert samarbeidsavtale om Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning Midt-Norge.

136/24 Bosetting av flyktninger 2025

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

1. Røros kommune bosetter 50 flyktninger i 2025.
2. Familiegjenforeninger inkluderes ikke i antallet.

3. Røros kommune har pr nå ikke tilgang på boliger tilpasset flyktninger med funksjonsnedsettelse, og vil ha en utfordring med å bosette personer med komplekse, helserelaterte behov.
4. Røros kommune kan ta i mot enslige mindreårige med følgeperson.
5. Om det viser seg at bosatte flyktninger returnerer til hjemlandet i løpet av året, kan antallet totalbosettinger økes til 60 flyktninger i 2025.

Behandling

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Røros kommune bosetter 50 flyktninger i 2025.
2. Familiegjenforeninger inkluderes ikke i antallet.
3. Røros kommune har pr nå ikke tilgang på boliger tilpasset flyktninger med funksjonsnedsettelse, og vil ha en utfordring med å bosette personer med komplekse, helserelaterte behov.
4. Røros kommune kan ta i mot enslige mindreårige med følgeperson.
5. Om det viser seg at bosatte flyktninger returnerer til hjemlandet i løpet av året, kan antallet totalbosettinger økes til 60 flyktninger i 2025.

137/24 Revidert selskapsavtale Konsek

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar revidert forslag til selskapsavtale fra Konsek Trøndelag AS.

Behandling

Kommunestyret vedtok enstemmig endring i formulering fra AS til IKS. Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt med endring fra AS til IKS.

Vedtak

Kommunestyret vedtar revidert forslag til selskapsavtale fra Konsek Trøndelag IKS.

Møteprotokoll

Utvalg	Kommunestyret
Møtested	Christianus Sextus, Storstuggu
Dato	30.01.2025
Tidspunkt	Kl. 18:00 - 22:45

Fremmøtte	Parti
Christer Tamnes Tronsmed	Ap
Erling Sven Busch	Ap
Henrik Grønn	Ap
Ingvild Feragen Sæther	Ap
Isak Veierud Busch	Ap
Oskar Tørres Lindstad	Ap
Per Erik Sandnes	Ap
Rune Tørresvold	Ap
Anette Furunes	H
Kjell Magnus Krog	H
Stig-Arvid Leinum	R
Kristoffer Tamnes	Sp
Tove Iren Gløtheim Ryttervoll	Sp
Christian Elgaaen	SV
Rune Hansén Steinnes	SV
Stein Petter Haugen	Uavh
Gunn Merethe Prytz	V
Per Arne Gjelsvik	V

Forfall	Parti
Elin Louise Silderén Tamnes	Ap
John Helge Andersen	Ap
Jon Anders Kokkvoll	Ap
Paula Blomli	Ap
Linn Eva Kolstad	H
Mona Waldahl Slettum	H
Rob Veldhuis	H
Mattis Danielsen	RL
Hilde Marie Gaebpie Danielsen	SV

Varamedlem	Parti
Kjell Morten Hansen	Ap
Anita K. Tustervatn	Ap
Thor Bringel Kjøsen	Ap
Jørgen Berg	H
Trond Helge Dalseg	H
Georg Thun	H
Rune Kurås	RL
Marianne Moseng Breigutu	SV

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Røros, 30.01.2025

Kjell Morten Hansen
(sign.)

Stein Petter Haugen
(sign.)

Saksliste

Saksnr

PS-001/25
PS-002/25
PS-003/25
PS-004/25
PS-005/25
PS-006/25
PS-007/25
PS-008/25

Sakstittel

Godkjenning av innkalling og saksliste
Orienteringer
Referatsaker
Interpellasjon til kommunestyremøte den 30.1.25
Suppleringsvalg Røroslista 30.1.2025
Fritidsfond
Kommunal eiendomsportefølje
Søknad om skjenkebevilling etter eierskifte

001/25 Godkjenning av innkalling og saksliste

Ordfører sitt forslag til vedtak

Innkalling og sakliste godkjennes.

Behandling

Repr. Kokkvoll har meldt forfall til møtet. Repr. Lindstad tiltrer kl 19.30. Kommunestyret er vedtaksfør med 25 av 27 representanter.

Innbyggerspørsmål fra FAU Røros Skole v/ Marianne Bakke og Lars Inge Sevatdal. Spørsmålet er innsendt av leder i FAU Røros skole, Stine Skjemstad. Ordfører besvarte spørsmålet muntlig i møtet. Spørsmål og svar er vedlagt i saken.

Vedtak

Innkalling og sakliste godkjennes.

002/25 Orienteringer

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Orienteringene tas til orientering.

Behandling

Repr. Henrik Grønn (Ap) fremmet følgende forslag:

Ikke formelt forslag siden dette er en orienteringssak

Kommunestyret kan likevel komme med en sterk henstilling til at ordføreren sammen med en representant for mindretallet går i dialog med Ren Røros AS ned sikte på reforhandling av avtalen.

Dag Henrik Sandbakken fra KS holdt innlegg om rolleutøvelse og det ble gjennomført en gjennomgang av etiske retningslinjer for folkevalgte. Tverrpolitisk sammensetning i grupper med caser og drøfting. Varighet 1810 til 1950. Dette ble etterfulgt av planlagte orienteringer fra kommunedirektør og ordfører. Protokolltilførsel fra repr. Grønn til orienteringen om konsesjonskraft.

Repr. Lindstad tiltrådte møtet kl 1915, men tok permisjon fra møtet kl 2000. Tiltrådte møtet igjen kl 2030.

26 representanter voterte enstemmig over innstillingen i orienteringssaken.

Vedtak

Orienteringene tas til orientering.

003/25 Referatsaker

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Referatsak tas til orientering.

Behandling

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Referatsak tas til orientering.

004/25 Interpellasjon til kommunestyremøte den 30.1.25

Behandling

Repr. Stein Petter Haugen (Uavh) fremmet følgende forslag:

Forslag til vedtak

Ordfører legger frem en sak for kommunestyret med en skissert løsning på hvordan avfallshåndteringen kan løses på best mulig måte for innbyggerne og kommunestyret får en sak for revidering av kriteriene for avfallshåndtering i Røros kommune. i Røros kommune.

Svar fra ordfører

Først av alt vil jeg understreke at det ikke var eller er hensikten å støte noen i forbindelse med svaret med interpellasjonen i Desembermøtet. Jeg har stor forståelse for at man kan bli misfornøyd når man får et annet svar enn det man håper på, men det er altså ikke vondt hensikt.

Litt overordnet først: Kommunen er pålagt å sortere husholdningsavfall, noe som medfører at kommunen ikke har lov til å ha returpunkt uten sortering, som en kan si at de omtalte 660-literscontainerne representerer. Dette er ikke noe kommunen har funnet på for å være vanskelig, men kommer av **Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall** (avfallsforskriften) § 10a-4

Med bakgrunn i dette må alle 660-literscontainere for usortert avfall bort. Ikke alle er fjernet enda, men de vil bli det. Det handler om at det ikke var kapasitet til å ta alle samtidig. De som blir berørt av fjerningen skal bli varslet på forhånd om dette. I realiteten er kommunen på etterskudd med innsamling av disse containerne, og de burde ha vært tatt bort allerede når det ble innført ordningen med de sorterings-fraksjonene vi har i dag.

I arbeidet med kommunedelplan Røros Bergstad bli antall returpunkt og plassering av disse bli et tema. Returpunkt utenfor denne planen vil også bli vurdert i samme prosess.

Arbeidet med revidering av renovasjonsforskriften er allerede igangsatt, og arbeidet koordineres også med FIAS sin revidering slik at det blir sammenfallende.

Jeg vil også påpeke at gjeldende kommunedelplan for avfall og miljø, som er grunnlagsdokumentet for hvorfor vi har de avfallshåndteringsordningene vi har, ble enstemmig vedtatt av kommunestyret.

1 Da er mitt spørsmål. Hvorfor er de fjernet i noen områder, men ikke i alle områder av kommunen? Alle skal fjernes. Som jeg redegjorde for innledningsvis, var det ikke kapasitet til å fjerne alle samtidig.

2 Hvor mange innbyggere er tatt fra sine avfallsdunker etter den nye ordningen ble

innført? Det er fjernet 13 dunker, og det gjenstår ytterligere 10 dunker. Hvor mange personer som «sokner» til hver dunk til enhver tid er litt vanskelig å svare på. Det handler blant annet om hvor mange som bor i en husstand til enhver tid, og hvilke rutiner husstanden selv har for sin avfallshåndtering.

3 Er ordfører enig med meg i det at det er forskjellsbehandling at noen områder har egne avfallsdunker, noen områder har 660 l felles avfallsdunker, mens noen områder ikke har noen form for dunker i det hele tatt?

Både ja og nei. Jeg skjønner godt at det kan oppleves som forskjellsbehandling når det blir ulikt fra område til område i en overgangsperiode, uten at man har fått noen forklaring på det. Optimalt sett burde endringene for de som får det skjedd samtidig, for å unngå at det blir forskjellig fra område til område. Samtidig er det mange innbyggere som er nødt til å ta med avfallet sitt til returpunkt, og for de fleste fungerer dette greit.

4 Hva er kriteriene for å få tilbud om egne dunker?

Kriterier for egne dunker er sentrumsnærhet og krav til vei og snuplass. Det er også lastbegrensinger på brua over til Sjøfram.

Dette henger også sammen med en samlet vurdering av logistikk og kostnader. Hvis alle husstander skal ha egne dunker for alle fraksjoner vil det kreve langt større ressurser enn i dag, og vil dermed gi store avgiftsøkninger for alle husstander i Røros.

5 Vedrørende selvkost: Jeg mener det absolutt er relevant med et økonomisk perspektiv i forbindelse med den nye avfallshåndteringen. For det handler om at vi som kommune bør bestrebe oss på å drifte ting så effektivt som mulig, ikke minst innenfor selvkostområdet. Dersom man ikke driver effektivt innenfor selvkost, vil den økte kostnaden komme direkte på regninga til hver enkelt innbygger. Det tror jeg ikke noen av oss ønsker.

6 Har de berørte innbyggerne fått tilbud om dunk mot et tillegg på 1759 kr?

Nei, de har ikke fått tilbud om dette, da ingen i kommunen kan ha dunk for usortert avfall, jf. Tidligere nevnte krav om sortering av husholdningsavfall. De måtte da eventuelt ha fått tilbud om dunker med alle fraksjoner, i praksis et nytt returpunkt.

Forslaget til vedtak:

Når det gjelder forslaget til vedtak mener jeg dette blir ivaretatt med det jeg allerede har varslet innledningsvis. Som sagt er revidering av renovasjonsforskriften igangsatt, og returpunkt og plassering tas inn i kommunedelplan-arbeidet. Det vil derfor komme flere anledninger for kommunestyret til å behandle avfallsordningen den kommende tida.

Votering over forslag i saken:

Forslaget fra repr. Haugen falt med 5 mot 21 stemmer. Mindretallet utgjort representantene Sandnes, Kurås, Prytz, Gjelsvik og Haugen.

Vedtak

005/25 Suppleringsvalg Røroslista 30.1.2025

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Til utvalg for kultur og samfunnsutvikling for Røroslista velges Rune Kurås som 1. vara og Marit Ose som 2. vara.

Til kommunestyret for Røroslista blir velges Nils Morten Jonassen inn som 4. vara. Ny varaliste for Røroslista i kommunestyret blir dermed følgende: 1. Rune Kurås, 2. Marit Ose, 3. Idar Brandsfjell, 4. Nils Morten Jonassen.

Behandling

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Til utvalg for kultur og samfunnsutvikling for Røroslista velges Rune Kurås som 1. vara og Marit Ose som 2. vara.

Til kommunestyret for Røroslista velges Nils Morten Jonassen inn som 4. vara. Ny varaliste for Røroslista i kommunestyret blir dermed følgende: 1. Rune Kurås, 2. Marit Ose, 3. Idar Brandsfjell, 4. Nils Morten Jonassen.

006/25 Fritidsfond

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Røros kommune vedtar de nye retningslinjene for kommunens fritidsfond datert 26.11.2024

Formannskapet sitt forslag til vedtak, 23.01.2025 - 009/25

Røros kommune vedtar de nye retningslinjene for kommunens fritidsfond datert 26.11.2024

Behandling

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Røros kommune vedtar de nye retningslinjene for kommunens fritidsfond datert 26.11.2024

007/25 Kommunal eiendomsportefølje

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Status på kommunale eiendommer og boliger tas til orientering.

Formannskapet sitt forslag til vedtak, 23.01.2025 - 012/25

Status på kommunale eiendommer og boliger tas til orientering.

Kommunedirektøren bes starte en utredning knyttet til framtidige behov for bygg og lokaliteter innenfor omsorgstjenestene, og orientere om dette på dialogkonferanse 1.

Behandling

Repr. Kristoffer Tamnes (Sp) fremmet følgende forslag:

Kommunestyret ber kommunedirektøren starte en prosess for å selge ledige tomter og eiendommer som er regulert for bolig i Brekken som er i kommunens eie.

Repr. Stig-Arvid Leinum (R) fremmet følgende forslag:

Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide tydeligere budsjett/vedlikeholdsplan for kommunalt eide bygg som benyttes til utleie med den hensikt at de i mest mulig grad skal leies ut.

Innstillingen fra formannskapet med tilleggsforslagene fra repr. K. Tamnes og repr. Leinum ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Status på kommunale eiendommer og boliger tas til orientering.

Kommunedirektøren bes starte en utredning knyttet til framtidige behov for bygg og lokaliteter innenfor omsorgstjenestene, og orientere om dette på dialogkonferanse 1.

Kommunestyret ber kommunedirektøren starte en prosess for å selge ledige tomter og eiendommer som er regulert for bolig i Brekken som er i kommunens eie.

Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide tydeligere budsjett/vedlikeholdsplan for kommunalt eide bygg som benyttes til utleie med den hensikt at de i mest mulig grad skal leies ut.

008/25 Søknad om skjenkebevilling etter eierskifte

Kommunedirektøren sitt forslag til vedtak

Jani restaurantdrift AS gis bevilling for skjenking av øl, vin og brennevin for lokalene i Freddys Diner, Kjerkgata 29.

Som styrer og stedfortreder godkjennes henholdsvis Jan Erik Indregård og Hasan Inal.

Følgende gjelder for bevillingen:

A: Bevillingene gjelder fram til og med 30. september 2028.

B: Bevillingen gis for skjenketider som til enhver tid er fastsatt i forskrift om alkohol, Røros kommune

C: Omsetning skal rapporteres til kommunen senest 1. februar året etter omsetningsåret.

Gebyr faktureres etterskuddsvis etter omsetningsoppgave og forfaller 1 måned etter

fakturadato forutsatt rett-tidig rapportering. Ved for sen rapportering forfaller krav om gebyr

14. mars. Fristene er satt etter regler i alkoholforskriften § 6-3 (FOR-2005-06-08-538). Frister

for rapportering og betaling kan endres i senere vedtak av kommunestyret.
Informasjon om eierskifte

Formannskapet sitt forslag til vedtak, 23.01.2025 - 011/25

Jani restaurantdrift AS gis bevilling for skjenking av øl, vin og brennevin for lokalene i
Freddys Diner, Kjerkgata 29.

Som styrer og stedfortreder godkjennes henholdsvis Jan Erik Indregård og Hasan Inal.

Følgende gjelder for bevillingen:

A: Bevillingene gjelder fram til og med 30. september 2028.

B: Bevillingen gis for skjenketider som til enhver tid er fastsatt i forskrift om alkohol, Røros kommune

C: Omsetning skal rapporteres til kommunen senest 1. februar året etter omsetningsåret.

Gebyr faktureres etterskuddsvis etter omsetningsoppgave og forfaller 1 måned etter

fakturadato forutsatt rett-tidig rapportering. Ved for sen rapportering forfaller krav om gebyr

14. mars. Fristene er satt etter regler i alkoholforskriften § 6-3 (FOR-2005-06-08-538). Frister

for rapportering og betaling kan endres i senere vedtak av kommunestyret.

Informasjon om eierskifte

Behandling

Innstillingen fra formannskapet ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Jani restaurantdrift AS gis bevilling for skjenking av øl, vin og brennevin for lokalene i
Freddys Diner, Kjerkgata 29.

Som styrer og stedfortreder godkjennes henholdsvis Jan Erik Indregård og Hasan Inal.

Følgende gjelder for bevillingen:

A: Bevillingene gjelder fram til og med 30. september 2028.

B: Bevillingen gis for skjenketider som til enhver tid er fastsatt i forskrift om alkohol, Røros kommune

C: Omsetning skal rapporteres til kommunen senest 1. februar året etter omsetningsåret.

Gebyr faktureres etterskuddsvis etter omsetningsoppgave og forfaller 1 måned etter

fakturadato forutsatt rett-tidig rapportering. Ved for sen rapportering forfaller krav om gebyr

14. mars. Fristene er satt etter regler i alkoholforskriften § 6-3 (FOR-2005-06-08-538). Frister

for rapportering og betaling kan endres i senere vedtak av kommunestyret.

Informasjon om eierskifte

Regjeringen.no

Regjeringen innfører plikt til å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger

Pressemelding | Dato: 18.12.2024 | [Energidepartementet](http://www.regjeringen.no/no/dep/ed/id750/) (http://www.regjeringen.no/no/dep/ed/id750/)

Energidepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet har denne uken fastsatt en ny forskrift som gjør det obligatorisk å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Forskriften vil bidra til effektiv gjenbruk av data og forebygge mot ulykker fra flom og skred.

– Informasjon om grunnforhold og naturfare kan være livsviktig for å forebygge ulykker fra flom og skred. Jeg er derfor glad vi nå gjør det obligatorisk å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger til myndighetene til nytte også for andre aktører, sier energiminister Terje Aasland.

Tidligere har det vært frivillig å melde inn slike undersøkelser og utredninger. Erfaringer har vist at dette ikke har fungert godt nok, og at det var behov for å gjøre det obligatorisk å melde inn denne typen informasjon.

– Det brukes allerede store ressurser på å dokumentere at bygge- og anleggstiltak tilfredsstillende krav til sikkerhet mot naturfare. Det er en fordel for alle som har behov for denne informasjonen at vi får samlet dette og dermed kan gjenbruke informasjonen. Samtidig arbeider vi med løsninger for innrapportering slik at dette kan skje så effektivt som mulig, sier næringsminister Cecilie Myrseth.

Fremtidige grunnundersøkelser og naturfareutredninger skal meldes inn til henholdsvis Norges geologiske undersøkelse (NGU) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Data og rapporter som meldes inn blir dermed offentlig tilgjengelig og kan brukes av andre.

Lov og forskrift vil tre i kraft 1. januar 2025.

Bakgrunn:

Plikten til å melde inn grunnundersøkelser og naturfareutredninger kommer i en ny forskrift som ble fastsatt av Energidepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet denne uken.

En pliktig innmeldingsordning er omtalt i stortingsmeldingen om flom og skred som ble lagt fram før sommeren (Meld. St. 27 (2023–2024) Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred). Det var også noe Gjerdrumutvalget støttet i sin utredning (NOU 2022:3) om forebygging av kvikkleireskred i Norge.

Forskriften er gitt i medhold av en ny paragraf som kom inn i plan- og bygningsloven før sommeren. Lov og forskrift vil tre i kraft 1. januar 2025.

Les lovteksten til den nye forskriften her: [Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger](https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2024-12-17-3181). (<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2024-12-17-3181>).

Energidepartementet

TEMA

Energi

Samfunnssikkerhet og beredskap

KONTAKT

[NFD Kommunikasjonsseksjonen](#)

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/nfd/org/avdelinger/kommunikasjonsseksjonen/id627207/>)

E-post: media@nfd.dep.no (mailto:media@nfd.dep.no)

Telefon: 902 51 303 (ikke SMS)

Adresse: Postboks 8090 Dep, 0032 Oslo

Besøksadresse: Kongens gate 8, 0032 Oslo

[Kommunikasjonseininga](#) (<http://www.regjeringen.no/no/dep/ed/org/avdelinger/komm/id86785/>)

E-post: info@ed.dep.no (mailto:info@ed.dep.no)

Telefon: 41 57 35 00 (ikkje SMS)

Adresse: Postboks 8148 Dep, 0033 Oslo

Besøksadresse: Akersgata 59, Oslo

Regjeringen.no

Ansvarlig for [Energidepartementets sider](#):

Ansvarlig redaktør: [Arvid Samland](#)

Nettredaktør: [Margrete Løbben Hanssen](#)

Tlf: 22 24 90 90

E-post: postmottak@ed.dep.no

Ansatte i ED: [Depkatalog](#)

[Personvernerklæring for Energidepartementet](#)

Organisasjonsnummer: 977 161 630

Nye tolkninger fra departementet om valgbarhetsreglene for kontrollutvalg

Tolkningene er svar på henvendelse fra fra NKRF – kontroll og revisjon i kommunene. Henvendelsen dreier seg om valgbarhetsreglene i kommuneloven § 23-1 tredje ledd.

12.12.2024

Svar på spørsmål om valgbarhetsreglene for kontrollutvalg (002)

Departementets konklusjoner

Oppdragstakere og oppdragstakeravtaler (§ 23-1 tredje ledd bokstav f)

Departementet mener begrepet ansatte må tolkes som at det omfatter alle som har et slikt forhold til kommunen at de kan regnes som arbeidstaker og har kommunen som arbeidsgiver. Om ansettelsesavtalen kalles oppdragstakeravtale har ikke selvstendig betydning. Dersom personen anses som arbeidstaker vil personen være ansatt i kommunen og utelukket fra valg i kontrollutvalget, jf. kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav f.

Fjellstyrer og nasjonalpark- og verneområdestyrer (§ 23-1 tredje ledd bokstav c)

Departementet antar at fjellstyrer er statlige og ikke kommunale organer. Statlige organer er ikke folkevalgte organer etter kommuneloven, selv om medlemmene av organet velges av kommunestyret. Departementet legger dermed til grunn at å være medlem av et fjellstyre eller nasjonalpark- og verneområdestyre ikke gjør at vedkommende er utelukket fra valg til kontrollutvalget etter § 23-1 tredje ledd bokstav c.

Samvirkeforetak (§ 23-1 tredje ledd bokstav g)

Samlet mener departementet det må legges til grunn samvirkeforetak ikke kan anses som et selskap som kommunen har eierinteresser i etter § 23-1 tredje ledd bokstav g. Personer med ledende stilling og medlemmer/varamedlemmer av styret, er dermed ikke utelukket fra å bli valgt inn i kontrollutvalget. Departementet understreker likevel at personer med sentrale verv i samvirkeforetak regelmessig kan komme i situasjoner hvor det blir stilt spørsmål om vedkommende er inhabil.

Representantskap til kommunalt oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd (§ 23-1 tredje ledd bokstav h)

Departementets konklusjon er at representantskapsmedlemmer i interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap ikke er utelukket fra verv i kontrollutvalget. En slik forståelse er også lagt til grunn i juridisk teori, se Roald Hopsnes i Karnov lovkommentar (note 15 til § 23-1 tredje ledd bokstav h, à jour 20. oktober 2023) og Bent Devik i Juridika (lovkommentar til § 23-1 tredje ledd, à jour per 1. juli 2023).

DFØ-rapport 2024:14

Statlig tilsyn med kommunene 2020-2024

Kartlegging av utvikling i omfang, nytte, styring og samordning

Sammendrag

I løpet av de siste fem årene har omfanget av statlig tilsyn med kommunene endret seg lite. Likevel opplever kommunene i økende grad tidsbruken ved tilsyn som en belastning. Iverksatte tiltak for samordning av statlige tilsyn har gitt positive resultater, men det er fortsatt behov for bedre koordinering.

DFØ har på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) kartlagt omfanget og utviklingen av statlig tilsyn med kommunene i perioden 2020-2024. En tilsvarende undersøkelse ble gjennomført i 2020. Undersøkelsen er basert på dokumentanalyse, nøkkeltall og statistikk, spørreundersøkelser til alle kommuner og statsforvalterembeter, samt intervjuer med kommuner, statsforvaltere og statlige tilsynsmyndigheter.

Omfanget av statlig tilsyn holder seg relativt stabilt over tid, men kommunene opplever tidsbruken ved tilsyn som en belastning

Tilsynsmyndighetenes rapportering viser at antall tilsyn isolert sett ikke øker vesentlig over tid, men varierer fra år til år og mellom ulike sektorområder. Fra 2019 til 2023 synker andelen tilsyn fra statsforvalterne, mens andelen tilsyn fra Arbeidstilsynet øker. Samtidig opplever kommunene at omfanget av statlige tilsyn har økt, og at tidsbruken er en belastning.

Kommunene er generelt fornøyde med hvordan statlige tilsyn blir gjennomført, og ser tilsyn som et viktig virkemiddel for bedre kommunale tjenester

Kommunene opplever at statlige tilsyn er godt forberedt og blir gjennomført på en god måte. Kommunene er stort sett enige med statsforvalterne i tolkning av regelverket ved tilsyn. Dokumentasjonsinnhenting tar mye tid, men kommunene har god dialog om hva som kreves, selv om flere mener tilsynsmyndighetene ber om for mange opplysninger.

Kommunene og statsforvalterne ser mer nytte av tilsyn, som virkemiddel for bedre tjenester og økt regeletterlevelse. Statsforvalternes egeninitierte tilsyn oppleves som mest nyttige, og veiledning og aktiviteter som gir læring vurderes som stadig viktigere for effekten av tilsyn. Kommunene ønsker også flere læringsaktiviteter, særlig i etterkant av tilsyn.

Statens tilsynsvirksomhet er mer koordinert, samtidig er det rom for forbedringer

Nasjonale tilsynsmyndigheter har en mer risikobasert tilnærming i styringen av tilsynsarbeidet, og statsforvalteren har fått større handlingsrom. Samordningen er styrket ved at statens samlede tilsynsvirksomhet er mer koordinert, også med kommunenes forvaltningsrevisjoner. Det er imidlertid fortsatt rom for forbedringer ved økt bruk av verktøy som tilsynskalenderen og styrket dialog med kontrollutvalgssekretariatene.

DFØ oppfordrer Kommunal- og distriktsdepartementet til å bruke etablerte arenaer til drøfting av ambisjonsnivå og forventninger til samordning av statlig tilsyn den neste fireårsperioden. Vi mener det kan være behov for å tenke annerledes om bruken av statlig tilsyn framover, i lys av de utfordringene som kommunene står overfor de kommende årene. Videre reiser vi spørsmål ved om det er behov for å se nærmere på det gjeldende målet om at omfanget av tilsyn ikke skal øke, og at det i større grad bør legges vekt på effekten av tilsyn, og hvordan tilsyn fører til bedre regeletterlevelse og kvalitet i tjenestene.

Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode

Marianne Haraldsvik, Irmelin Slettemoen Helgesen, Stein Kittelsen
Stian Bruaset, Ole Henning Nyhus, Morten Thuve, Øyvind Sunde

SØF-RAPPORT NR. 06/24

Senter for økonomisk forskning

NTNU | Samfunnsforskning AS

Innhold

Forord	4
1. Innledning og sammendrag.....	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Sammendrag av hovedfunn og anbefalinger	11
2. Datagrunnlag.....	19
2.1 Intervjuundersøkelse.....	19
2.2 Spørreundersøkelse	20
2.3 Analyser	23
3. Vurdering av levetid på anleggsmidler i kommunen	24
3.1 Litteraturgjennomgang	24
3.2 Vurdering av anleggsmidler innenfor VA	33
3.3 Informasjon fra kommunene.....	40
3.4 Mulige konsekvenser ved en endring i maksimal avskrivningstid	41
3.5 Oppsummering.....	48
4. Bruk av faktisk levetid og regnskapsmessig avskrivningstid i kommunenes selvkostberegninger	49
4.1 Kartlegging av kommunenes praksis for avskrivningstid i selvkostberegningene.....	49
4.2 Hvordan påvirker ulik praksis for selvkostberegninger gebyrnivå og samlet selvkost?.....	57
4.3 Oppsummering	71

5. Kalkylerenten i selvkostforskriften	72
5.1 Selvkostmodellen og kalkylerenten.....	72
5.2 Definisjoner og vurderinger av ulike renter.....	74
5.3 Historisk utvikling.....	80
5.4 Informasjon fra kommunene og markedsaktører.....	92
5.5 Variasjonen i kommuners rentesatser.....	95
5.6 Alternative modeller for kalkylerente.....	101
5.7 Oppsummering.....	108
6. Framføringsperioden for under-skudd og overskudd i selvkostforskriften	112
6.1 Fremføringsperioden og generasjonsprinsippet.....	112
6.2 Informasjon fra kommunene.....	114
6.3 Vurdering av selvkostforskriftens øvre grense på fem år for fram og tilbakeføring av under- og overskudd.....	116
6.4 Oppsummering.....	119
7. Anbefalinger	121
7.1 Avskrivningstid i regnskapsforskriften.....	121
7.2 Kalkylerenten	123
7.3 Fremføringsperiode for over-/underskudd i selvkost.....	124
8. Referanser	126

15 prosent av kommunens inntekter, mens de frie inntektene utgjør ca. 70 prosent. I flere tilfeller der kommuner gjennom lovverket har hjemmel til å kreve gebyrer, men hvor nivået på gebyrene ikke kan overstige kostnaden ved å yte tjenesten, gjelder selvkostforskriften (Lovdata, 2020). Selvkost skal reflektere den merkostnaden en kommune har ved å produsere en bestemt tjeneste.

Kommunale betalingstjenester som er underlagt selvkost, omtales gjerne som selvkostområder. Tabell 1 gir oversikt over de mest sentrale selvkostområdene med tilhørende hjemler. For selvkostområdene renovasjon og slamtømming er det krav om full kostnadsdekning, mens gebyrene for de øvrige selvkostområdene bare er regulert ved at de ikke kan overstige selvkost. Blant selvkostområdene er vann, avløp og renovasjon (VAR) det største tjenesteområdet. En rapport fra Norsk Vann peker på store investeringsbehov innenfor vann og avløp (VA) for å sikre god leveranse av drikkevann og forsvarlig rensing av avløpsvann. Det er beregnet at det må investeres ca. 320 milliarder kroner innen 2040 (Bruaset, Becker, Reksten, & Baade-Mathiesen, 2021). Siden kommunale vann- og avløpstjenester er underlagt selvkost, innebærer de store investeringsbehovene at gebyrene også forventes å øke. I rapporten er det beregnet en forventet årlig gebyrøkning på 7 prosent frem til 2030.

Tabell 1: Selvkostområder

Tjeneste	Hjemmel
Renovasjon	Forurensingsloven § 34 Avfallsforskriften kapittel 15
Vannforsyning	Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg §§ 3 til 5 Forurensingsforskriften kapittel 16
Avløpshåndtering	Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg §§ 3 til 5 Forurensingsforskriften kapittel 16
Slamtømming	Forurensingsloven § 26, jf. § 34
Plan- og byggesaksbehandling	Plan- og bygningsloven § 33-1
Oppmåling og matrikkelføring	Matrikkellova § 32
Feiing og tilsyn med fyringsanlegg	Brann- og eksplosjonsvernloven § 28
Havn (farvannsavgifter)	Havne- og farvannsloven § 36 Forskrift om kommunenes beregning og innkreving av farvannsavgift (farvannsavgiftforskriften)
Skolefritidsordning (SFO)	Opplæringslova § 13-7 Forskrift til opplæringslova kapittel 1B

Kilde: Notat fra GKRS (2012)

innebåret en overkapasitet. Da bør det fremførbare underskuddet knyttet til denne overkapasiteten fordeles over flere år frem til overkapasiteten er eliminert. Dette fremførbare underskuddet må skilles fra et selvkostresultat (fond/fremførbart underskudd) på den utnyttede kapasiteten. Det beregnes kapitalkostnader på investering i overkapasitet, og disse tas inn i den ordinære selvkostkalkylen etter hvert som overkapasiteten bygges ned.

Hovedanbefalinger

En grundigere drøfting rundt anbefalingene gis i kapittel 7. Vi oppsummerer hovedpunktene i kulepunkter:

- Avskrivningstid for ledningsnett foreslås økt til minst 80 år. 100 år er også et reelt alternativ, men vår vurdering er at økt usikkerhet ved lengre avskrivningstid tilsvarer at det kan være fornuftig å legge til grunn et konservativt levetidsanslag. Ved lengre avskrivningstid stiller det også økt krav til kommunene om å gjøre aktive vurderinger av usikkerheten når man velger avskrivningstid.
- Avskrivningstider for bygg kan også vurderes utvidet, men for denne gruppen er ikke avviket like stort, mens usikkerheten øker ved økt avskrivningstid. Vårt forslag er å samle alle bygg i en kategori med felles avskrivningstid. Det konservative forslaget er 50 år, mens forslaget som ligger nærmere litteraturen tilsier 60 år.
- For kalkylerenten anbefaler vi en overgang til en kalkylerente basert på faktiske lånekostnader i kommunen. Som et alternativ forslår vi en modifisering av dagens modell basert på årlig gjennomsnittlig 3 måneders Nibor + et kredittpåslag fastsatt av KDD. Hovedargumentet for vårt forslag er at kalkylerenten innenfor selvkostområder i større grad bør reflektere de faktiske kostnadene.
- Fremføringsperioden for over-/underskudd foreslås endret til to år, det vil si at man tar konsekvensen av selvkostresultatet allerede ved første budsjettbehandling og gebyrfastsetting.

Orientering om kommunens økonomiske situasjon

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

02/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/595 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse om kommunens økonomiske situasjon, til orientering.

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte den 3. september 2024, sak 29/24 fremmet utvalget et ønske om bli orientert om kommunens økonomiske situasjon som ROBEK-kommune.

Denne orienteringen ønsker utvalget å ha som en fast sak i møtene framover.

Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren utpeker vil orientere kontrollutvalget i sakens anledning.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta informasjon til orientering.

Skriftlig tilbakemelding fra kommunedirektøren - offentlige anskaffelser

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

03/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/294 - 18

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige orientering om anskaffelser av bemanningstjenester innen helse- og omsorgssektoren, til orientering.

Vedlegg

Kommunedirektørens redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle lovkravene for offentlige anskaffelser

Forenklet etterlevelseskontroll - kjøp av helse- og sosialtjenester

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen i sak 26/24 i kontrollutvalgets møte 3.9.2024. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.10.2024.

Kommunedirektøren har oversendt en skriftlig orientering i sakens anledning og ligger vedlagt denne saken.

Vurdering og konklusjon

Kommunedirektørens skriftlige orienteringer svarer ut hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser for anskaffelser av bemanningstjenester innen helse- og omsorgssektoren. Videre redegjøres det for endringer i prosedyrer og rutiner som vil kunne sikre at regelverket i enda større grad vil kunne etterleves.

Med mindre det fremkommer andre eller flere opplysninger kan kontrollutvalget ta kommunedirektørens skriftlige orientering om anskaffelser av bemanningstjenester innen helse- og omsorgssektoren, til orientering.

KONSEK TRØNDELAG IKS
Postboks 2564
7735 STEINKJER

Vår ref.:
24/1024 - 4

Saksbehandler:
Roger Mikkelsen

Dato:
06.10.2024

Deres ref.:
a9a8bea0-0738-4f21-
aa99-504211861567

Sak fra kontrollutvalget om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter.

Følgende vedtak ble fattet i Kontrollutvalget 03.03.24;
*Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.10.2024.
I og med at saken, med vedtak, ikke er utsendt før, sendes redegjørelsen kontrollutvalgets sekretariat innen 08.10.2024.*

På forespørsel fra kommunedirektøren om vedtaket gjaldt alle kommunens anskaffelser, ble det muntlig beskrevet at vedtaket gjaldt anskaffelse av bemanningstjenester innen helse- og omsorgssektoren, da det var disse anskaffelsene forenklet etterlevelseskontroll behandlet i dette møtet hadde omhandlet. I denne kontrollen ble det beskrevet at ved 3 anskaffelser som ble gjort ved bruk av unntaksbestemmelse i FOA §30-4, hadde det ikke blitt fylt ut anskaffelsesprotokoll, noe som er et krav, også ved bruk av unntaksregler.

§ 30-4. Tjenester til enkeltbrukere

Oppdragsgiveren er ikke forpliktet til å følge del IV, unntatt § 30-7, ved inngåelsen av kontrakter om helse- og sosialtjenester til enkeltbrukere, forutsatt at:

- det ikke er mulig å gjennomføre en forsvarlig konkurranse uten å gi ut taushetsbelagte opplysninger om brukeren, og
- brukeren ikke samtykker i å gi ut slike opplysninger, eller bare samtykker i å gi ut slike opplysninger til en eller flere bestemte leverandører.

2 av disse sakene gjelder kjøp av BPA-tjenester. Dette er tjenesteavtaler som har blitt inngått for flere år siden. Om det i fremtiden skulle dukke opp et nytt behov for slike tjenester og det viser seg nødvendig å benytte seg av unntaksregler ved anskaffelse på grunn av at et anbud vil føre til at personlig informasjon om tjenestemottager blir delt uten personens samtykke, vil anskaffelsesprotokoll måtte fylles ut.

Den tredje saken gjaldt anskaffelse av spesiell kompetanse inn rus og psykiatri som ikke finnes i kommunens organisasjon. Også her var det klart definerte årsaker til at unntaksregel skulle benyttes, og disse var dokumentert, men protokoll var heller ikke her fylt ut.

Dagens prosedyre for anskaffelser som ligger i kommunens kvalitetssystem adresserer ikke anskaffelser som gjøres innenfor unntaksregler spesifikt. Dette betyr at den kan misforstås av personer som skal gjennomføre slike anskaffelser. Denne prosedyren skal revideres i

løpet av 2024. I denne revisjonen vil det bli tatt inn et eget avsnitt i prosedyren med overskrift **Anskaffelser innenfor unntaksregler**. I dette avsnittet vil det bli beskrevet at anskaffelsesprotokoll skal fylles ut, selv om det ikke gjennomføres konkurranse. I denne protokollen skal unntaksregel som er brukt samt bakgrunnen for bruk av unntaksregel beskrives.

Kommunedirektøren vil understreke at det kun unntaksvis benyttes unntaksregler ved anskaffelse av bemanningstjenester. Kommunen har rammeavtaler for de fleste relevante fagområder, og det er kun i helt spesielle og sjeldne tilfeller at det er behov for å gå utenfor disse.

Med hilsen
Rossen tjelpte / Røros kommune

Roger Mikkelsen
Avdelingsleder økonomi

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til
Jan Roger Wold
Kjersti Forbord Jensås

Forenklet etterlevelseskontroll - kjøp av helse- og sosialtjenester

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

03.09.2024

Saknr

26/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/294 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.10.2024.

Behandling:

Revisor Wenche Holt orienterte.

Kontrollutvalget diskuterte saken.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.10.2024.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav b). Som følge av dette ansvaret skal kontrollutvalget også påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll av forvaltningen jf. kommuneloven § 24-9.

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er, innenfor en begrenset ressursramme, å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette bygger opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksis.

Målsettingen er å etablere enkle og jevnlig kontrollhandlinger som kan fange opp vesentlige svakheter i sentrale deler av økonomiforvaltningen. Kontrollhandlingene kan blant annet foretas på områder hvor brudd har særlige økonomiske konsekvenser, eller i særlig grad svekker tilliten til økonomiforvaltningen.

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon.

Revisor har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Røros kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende område:

Kjøp av helse- og sosialtjenester over og under terskelverdi på kr. 7,8 mill. ekskl. mva.

Valgte kriterier:

1. Er regelverket for offentlige anskaffelser fulgt?
2. Foreligger det dokumentasjon iht. kravene i regelverket?

Funn etter kontroll:

Revisor har kontrollert 6 anskaffelser innenfor ovennevnte kriterier. For 3 av de kontrollerte anskaffelsene mener revisjonen at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på at anskaffelsesregelverket er fulgt. På de siste 3 er det brukt unntaksbestemmelser, men revisor har ikke mottatt dokumentasjon på at det er protokollført begrunnelse for hvorfor vilkårene for bruk av unntaket er oppfylt før innkjøpet ble foretatt. Dette er et krav iht. Veileder for kjøp av helse- og sosialtjenester.

Røros kommune har under kontrollen gitt tilbakemelding på at de vil innføre en rutine som sørger for at dette blir ivaretatt.

Attestasjonsuttalelsen er levert innen fristen 30.06.2024.

Vurdering

Revisor konkluderer med at Røros kommune i 3 av anskaffelsene i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene for offentlige anskaffelser.

For de 3 andre anskaffelsene konkluderer revisor med at Røros kommune har brukt unntaksbestemmelser. Revisor mangler dokumentasjon på protokollført begrunnelse på hvorfor vilkårene for bruk av unntaket er oppfylt før innkjøp ble foretatt. Derfor har revisor avgitt en konklusjon med forbehold i sin attestasjonsuttalelse. Revisor har på bakgrunn av dette sendt nummerert brev nr.1 til kontrollutvalget (vedlegg).

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse til orientering.

Videre anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter.

Rapport fra forvaltningsrevisjon - Byggesak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

04/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 23/515 - 13**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget slutters seg til revisors konklusjoner og anbefalinger i rapport fra forvaltningsrevisjon med tema byggesak. Kontrollutvalget oversender saken til endelig behandling i kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Påse at det er oversikt over aktiviteten innen byggesak og at innrapporteringer til KOSTRA har tilstrekkelig kvalitet.
 - b. Vurdere om det er behov for ekstra ressurser til å gjennomføre lovpålagte oppgaver
 - c. Vurdere om funnene i brukerundersøkelsen kan bidra til læring og forbedringer for brukernes opplevelse av tjenestetilbudet.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget om oppfølging av punkt 1 til kontrollutvalgets innen siste kvartal 2025.

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon - Byggesak

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon med tema plan og byggesak, se sak 36/23 behandlet i møtet 12.12.2023. Bestillingen er gjort på grunnlag av plan for forvaltningsrevisjon 2020- 2024 vedtatt av kommunestyret. Kontrollutvalget vedtok korrigeret prosjektplanen i sak 9/24 i kontrollutvalgets møte den 14.03.2024.

I denne saken legges frem rapport fra forvaltningsrevisjonen frem til behandling til kontrollutvalget.

Revisor utarbeidet fire problemstillinger som skulle besvares. For problemstillingene en til tre er det utledet revisjonskriterier som revisor skal knytte vurderinger til. Disse vurderinger leder frem til en konklusjon. Denne konklusjonen svarer da ut problemstillingen. Problemstilling 4 som gjelder brukerundersøkelse av byggesak, er denne besvart beskrivende og revisor har ikke utledet revisjonskriterier som det knyttes vurderinger til.

Problemstilling 1 - Har kommunen system som sikrer tilfredsstillende byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk?

Revisors vurderinger knyttet til denne problemstillingen er at:

- Ansvar, oppgaver og myndighet innen byggesak er klart fordelt. Myndighet utøves i samsvar med delegering
- Kommunen gir tilstrekkelig veiledning til at søker kan ivareta sine interesser.
- Kommunen har tiltak og rutiner som kan ivareta regelletterlevelse i byggesaksbehandling.
- Kommunen har rutiner som kan ivareta likebehandling av saker.
- Kommunen har rutiner for å vurdere saksbehandlers habilitet for den enkelte sak.
- Kommunen har tilstrekkelig kompetanse innen byggesak.

- Kommunen har i noen grad sikret at det er nok ressurser til å løse lovpålagte oppgaver innen byggesak

Problemstilling 2 - Er kommunens dispensasjonspraksis i tråd med regelverket?

Revisors vurderinger knyttet til denne problemstillingen er at:

- Det er i de fleste tilfeller gjennomført mottakskontroll av innkomne søknader. Ved omtrent halvparten av tilfellene har mottakskontroll skjedd senere enn 2 uker etter mottatt søknad.
- Saksbehandling av søknader om dispensasjon har i de fleste tilfellene skjedd i henhold til lovbestemte frister.
- Regionale og statlige myndigheter som blir direkte berørt er gitt mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon.
- Både de rettslige og faktiske sidene ved saken kommer frem av vedtaket. Både vesentlighetskriteriet og kriteriet om klar overvekt av fordeler vurderes før innvilgelse av dispensasjon.

Problemstilling 3 - Er kommunens tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging i tråd med regelverket?

Revisors vurderinger knyttet til denne problemstillingen er at:

- Kommunen har utarbeidet rapporter for gjennomførte tilsyn.
- Det ikke foreligger nok informasjon om kommunens arbeid med ulovlighetsoppfølging til å kunne vurdere ulovlighetsoppfølgingen.
 - Revisor bemerker: Ulovligheter er avdekket ved tilsyn, og fulgt opp. Tilsynsvirksomhet er imidlertid en liten kilde til å oppdage ulovligheter, og tilsynsvirksomheten er nylig startet opp.

Problemstilling 4 - Hva forteller data fra brukerundersøkelse om brukeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret i kommunen?

For å kartlegge søkeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret har revisor gjennomført en brukerundersøkelse.

Brukerundersøkelsen er besvart av få søkere og resultatene er derfor ikke egnet til å trekke generelle konklusjoner om brukeres opplevelse av kontakten med byggesak. Det lave antallet respondenter gjør at resultatene er forbundet med stor usikkerhet.

Hovedinntrykket fra undersøkelsen er at brukernes tilfredshet varierer betydelig når det gjelder:

- Hvor fornøyd brukerne er med informasjon fra kommunen om saksgangen
- Hvor forståelig begrunnelsen for vedtaket var
- Hvilken grad søker opplevde å bli behandlet med høflighet og respekt
- Hvor fornøyd søker var totalt sett med saksbehandlingen

På grunnlag av vurderingene for problemstilling 1 til 3 konkluderer revisor med:

Røros kommunes system for å sikre byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk i hovedsak er tilfredsstillende.

- Ansvar og myndighet er klart fordelt og delegert.

- Kommunen har rutiner og tiltak som kan sikre at saksbehandling skjer i henhold til lov og regelverk, og at likebehandling og habilitet ivaretas. Kommunen har nylig anskaffet nytt saksbehandlingssystem, som har elementer som kan sikre at i arbeidet innen byggesak skjer i tråd med lov og regelverk. Blant annet, vil det sikre at kommunen har oversikt over aktiviteten innen tjenesten og fakturagrunnlag. Dette har tidligere manglet.
- Kommunen ivaretar veiledningsplikten.
- Kommunen har tilstrekkelig kompetanse innen byggesak, men at personalressursene er noe knappe til å ivareta alle lovpålagte oppgaver.

På grunnlag av konklusjonene anbefaler revisor at kommunen må:

- Påse at det er oversikt over aktiviteten innen byggesak og at innrapporteringer til KOSTRA har tilstrekkelig kvalitet.
- Vurdere om det er behov for ekstra ressurser til å gjennomføre lovpålagte oppgaver.

Vurdering og konklusjon

Rapporten er i tråd med kontrollutvalgets bestilling og prosjektplanen. Revisors vurderinger er omfattende og grundige, og gir godt grunnlag for å konkludere. Forvaltningsrevisjonen gir kommunen, nødvendig og nyttig informasjon som kan bidra til læring og forbedring.

Sekretariatet anbefaler at utvalget oversender rapporten til behandling i kommunestyret.

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Røros kommunes kontrollutvalg i perioden desember 2023 til desember 2024.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim, 18. desember 2024

Marie Husøy Sæther

Oppdragsansvarlig revisor

Johannes Nestvold

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Røros kommune. Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke system og praksis for behandling av byggesaker i Røros kommune, og hvordan kommunen praktiserer tilsyn og ulovlighetsoppfølging på området.

I **første problemstilling** har vi undersøkt om Røros kommune har system som sikrer tilfredsstillende byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk. Vår konklusjon er at kommunens system for dette i hovedsak er tilfredsstillende.

Ansvar og myndighet er klart fordelt og delegert.

Kommunen har rutiner og tiltak som kan sikre at saksbehandling skjer i henhold til lov og regelverk, og at likebehandling og habilitet ivaretas. Kommunen har nylig anskaffet et saksbehandlingssystem med elementer som kan legge til rette for korrekt saksbehandling. Systemet sikrer at kommunen har samlet oversikt over aktiviteten ved byggesak. Dette har tidligere manglet.

Vår vurdering er at kommunen ivaretar veiledningsplikten.

Vi vurderer at kommunen har tilstrekkelig kompetanse innen byggesak, men at personalressursene er noe knappe til å ivareta lovpålagte oppgaver.

I **andre problemstilling** har vi undersøkt kommunens dispensasjonspraksis i byggesaker fra 2020-2024. Vi konkluderer med at kommunens dispensasjonspraksis i det store og hele er i tråd med lov og regelverk for dette utvalget.

I **tredje problemstilling** har vi undersøkt tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging i kommunen. Kommunens tilsynsarbeid har frem til 2024 ligget på et minimum. Kommunen har i mai 2024 vedtatt en tilsynsstrategi og begynt å føre tilsyn med byggesaker. Kommunen har lagt gode rammer for arbeid med tilsyn og ulovlighetsoppfølging, men det er ennå tidlig å evaluere kommunens praksis på området.

I **fjerde problemstilling** har vi undersøkt brukeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret. Resultatene viser betydelige variasjoner i hvordan søkerne har opplevd å bli møtt av byggesak.

Revisjonen har følgende anbefalinger til kommunedirektøren:

- Påse at det er oversikt over aktiviteten innen byggesak og at innrapporteringer til KOSTRA har tilstrekkelig kvalitet.
- Vurdere om det er behov for ekstra ressurser til å gjennomføre lovpålagte oppgaver.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Innledning.....	8
1.1 Bestilling.....	8
1.2 Problemstillinger.....	8
1.3 Om temaet	9
1.4 Metode	12
1.5 Uttalelse om rapport	15
2 Byggesak – System og organisering.....	16
2.1 Problemstilling	16
2.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger	16
2.2.1 Delegering og myndighet	16
2.2.2 Veiledningsplikten	17
2.2.3 Saksbehandling	19
2.2.4 Kompetanse og kapasitet.....	23
3 Dispensasjonspraksis	25
3.1 Problemstilling	25
3.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger	25
3.2.1 Mottakskontroll.....	25
3.2.2 Saksbehandlingstid.....	26
3.2.3 Høringspraksis.....	27
3.2.4 Vedtakets innhold	29
4 Tilsyn og ulovlighetsoppfølging.....	30
4.1 Problemstilling	30
4.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger	30
4.2.1 Tilsynsstrategi.....	30
4.2.2 Tilsynsrapport	31
4.2.3 Ulovlighetsoppfølging.....	32
5 Konklusjoner og anbefalinger	34
5.1 Konklusjon.....	34
5.2 Anbefalinger	34
6 Brukerundersøkelse	35
6.1 Problemstilling	35
6.2 Funn.....	35
Kilder.....	41
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	42

Vedlegg 2 – Uttalelse	50
Vedlegg 3 – Trekking av utvalg	52

Tabell

Tabell 1. Utvalg brukerundersøkelse.....	36
Tabell 2. Hvor fornøyd er du med kommunens informasjon om saksgangen for din byggesak?.....	36
Tabell 3. I hvor stor grad ble du raskt gjort oppmerksom på mangler ved din søknad?	37
Hvor fornøyd er du med er du med informasjonen du fikk om hvordan du skulle rette manglene ved din søknad?	37
Tabell 4. I hvor stor grad var begrunnelsen for vedtaket ditt forståelig?	38
Tabell 5. I hvor stor grad synes du byggesakskontoret behandlet deg med høflighet og respekt?.....	38
Tabell 6. Hvor fornøyd er du totalt sett med behandlingen av din byggesak?.....	39

Figurer

Figur 1. Organisasjonskart Røros kommune	11

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Røros kommune vedtok den 12.12.2023, sak 36/23, å bestille en forvaltningsrevisjon med tema *plan og byggesak*. Tema for bestillingen er del av plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2024. Tema ble ikke spesifisert nærmere i bestillingsbrevet.

Revisor presenterte forslag til prosjektplan med tre problemstillinger om regeletterlevelse i byggesaksbehandling, dispensasjonspraksis og praksis for tilsyn og ulovlighetsoppfølging i kontrollutvalgets møte den 23.01.2024. Kontrollutvalget vedtok i sak 01/24 å legge til en problemstilling om kundetilfredshet til prosjektet. I tillegg ønsket utvalget at rapporten fra revisjonen skulle inneholde en avklaring av Byantikvarens rolle ved byggesaksbehandling og hvilken myndighet som ligger til den kommunale kulturminneforvaltningen. Utvalget ba om en korrigert prosjektplan hvor utvalgets innspill inkluderes til neste møte.

Kontrollutvalget vedtok i sak 09/24 den 14.03.2024 den korrigerede prosjektplanen.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Har kommunen system som sikrer tilfredsstillende byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk?
- Er kommunens dispensasjonspraksis i tråd med regelverket?
- Er kommunens tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging i tråd med regelverket?
- Hva forteller data fra brukerundersøkelse om brukeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret i kommunen?

Avgrensninger og presiseringer

Bestillingen omfattet tema plan og byggesak. De vedtatte problemstillingene handler om byggesak. Forvaltningsrevisjonen vil dermed i liten grad berøre temaet plan.

Fra januar 2024 har byggesak i Røros kommune innført saksbehandlingssystemet ACOS, og faset ut det forrige (arkiv)systemet ESA. I drøfting av problemstilling 1, legger vi dagens system og organisering til grunn, dvs. etter innføringen av ACOS.

I vedtatt prosjektplan er det skissert at prosjektet avgrenses til perioden fra og med 2022. Dette for å legge vekt på å undersøke aktuelle system og organisering, og ikke praksis innen byggesak fra flere år tilbake. Videre, er siste versjon av kommunens arealplan fra 2021, og

det var ønskelig med en tidsmessig avgrensning av prosjektet til etter dette. Underveis i prosjektet har vi sett oss nødt til å utvide tidsrammen for data til problemstillingene 2 og 4, til perioden fra og med 2020.

I kontrollutvalgets bestilling av korrigert prosjektplan står det at utvalget ønsker at forvaltningsrevisjonen skal belyse brukernes opplevelse av kontakten med byggesakskontoret gjennom en anonym undersøkelse blant kunder som har hatt søknader til behandling i perioden 2022-2023. Brukerne som er kontaktet har hatt saker til behandling i perioden 2020-2024.

Problemstilling 4 er en beskrivende problemstilling som ikke vil bli vurdert opp mot noen revisjonskriterier.

En avklaring av Byantikvarens myndighet i byggesak er inkludert i kapittelet *Om temaet*, i kapittel 1.3 nedenfor.

1.3 Om temaet

Byggesak

Byggesaksprosessen er kommunens vurdering av om et byggeprosjekt/omsøkt tiltak er i overensstemmelse med kommunale planer og lovgivnings krav, både når det gjelder prosess og krav til for eksempel plassering og utnyttelse. Byggesaken skal være rask og effektiv, og samtidig sikre at bygget tilføres nødvendig kvalitet gjennom at samfunnets krav blir ivaretatt.¹

Vedtak etter plan- og bygningsloven er stort sett enkeltvedtak, og er underlagt bestemmelsene i forvaltningsloven². Et hovedmål i forvaltningsloven er å best mulig ivareta den enkeltes rettssikkerhet, hvor krav til en rettferdig, hensynsfull og rask saksbehandling, og kravet til forutberegnelighet er viktige deler³. Prinsippet om forbud mot usaklig forskjellsbehandling er en ulovfestet rett som er etablert gjennom Høyesterettspraksis⁴. Habilitetsbestemmelsene i forvaltningsloven § 6 er gjeldende for tjenesten, og skal sikre at de som behandler byggesaker i kommunen er habile til dette.

¹ https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/bygg/innsikt/byggesak/id2008033/

² Plan- og bygningsloven § 1-9.

³ Woxholt, G. (2006) *Forvaltningsloven med kommentarer*.

⁴ https://cdforskning.no/cdf/catalog/view/164/876/6976_punkt_4.2.1

Gjeldende frister for kommunens saksbehandling av byggesaker er nedfelt i plan- og bygningsloven § 21-7. For saker som er i samsvar med loven, planverket og saksbehandlingsreglene i loven, gjelder frist om inntil tre ukers saksbehandlingstid. For søknader som ikke er i samsvar med loven, planverket og saksbehandlingsreglene i loven, eller som krever dispensasjon, gjelder frist om inntil tolv ukers saksbehandlingstid.

Dispensasjon er tilfeller hvor bestemmelser i loven eller gjeldende planverk fravikes. Reglene som gjelder ved dispensasjon, er nærmere beskrevet i plan- og bygningsloven kapittel 19. Før vedtak treffes, skal naboer varsles, og regionale og statlige myndigheter som berøres av saken skal få mulighet til å uttale seg. Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, blir vesentlig tilsidesatt. Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler. Dispensasjon krever grunngitt søknad. Myndigheten til å gi dispensasjon tilligger kommunen.

Kommunens plikt til å føre tilsyn i byggesaker er nedfelt i plan- og bygningsloven kapittel 25. Videre, er det i byggesaksforskriften kapittel 15 stilt krav om at kommunen skal ha en strategi for tilsyn.

Plan- og bygningsloven kapittel 32 beskriver kommunens plikt til å forfølge ulovligheter. Med ulovligheter menes overtredelser av bestemmelser gitt i eller i samsvar med plan- og bygningsloven. Eksempel på dette er dersom det ikke er søkt om nødvendig tillatelse før tiltak iverksettes, eller at tiltak ikke samsvarer med vedtaket som er fattet. Er overtredelsen av mindre betydning, kan kommunen avstå fra å forfølge ulovligheten. I plan- og bygningsloven er det videre gitt føringer for hvordan kommunen skal håndheve sin plikt til tilsyn- og ulovlighetsoppfølging.

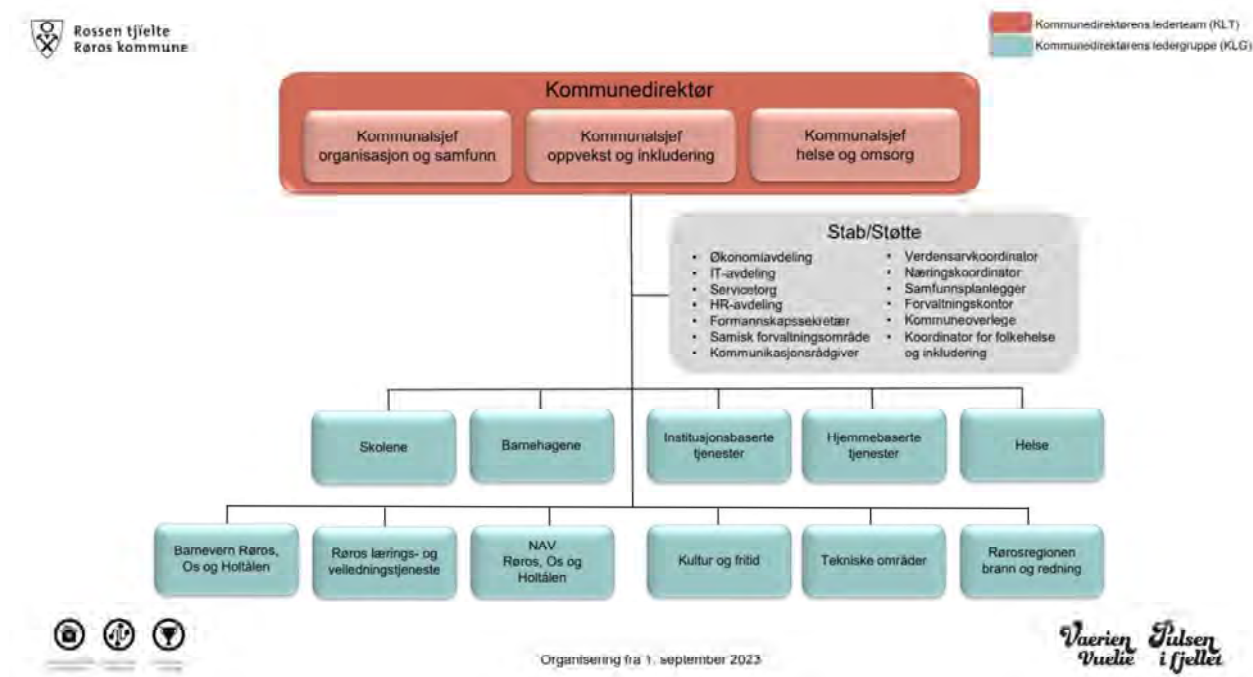
Kommunens organisering

Kommunedirektør er øverste administrative leder i Røros kommune. Røros kommune er administrativt organisert med to beslutningsnivå: Kommunedirektørens nivå og virksomhetsnivå. Kommunedirektørens nivå består av kommunalsjefer og kommunedirektørens stab.

Byggesak er organisert under virksomhet for tekniske områder, som ledes av virksomhetsleder teknisk. Byggesak ledes av avdelingsleder for plan og miljø, byggesak,

plan, kart og oppmåling⁵. Ved byggesak er det, i tillegg til avdelingsleder, ansatt to byggesaksbehandlere. Mer om kompetanse og kapasitet innen byggesak i kapittel 2.

Figur 1. Organisasjonskart Røros kommune

Kilde: www.roros.kommune.no

Byantikvaren og kulturminneforvaltningen

I oppstartsmøtet forklarte kommunen Byantikvarens rolle ved byggesaksbehandling. Avdelingsleder forteller at Byantikvaren gir god veiledning innen kulturminnevern i Røros sentrum. Områdeplanen gir Byantikvaren uttalelsesrett, men ikke myndighet til å vedta noe innenfor byggesak. Dette bekreftes av Byantikvar i intervju.

Avdelingsleder opplyser videre at når en byggesak forelegges Byantikvaren til uttalelse, påvirkes den interne saksbehandlingstiden, men ikke den eksterne. Fylkeskommunen ønsker ofte en uttalelse fra Byantikvaren forut for sin uttalelse, da de ofte legger vekt på Byantikvarens påpekninger.

⁵ Heretter kalt avdelingsleder.

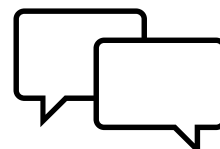
1.4 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001⁶. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Røros kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kap. 3.

Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Forvaltningsrevisjonen begynte med et oppstartsmøte med kommunalsjef organisasjon og samfunn, virksomhetsleder tekniske områder, og avdelingsleder for plan og miljø, byggesak, plan, kart og oppmåling. Oppstartsmøtet ble holdt digitalt.

Vi har gjennomført individuelle intervju med de to saksbehandlerne som arbeider med byggesak i kommunen per 2024, og avdelingsleder for plan og miljø. Intervjuene ble holdt digitalt. En av saksbehandlerne har i tillegg gitt en demonstrasjon av systemene ESA og ACOS, og ble konsultert ved saksgjennomgang.

Det er i tillegg gjennomført et digitalt intervju med Byantikvar.

Intervjuene tok utgangspunkt i en på forhånd utarbeidet intervjuguide. Det er skrevet referat fra alle intervjuer og møter, som er godkjent av intervjuobjektene. Noen av intervjuobjektene har også besvart oppfølgingsspørsmål på e-post i etterkant av intervjuene.

Dokumentgjennomgang

Følgende sentrale dokumenter er gjennomgått:

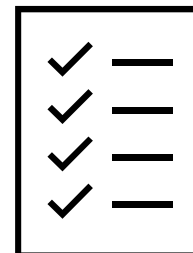
- Dispensasjonsveileder, Støttedokument – dispensasjoner
- Oversikt over byggesaker til behandling 2020-2024, oversikt fra 2 av 4 saksbehandlere
- Strategi – Tilsyn og ulovlighetsoppfølging, 2024
- Rutine for gjennomføring av varslet tilsyn
- Plan for tilsyn
- 32 rapporter fra tilsyn med byggesaker, 2024

6

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_001_Standard_for_forvaltningsrevisjon_200812.pdf

Saksgjennomgang

Vi har gjennomgått et utvalg dispensasjonssaker fra Røros kommune fra 2020-2024. Gjennomgangen er gjort i arkivsystemet ESA ved oppmøte på servicekontoret på Røros. Det ble på forhånd utarbeidet et skjema for gjennomgangen, på bakgrunn av revisjonskriteriene utledet for temaet. Det ble i alt gjennomgått 17 byggesaker med søknad om dispensasjon. Utvalget omfatter ferdig behandlede søknader med vedtak om innvilgelse (13) eller avslag (4). Fremgangsmåte for utplukk av saker er beskrevet i vedlegg 3 til rapporten.

Brukerundersøkelse

For å kartlegge søkeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret har vi gjennomført en brukerundersøkelse. Undersøkelsen ble utført per telefon blant et utvalg brukere. I vedlegg 3 til rapporten beskrives det nærmere hvordan utvalget er gjort. Undersøkelsen bestod av et begrenset antall spørsmål av konkret art.

21 søkere ble forsøkt kontaktet. Dette utvalget omfatter alle de 17 sakene som er trukket ut til saksgjennomgang. 4 saker (ikke dispensasjonssaker) ble lagt til disse for å sikre balanse i utvalget mellom vedtak om innvilgelse og avslag. Vi fikk svar fra 13 av søkerne vi kontaktet. Dette omfatter 7 innvilgelser og 6 avslag.

Utvalget på 21 søkere trukket ut til brukerundersøkelsen omfattet både private tiltakshavere og ansvarlige søkere. Blant de 13 søkerne som svarte på undersøkelsen, har 4 fått bistand av firma i forbindelse med søknadsprosessen. Vi har kommet i kontakt med ansvarlig søker i 1 av disse sakene.

Vurdering av metode

Vi har brukt flere metoder for å hente inn data til prosjektet. Gjennomgang av kommunens styrende dokumenter og rutiner, og demonstrasjon av digitale system, gir innblikk i kommunens systematiske arbeid og organisering innen byggesak. Intervju med ansatte med nøkkelfunksjoner supplerer dette inntrykket med deres oppfatning av om systemet i praksis fungerer som tiltenkt. Vi mener at vi har vært i kontakt med de sentrale personene innen byggesak i kommunen, og at disse til sammen kan belyse system, rutiner og praksis på området på en tilfredsstillende måte. Ved saksgjennomgang og brukerundersøkelse har vi

samlet eksempler på kommunens dispensasjonspraksis de siste årene og skaffet oss et inntrykk av brukernes opplevelse av tjenesten.

Metoden har noen svakheter. Vi vil nevne følgende punkter:

- Saksgjennomgang og brukerundersøkelse er gjort blant et *utvalg* saker og søkere. Av ressurshensyn er utvalgene av begrenset størrelse, og må sees som en samling stikkprøver. Et annet utvalg vil kunne gi andre funn.
- Vurderingene av *kommunens dispensasjonspraksis* er i hovedsak gjort på bakgrunn av saker behandlet av to av fire saksbehandlere i kommunen i perioden. Bakgrunnen for dette kan leses i vedlegg 3 til rapporten. Dette vil kunne skape en skjevhet i utvalget, som medfører at dataene ikke er egnet som grunnlag for å trekke generelle konklusjoner om kommunens praksis på området. Dette vil gjelde uavhengig av utvalgsstørrelsen.
- Søkerne kontaktet i brukerundersøkelsen har hatt byggesak til behandling på ulike tidspunkt i perioden 2020-2024. Det er sannsynlig at brukerne som nylig hadde byggesak til behandling har et mer korrekt minne av kontakten med kontoret enn for eksempel søkere fra 2020. De fleste av de eldste sakene er vedtak om avslag, mens det blant nyere saker er flest vedtak om innvilgelse. Kommunen er representert med flere enn to saksbehandlere i dette utvalget.
- Brukerundersøkelsen er gjennomført per telefon. Som følge av dette, var spørsmålene som ble stilt av konkret art med begrenset mulighet for utbroderinger. En e-postundersøkelse kunne ha nådd et bredere utvalg respondenter, men vi vurderte e-postkontakt som en metode som antakelig ville gitt en vesentlig lavere svarprosent.
- 4 av sakene i utvalget til brukerundersøkelsen hadde bistand fra firma eller advokat. Vi har kun kommet i kontakt med ansvarlig søker i ett av disse tilfellene. Det er en sjans for at ansvarlige søkere har en annen oppfatning av kommunens byggesaksbehandling enn private tiltakshavere.
- Datagrunnlaget fra saksgjennomgang og brukerundersøkelse er hentet fra perioden før dagens system, ACOS, ble tatt i bruk. Det kan derfor være at dataene ikke er like godt egnet til å si noe om kommunens praksis innen byggesaksbehandling fra og med 2024. Imidlertid, er dette kun et bytte av saksbehandlingssystem og betyr ikke nødvendigvis at praksis og rutiner for behandling av byggesaker er vesentlig endret.

1.5 Uttalelse om rapport

En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 29.11.2024. Revisjon Midt-Norge SA mottok svar 13.12.2024. Det er ikke gjort endringer i rapporten som følge av uttalelsen. Uttalelsen er vedlagt rapporten (vedlegg 2). Det er gjort noen få språklige endringer i rapporten etter høringsuttalelsen. Dette er korrigeringer av skrivefeil og feil i henvisninger mellom kapitler.

2 BYGGESAK – SYSTEM OG ORGANISERING

Kommunen er etter kommuneloven pålagt å ha system som kan redusere risikoen for at lover og regelverk ikke blir fulgt i kommunens virksomhet (§ 25-1). Dette gjelder for kommunen overordnet, og for den enkelte enhet eller virksomhet. Et slikt system kan være bygd opp av en rekke faktorer, som rutiner og retningslinjer, digitale løsninger eller den praktiske organiseringen av tjenesten.

I denne forvaltningsrevisjonen ser vi på noen utvalgte punkter innen byggesak, som det i lover og regelverk er krav til at skal være ivaretatt. Disse er **delegering og myndighet, veiledningsplikten, saksbehandling, og kompetanse og kapasitet**. Et godt system har rutiner eller andre former for retningslinjer, og er organisert på en slik måte, at disse punktene er ivaretatt.

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet:

- **Har kommunen system som sikrer tilfredsstillende byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk?**

2.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger

I det følgende presenteres revisjonskriterier, funn og vurderinger tematisk. Vurdering av revisjons-kriteriene er sammenfattet i de blå feltene, i noen tilfeller med utdypende tekst under.

Utleddingen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1. Kriteriene er utledet fra kommuneloven, plan- og bygningsloven, forvaltningsloven og eksempler fra rettspraksis.

2.2.1 Delegering og myndighet

Revisjonskriterium

- Ansvar, oppgaver og myndighet innen byggesak skal være klart fordelt. Myndighet skal utøves i samsvar med delegering.

Funn

Delegering av vedtaksmyndighet fremgår av kommuneloven § 5-3 og Røros kommunes delegeringsreglement. Myndighet til å fatte vedtak om dispensasjon i saker som ikke er av prinsipiell karakter (plan og bygningsloven § 19-2), er delegert fra kommunestyret til kommunedirektør og videre til virksomhetsleder tekniske områder⁷. Det samme gjelder myndighet til å fatte vedtak om midlertidig dispensasjon (§ 19-3).

Om saker blir behandlet administrativt eller politisk, vurderes først av saksbehandler ifølge avdelingsleder. Ved behov drøftes saken i ukentlige «fellesmøter» med deltakelse fra byggesak, plan, Byantikvaren, teknisk sjef, landbrukssjef og naturforvalter. I saker hvor myndighet til å fatte vedtak er delegert, men hvor saken har stor samfunnsinteresse, kan den likevel sendes til politisk behandling.

Byggesaksbehandlerne oppfatter oppgavene som tydelig fordelt og avklart. Alle byggesaker og dispensasjoner sendes til én av saksbehandlerne, som fordeler sakene blant avdelingsleder og de to saksbehandlerne. Avdelingsleder behandler alle delingsaker⁸, bistår en dag i uka med veiledning innen byggesak og tar seg av alle forhåndskonferanser. Tilsyn utføres av de to saksbehandlerne, mens ulovlighetsoppfølging håndteres av avdelingslederen.

Vedtak i byggesaker må godkjennes av teknisk sjef, som har delegert vedtaksmyndighet.

Vurdering

Ansvar, oppgaver og myndighet innen byggesak er klart fordelt. Myndighet utøves i samsvar med delegering.

Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt.

2.2.2 Veiledningsplikten

Revisjonskriterium

- Kommunen skal gi tilstrekkelig veiledning til at søker kan ivareta sine interesser.

⁷ Røros kommunes delegeringsreglement

⁸ Søknader om tomtedeling.

Funn

Røros kommunes hjemmeside⁹ gir generell veiledning til søkere om tiltak innen byggesak. Hjemmesiden inneholder informasjon om regler som gjelder for ulike typer byggeprosjekt, og svar på konkrete spørsmål, som

- Når det er nødvendig å søke dispensasjon
- Hvordan sende nabovarsel
- Hvordan lage en byggesøknad

Hjemmesiden henviser til muligheten til å avtale veiledningsmøter og forhåndskonferanser, samt kontaktinformasjon til relevante tjenester i kommunen. Hjemmesiden har videre en punktvis liste over forhold kommunen ikke kan hjelpe med. Det finnes en chatbot på siden, som svarer på spørsmål ut fra informasjon som er lagt ut på kommunens nettsider og nettsidene til Direktoratet for byggekvallitet (Dibk). Avdelingsleder har vist revisjonen eksempler på hvordan chatboten gir veiledende informasjon om byggesak.

En saksbehandler definerer veiledningsplikten som en plikt til å gi generell veiledning, men ikke spesifikke råd for den enkelte sak. De kan ikke forskuttere saksbehandlingen, men kan vise hvor relevant informasjon finnes. Byggesak mottar og besvarer generelle spørsmål i saksbehandlingssystemet (ACOS). Det er imidlertid ingen egen funksjon i systemet for å dokumentere aktivitet relatert til veiledningsplikten.

Det er anledning til å avtale veiledningsmøte med byggesak ved kommunens servicekontor på tirsdager. I disse møtene kan søker få svar på generelle spørsmål. Det skrives referat fra slike veiledningsmøter, som lagres i egen mappe. Under en forhåndskonferanse kan konkrete saker drøftes, dette tolker ikke saksbehandler som del av veiledningsplikten.

Resultatene fra brukerundersøkelsen (kap. 6) antyder at ikke alle søkere følte at de ble behandlet med høflighet og respekt i sine møter med byggesak. Flere ytret seg om at de ikke var fornøyd med veiledningen de fikk.

Vurdering

Kommunen gir tilstrekkelig veiledning til at søker kan ivareta sine interesser.

⁹ <https://roros.kommune.no/bygge-og-bo/skal-du-bygge/>

Vi vurderer kriteriet som oppfylt. Det er vår vurdering at relevant informasjon er lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Ved behov, er det anledning til å avtale et fysisk møte med byggesak for å drøfte generelle spørsmål om byggesak.

Imidlertid viser data fra brukerundersøkelsen (kap. 6) at det er variasjoner i brukernes opplevelse av kontakten med byggesak.

2.2.3 Saksbehandling

Revisjonskriterier

- Kommunen bør ha rutiner/tiltak som kan ivareta
 - regeletterlevelse i byggesaksbehandling
 - likebehandling av saker
 - at habilitet vurderes for den enkelte sak

Funn

Røros kommune har frem til 2024 ikke har hatt et eget **saksbehandlingssystem** for byggesak, men har benyttet arkivsystemet ESA¹⁰. Kommunen har fra januar 2024 innført saksbehandlingssystemet ACOS¹¹. Ifølge avdelingsleder er årsaken til at kommunen tidligere ikke har hatt et slikt system, at flere kommuner i regionen har valgt å beholde ESA.

Avdelingsleder forteller at frem til 2024 var rutiner og prosedyrer for byggesaksbehandling i stor grad papirbasert. Saksbehandlerne holdt oversikt over byggesaker og saksbehandlingstid ved hjelp av egne Excel-skjema. Dette førte til at kommunen ikke hadde noen samlet oversikt over omfanget av saker til behandling innen byggesak. På forespørsel, har kommunen kun kunnet fremskaffe skjema (Excel-oversikt) for to av fire saksbehandlere ved byggesak i perioden 2020-2024.

Som følge av mangel på en slik samlet oversikt, har kommunen kun rapportert til KOSTRA¹² innenfor minimumskrav. Avdelingsleder kjenner ikke til eksakte tall for byggesak i kommunen

¹⁰ ESA sak og arkiv er levert av Sikri AS. www.sikri.no/produkter/elements/sak

¹¹ www.acos.no

¹² KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Det er rapporteringspliktige (kommunen) som selv har ansvaret for at regnskapstallene som rapporteres til KOSTRA er av riktig kvalitet (veileder til KOSTRA-forskriften).

fra 2018, 2019 og 2020, og kommenterte i oppstartsmøtet at KOSTRA-tallene for 12-ukerssaker fremstår som feilregistrering etter forevist tabell fra SSB.

Ifølge avdelingsleder, har kommunen tidligere også hatt utfordringer med å finne igjen enkelte typer dokumentasjon på etterspørsel fra søkere. Som eksempel nevnes tilfeller hvor søkere har kommet tilbake for å spørre etter saksbehandlingsgebyret, og kommunen har ikke kunnet gjenfinne dette.

Avdelingsleder og saksbehandlerne er alle enige om at ACOS er en stor forbedring fra ESA.

Saksbehandler har gitt en demonstrasjon av ACOS, herunder hvilke funksjoner systemet har som kan bidra til å ivareta korrekt saksbehandling og sikre oversikt over byggesaker i kommunen. Hovedpunktene er sammenfattet i det følgende:

- Byggesaker registreres inn i systemet av Servicetorget i kommunen, og sendes videre til saksbehandlers mottak. Hvis det er søkt digitalt, vil en stor del av forhåndsinnfyllingen i ACOS om søker og søknaden skje automatisk.
- ACOS har en funksjon som viser fremdriften i saksbehandlingen. En klokke viser nedtelling mot relevant frist, og tar hensyn til stopp i saksbehandlingstid mens saken ligger til ekstern høringspart.
- Systemet har en oversikt over hva som gjenstår i den enkelte sak før vedtak kan fattes. Sjekkpunkter må hakes av for å komme videre i behandling av saken. Hvert sjekkpunkt har henvisning til relevant lov-paragraf, som for eksempel krav om nabovarsling. Sjekkpunktene sikrer at nødvendig informasjon foreligger før neste steg i saksgangen gjennomføres. Listen over sjekkpunkter er automatisk tilpasset søknadstype, som ferdigattest, dispensasjon eller brukstillatelse.
- DIBK (direktoratet for byggkvalitet) sine sjekkpunkter er innlemmet i ACOS. Disse sjekkpunktene danner grunnlag for innrapporteringer til KOSTRA.
- I ACOS er rutiner, prosedyrer og maler for byggesaksbehandling integrert i selve saksbehandlingssystemet, og det er veiledningsfunksjoner. Malene som ble brukt i ESA, er i stor grad videreført til ACOS.
- Fakturagrunnlag for saksbehandlingsgebyr til søkere vil ligge i ACOS.

- Systemet legger til rette for å kunne si noe om status i saker til andre saksbehandlere, ved forespørsler fra søker. Det gjør det også enklere og overta saker dersom noen blir sykmeldt, all informasjon ligger i systemet og ikke hos den enkelte saksbehandler. ACOS ivaretar også samhandling med andre aktører. Oppgaver knyttet til saker som skal utføres av andre enn saksbehandler, internt eller eksternt, kan videreformidles i systemet.
- Kommunen skal begynne arbeidet med å utarbeide instruksjoner for delvis automatiserte søknadsprosesser i ACOS. Samtidig samarbeider kommunen med DIBK om å utvikle digitale søknader, som kan innvilges automatisk gjennom en regelstyrt prosess. ACOS vil etter hvert bli synkronisert med Kommunekart, som er kommunens kartløsning for bruk i byggesaksbehandlingen.

Saksbehandler forteller at **likebehandling** i ukompliserte saker ivaretas i stor grad gjennom sjekklistene i ACOS, som gir lite rom for skjønn. I tillegg diskuteres de fleste saker internt, slik at saksbehandler ved tvil kan rådføre seg om hvordan liknende saker er behandlet. Dersom noen kommer over viktige uttalelser eller liknende, har tjenesten en felles Teams-gruppe hvor slikt legges inn. Tjenesten har også et internt støttedokument kalt dispensasjonsveileder som kan brukes som referanseramme. Avdelingsleder peker på at virksomhetsleder signerer alle vedtak, noe som bidrar til kvalitetssikring og ivaretar likebehandlingen.

Saksbehandlerne har mulighet til å bla i liknende saker som er behandlet i kommunen tidligere. Politiske avklaringer og prinsipper er tilgjengelige og innvilgede dispensasjoner er registrert på arealplaner.no. Statsforvalteren har også en egen veiledning, som er myntet på søkere, men som også kan benyttes av saksbehandlere. En annen regelrett oversikt over hvordan gitte saker «skal vurderes», finnes ikke, ifølge saksbehandler.

Avdelingsleder forteller i oppstartsmøtet at kommunens dispensasjonspraksis har gjennomgått store endringer de siste 10-20 årene. Tidligere, var praksis at kommunen ofte ikke vurderte dispensasjon i saker hvor dette egentlig burde vært vurdert. I dag, følger saksbehandlingen i større grad regelverket. Som følge av dette opplever søkere at det er en strengere vurderingspraksis enn tidligere.

En av byggesaksbehandlerne har som oppgave å fordele byggesakene som kommer inn, og **habilitet** vurderes fortløpende. Hver saksbehandler vurderer sin egen habilitet i tildelte

saker. Habilitetsvurderingene dokumenteres ifølge saksbehandler ikke skriftlig. Vedkommende har ennå ikke opplevd saker hvor det har oppstått utfordringer med habiliteten. Den andre saksbehandleren understreker at de har et bevisst forhold til utfordringer med habilitet, i og med at Røros er et lite sted hvor mange kjenner hverandre.

Vurdering

Kommunen har tiltak og rutiner som kan ivareta regeletterlevelse i byggesaksbehandling.

Kommunen har rutiner som kan ivareta likebehandling av saker.

Kommunen har rutiner for å vurdere saksbehandlers habilitet for den enkelte sak.

Vi vurderer kriteriene som oppfylt.

Vår vurdering er at kommunen ved å innføre et system designet for byggesaksbehandling (ACOS), har gjort tiltak for å tilrettelegge for at saksbehandling skjer i henhold til lov og regelverk. Systemet inneholder funksjoner som kan sikre at saksbehandling skjer på korrekt måte og innenfor fristen, og reduserer risiko for feil og avvik. Maler, rutiner, prosedyrer og veiledningsfunksjoner er integrert i systemet.

Videre kan ACOS sikre at kommunen har oversikt over all aktivitet innen byggesak, og derfor kan rapportere korrekte tall til KOSTRA og lettere finne relevant informasjon på etterspørsel. Dette til forskjell fra kommunens tidligere løsning, hvor dette manglet. Systemet legger også bedre til rette for at saksbehandlere kan overta saker ved fravær.

Det er vår vurdering at kommunen har rutiner som kan legge til rette for at det i saksbehandling ikke forekommer usaklig forskjellsbehandling. For ukompliserte og ordinære saker, er dette ivaretatt gjennom sjekkpunktene i ACOS, og det er praksis for å drøfte utfordrende saker i møte med flere funksjoner ved enheten.

Det er vår vurdering at det er bevissthet om og tilfredsstillende praksis for å vurdere habilitet for den enkelte sak, selv om dette ikke dokumenteres skriftlig.

2.2.4 Kompetanse og kapasitet

Revisjonskriterier

- Kommunen skal sikre tilstrekkelig kompetanse innen byggesak.
- Kommunen skal sikre at det er nok ressurser til å løse lovpålagte oppgaver innen byggesak.

Funn

Røros kommune har per 2024 tre ansatte som kan foreta byggesaksbehandling, avdelingsleder og to saksbehandlere. Avdelingsleder og en saksbehandler er jurister, og har kompetanse som de mener er relevant for byggesaker. Den siste saksbehandleren har erfaring som entreprenør og tiltakshaver. Saksbehandlerne vurderer begge at enheten samlet har tilstrekkelig og nødvendig kompetanse innen byggesaker, med både juridisk og byggeteknisk bakgrunn.

Byggesak har de siste årene vært underbemannet, og i 2023 var avdelingsleder over noen måneder eneste byggesaksbehandler. Avdelingsleders oppfatning er at kommunen har klart seg bra gjennom perioden med underbemanning.

Også i 2024, har avdelingen over noen måneder hatt én saksbehandler. Byggesak skal i 2025 i tillegg begynne og behandle søknader om påslipp¹³ og utslipp, noe som vil føre til en økning i oppgaver for saksbehandlerne.

Ifølge saksbehandlerne, er tjenesten sårbar ved fravær og vakanse. Fravær medfører at det blir mer å ta unna for de som er gjenværende på tjenesten. På grunn av høy arbeidskapasitet hos de ansatte, er det imidlertid ofte løsbart. Tjenesten holder seg ajour med saksbehandling ved mye frivillig overtid. Saksbehandler forteller at overtid prioriteres av saksbehandlerne for å kunne arbeide målrettet med å få bedre kontakt og tillit i bransjen, og at lengre saksbehandlingstider ville hatt negative konsekvenser for denne investeringen.

Saksgjennomgang viser at saksbehandlingstiden for 3 av 17 dispensasjonssaker har overskredet fristen på 12 uker. I to av tilfellene er lav bemanning oppgitt som årsak.

Ifølge avdelingsleder, har tilsynsvirksomhet og ulovlighetsoppfølging innen byggesak frem til 2024 ligget på et minimum, som følge av lav bemanning (Se kap. 4).

¹³ Kommunen kan stille krav til påslipp til offentlige avløpsnett fra virksomheter. (Veileder i kommunal miljøforvaltning fra Miljødirektoratet, www.miljokommune.no)

Vurdering

Kommunen har tilstrekkelig kompetanse innen byggesak.

Kommunen har i noen grad sikret at det er nok ressurser til å løse lovpålagte oppgaver innen byggesak.

Vår vurdering er at kriteriet om kompetanse er oppfylt, mens kriteriet om kapasitet er delvis oppfylt. Det er vår vurdering at personalressursene er marginale. Dette er begrunnet i at arbeidet med tilsyn og ulovlighetsoppfølging har vært nedprioritert som følge av lav bemanning, og at saksgjennomgang viser forlenget saksbehandlingstid av samme årsak for noen saker. Videre har kommunen varslet en økning i oppgaver som skal legges til byggesak.

3 DISPENSASJONSPRAKSIS

I dette kapitlet presenteres funn og vurderinger knyttet til kommunens dispensasjonspraksis i 2020-2024¹⁴.

Ifølge avdelingsleder, har kommunens dispensasjonspraksis gjennomgått store endringer de siste 10-20 årene (se avsnitt om likebehandling i kapittel 2). Sakene som revisjonen har gjennomgått, er saker fra perioden etter denne endringen fant sted.

Saksgjennomgang og informasjon fra intervju utgjør grunnlaget for å vurderes kommunens dispensasjonspraksis. Det er gjennomgått 17 byggesaker hvor det er søkt om dispensasjon. Utvalget omfatter avsluttede saker fra perioden 2020-2024, der både vedtak om innvilgelse og avslag er representert. Sakene er i hovedsak behandlet av to av fire saksbehandlere i kommunen i perioden.

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet:

- **Er kommunens dispensasjonspraksis i tråd med regelverket?**

3.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger

I det følgende presenteres revisjonskriterier, funn og vurderinger tematisk.

Revisjonskriteriene er delt inn i temaene **mottakskontroll**, **saksbehandlingstid**, **høringspraksis** og **vedtakets innhold**, og vurderes i de blå boksene.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1. Kriteriene er utledet fra plan- og bygningsloven, forvaltningsloven og en tolkningsuttalelse fra Kommunal- og distriktsdepartementet angående saksbehandlingstid for byggesaker fra 2022.

3.2.1 Mottakskontroll

Revisjonskriterium

- Kommunen bør gjennomføre mottakskontroll av søknader senest 1-2 uker etter at søknaden er mottatt.

¹⁴ Alle søknadene var komplett og til behandling før 2024, og de fleste sakene var ferdig behandlet før dette året. Behandling av to av sakene gikk inn i 2024.

Funn

Ifølge saksbehandler, hadde byggesak frem til nytt system i 2024 eget skjema for mottakskontroll. Dette skjemaet inneholdt sjekklister til avkryssing ved mottatt søknad. Skjema var utarbeidet på bakgrunn av nasjonale retningslinjer for byggesaksbehandling og kontorets/kommunens egne erfaringer. Skjema ble fylt ut for hver enkelt sak og lagret i ESA. Gjennom utfyllingen vurderte man om søknaden var komplett, og fra hvilket tidspunkt saksbehandlingstiden løper.

Saksgjennomgang viser mottakskontroll (dvs. utfylt skjema) innen 2 uker fra mottatt søknad i 9 av 17 saker, innen 4 uker for 13 av 17 saker, og innen 2 måneder for 15 av 17 saker. Det er ikke registret mottakskontroll for de siste 2 sakene, men det er for disse sakene loggført korrespondanse mellom byggesak og søker om behov for tilleggsinformasjon til saken.

Vurdering

Det er i de fleste tilfeller gjennomført mottakskontroll av innkomne søknader. Ved omtrent halvparten av tilfellene har mottakskontroll skjedd senere enn 2 uker etter mottatt søknad.

Vår vurdering er at kriteriet om mottakskontroll er delvis oppfylt. Delvis er begrunnet med at slik kontroll i mange tilfeller skjer senere enn departementets anbefaling. Mottakskontroll gjøres som regel ved utfylling av eget skjema. I to saker er ikke slikt skjema benyttet. I disse sakene er det dokumentert utsendelse av mangelbrev, som etter vår vurdering kan sees som en form for mottakskontroll i og med at saksbehandler har gjennomgått og kartlagt mangler ved søknaden.

3.2.2 Saksbehandlingstid

Revisjonskriterium

- Saksbehandling av søknader om dispensasjon skal skje i henhold til lovbestemte frister.

Funn

Saksgjennomgangen viser at det i 14 av 17 saker er fattet vedtak innen lovbestemt frist fra søknaden er registrert som komplett. I 1 av tilfellene hvor tidsfristen er overskredet, er det sendt ut brev med foreløpig svar på søknaden og informasjon om at lengre

saksbehandlingstid må påregnes som følge av vakanse i kommunen¹⁵. Revisor har bedt kommunen om å gi en kommentar til de to siste sakene hvor fristen ikke er overholdt. I det ene tilfellet forklares fristbruddet med lav bemanning, den andre saken har ikke kommunen gitt kommentar til.

Vurdering

Saksbehandling av søknader om dispensasjon har i de fleste tilfellene skjedd i henhold til lovbestemte frister.

Vår vurdering er at kriteriet om saksbehandlingstid i hovedsak er oppfylt. I hovedsak er begrunnet i at lovkrav er oppfylt for 14 av 17 saker.

3.2.3 Høringspraksis

Revisjonskriterium

- Regionale og statlige myndigheter som blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon.

Funn

Det er særskilte hensyn å ta innen byggesak for Røros, i og med oppføring på UNESCO sin liste, og kulturminnevernet står i en særstilling. Reindrift er videre en viktig næring i området.

Saksgjennomgang viser at saken er sendt på høring hos ekstern instans i 12 av 17 saker. I mange tilfeller er saken også sendt på høring internt i kommunen. Høringsinstanser som har fått muligheten til å uttale seg er blant annet Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune, villreinnemnda, reindriftsnæringen, landbruksavdelingen¹⁶, planavdelingen i Røros kommune, og Byantikvar.

Kommunen har uttalt seg om de 5 sakene som ikke er sendt til eksterne høringsparter:

- Om en av sakene sier kommunen at saken er å regne som en dispensasjon etter gamle reguleringsplaner. Kommunen har flere slike eldre planer som setter unødvendig mange begrensninger for eiendommene som er omfattet. Planene er

¹⁵ Dersom det forventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det gis et foreløpig svar med begrunnelse og det skal angis når svar kan forventes (forvaltningsloven § 11a.).

¹⁶ Interkommunalt landbrukskontor med Os kommune som vertkommune.

under revidering, og tiltaket vil være innenfor rammene i ny arealplan som er under utarbeidelse. Saken er derfor drøftet internt med kommunens planavdeling, men ikke sendt ut på høring til eksterne instanser.

- Om en annen av sakene henviser også kommunen til planavdelingen for avklaring av formålet med byggegrensene.
- I to av sakene er det henvist til interne føringer etablert i kommunen for hvordan saker av denne typen skal behandles. Disse sakene må ikke sendes til ekstern høringsspart, ifølge planutvalget i kommunen.
- I det siste tilfellet, er det søkt om å sette opp mast og telehytte ved jernbanestasjon. Her lå uttalelse/vedtak fra Bane Nor ved søknaden, og disse vedleggene ble vurdert som tilstrekkelig for formålet.

Avdelingsleder forteller at kommunen nylig har gjennomført en «planvask» for å få ned antallet dispensasjonssaker. I arbeidet med ny arealplan, ble det tatt ut omtrent 80 planer. I Røros sentrum vil etter planen til sammen 30 planer bli redusert til 9 planer. I og med dette, vil behov for dispensasjon være endret fra og med ny arealplan.

Ifølge avdelingsleder, kan administrasjonen velge å gå imot høringsuttalelser, og dette har skjedd. Når kommunen argumenterer godt for sitt vedtak er erfaringen at vedtak ikke blir overprøvd av høringsmyndighetene. Saksbehandler sier at det skal mye til før han går imot anbefaling fra Byantikvar eller Statsforvalteren, men i noen tilfeller kan saksbehandler sitte på kunnskap om lokale forhold som gjør at innspillene fra høringsinstansene ikke er like relevante.

Saksgjennomgangen viser ingen tilfeller av vedtak om innvilgelse av dispensasjon når ekstern høringsinstans har frarådet dette.

Byantikvar ytrer at det er hans inntrykk at byggesaksavdelingen sender ham de sakene han skal gjennomgå, og at Byantikvarens uttalelser blir tatt hensyn til.

Vurdering

Regionale og statlige myndigheter som blir direkte berørt er gitt mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon.

Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt. For de sakene som ikke er sendt på høring, har kommunen grunnlagt hvorfor dette ikke er nødvendig. Dispensasjoner innvilges som regel ikke, dersom statlig eller regional høringsinstans har frarådet dette.

3.2.4 Vedtakets innhold

Revisjonskriterier

- Både de rettslige og faktiske sidene ved saken skal komme frem av vedtaket.
- Både vesentlighetskriteriet og kriteriet om klar overvekt av fordeler skal vurderes før innvilgelse av dispensasjon.

Funn

Ifølge saksbehandler ble vedtak i byggesaker skrevet i programmet Microsoft Word da kommunen brukte systemet ESA i byggesaksbehandling. Saksbehandler refererer til maler og rutiner for skrivearbeidet i Word. Kommunen har også en «Dispensasjonsveileder», som inneholder standardformuleringer som kan gjenbrukes i enkelte saker, for eksempel hensynene bak en konkret regel. Om tekstene brukes eller ikke, er ifølge avdelingsleder opp til saksbehandler. I tillegg har kommunen planregister på arealplaner.no, som inkluderer en oversikt over innvilgede dispensasjoner, og kan brukes som oppslagsverk ved liknende saker.

Saksgjennomgang viser at samtlige vedtak inneholder utfyllende informasjon om både de rettslige og faktiske sidene ved saken. Vesentlighetskriteriet er drøftet i alle sakene. Fordeler og ulemper ved innvilgelse av dispensasjon er vurdert i alle saker, og listet opp punktvis. Kravet om klar overvekt av fordeler ved dispensasjon er vurdert før konklusjon om vedtak. Vedtakene er skrevet etter samme mal.

Der det foreligger høringsuttalelser, er disse gjengitt i vedtaket.

Vurdering

Både de rettslige og faktiske sidene ved saken kommer frem av vedtaket.

Både vesentlighetskriteriet og kriteriet om klar overvekt av fordeler vurderes før innvilgelse av dispensasjon.

Vår vurdering er at kriteriene er oppfylt. Vurderingene kommer frem i vedtakene.

4 TILSYN OG ULOVLIGHETSOPPFØLGING

I dette kapitlet drøftes kommunens tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging.

4.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet:

- **Er kommunens tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging i tråd med regelverket?**

4.2 Revisjonskriterier, funn og vurderinger

I det følgende presenteres revisjonskriterier, funn og vurderinger tematisk.

Revisjonskriteriene er delt inn i temaene **tilsynsstrategi, tilsynsrapport og ulovlighetsoppfølging**, og vurderes i de blå boksene.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1. Kriteriene er utledet fra plan- og bygningsloven og byggesaksforskriften.

4.2.1 Tilsynsstrategi

Revisjonskriterium

- Kommunen skal ha en strategi for tilsynsvirksomhet.

Funn

Ifølge avdelingsleder og saksbehandler, har tilsynsvirksomheten i kommunen vært på et minimum frem til 2024, som følge av lav bemanning. Saksbehandler forteller at det har vært yttret fra politisk hold at det ikke har vært ønskelig å prioritere tilsyn eller ulovlighetsoppfølging når det har vært stor vakanse i stillingene på byggesak. Våren 2024 er det laget en plan for arbeidet med dette, og tilsynsvirksomhet skal prioriteres.

Røros kommune vedtok i april 2024 «Strategi – Tilsyn og ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven», sak 012/24 den 18. april 2024 i utvalg for plansaker. Dette er et helt nytt strategidokument og kommunen har frem til 2024 ikke hatt noen tilsynsstrategi. Ifølge saksbehandler, skal strategien revideres høsten 2024, etter at første runde med tilsyn er gjennomført.

Kommunen har utarbeidet en skriftlig plan for tilsynsvirksomheten. Første tilsynsaksjon på 10 tilsyn er planlagt uke 35 (august) 2024. Neste tilsynsaksjon er planlagt i mars 2025.

Kommunen har skriftlige rutiner for gjennomføring av varslet tilsyn. Punkter i dette

rutineskrivet omfatter blant annet at det skal utarbeides liste over aktuelle punkter for inspeksjon ved tilsynet, liste over dokumenter som fysisk skal medbringes, og prosedyre for tilsynsaksjonen, kalt *Meldt tilsyn på byggeplass*. Prosedyren er ikke oversendt revisjonen.

Kommunes to saksbehandlere har i samarbeid utført tilsynene. En liste over aktuelle saker for tilsyn ble sammenfattet på bakgrunn av kjennskap til saker som var mangelfulle i saksbehandlersystemet eller hvor det ikke forelå ferdigattest. De fleste tilsynene ble gjort med tiltak hvor tillatelse var gitt i 2024. Tilsynsrunden ble gjennomført i juni og juli 2024 og omfattet 42 tiltak.

Vurdering

Kommunen har strategi for tilsynsvirksomhet.

Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt.

4.2.2 Tilsynsrapport

Revisjonskriterium

- Kommunen skal utarbeide rapporter for gjennomførte tilsyn.

Funn

Det er ifølge saksbehandler utarbeidet rapporter for samtlige tilsyn utført etter ny strategi, og disse ligger tilgjengelig i innsynsløsningen til kommunen.

Ifølge saksbehandler, er i alt 42 tiltak undersøkt i forbindelse med tilsynsrunden. 10 av disse er det ikke rapport fra i kommunens innsynsløsning. Dette gjelder bygninger som manglet ferdigattest eller brukstillatelse, og som saksbehandlerne observerte var ferdigstilte. I disse tilfellene ble det skrevet enkle brev med oppmoding om å søke attest eller tillatelse slik at tiltaket lovlig kan tas i bruk. Saksbehandlerne definerte ikke disse tilfellene som gjennomførte tilsyn, og det ble derfor sendt ut enkle brev fremfor rapport.

Vi har gjennomgått de 32 tilsynsrapportene som er tilgjengelig i innsynsløsningen. Gjennomgang av rapportene viser at 31 tilsyn ble gjennomført i uke 26, og 1 i uke 28. Samtlige rapporter er datert i uke 27 eller 28, dvs. innen to uker etter utført tilsyn. Rapportene er utarbeidet av saksbehandlerne som utførte tilsynene.

Ifølge tilsynsstrategien skal årsrapport fra tilsynsvirksomhet sendes til Direktoratet for byggkvalitet (Dibk) og legges frem for utvalg for plan og miljø som orienteringssak. Rapporten skal oppsummere tilsynsvirksomheten og aktivitet i forhold til strategien for året som er gått. Ifølge saksbehandler, skal årsrapport utarbeides høsten 2024.

Vurdering

Kommunen har utarbeidet rapporter for gjennomførte tilsyn.

Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt.

4.2.3 Ulovlighetsoppfølging

Revisjonskriterium

- Overtredelser av plan- og bygningsloven som kommunen er kjent med, skal følges opp.

Funn

I avsnittene om likebehandling (kap. 2) og dispensasjonspraksis (kap. 3) er det vist til at Røros kommune frem til de siste årene har hatt mangelfull praksis for å vurdere dispensasjoner. Kommunen ytrer i oppstartsmøtet at de ikke vil revurdere saker som ligger tilbake i tid, da kommunen tidligere hadde en annen dispensasjonspraksis enn i dag.

Kommunen har ifølge saksbehandler avdekket ulovligheter ved tilsyn sommeren 2024. Dette er tilfeller hvor tiltaket fremsto som tatt i bruk uten brukstillatelse eller ferdigattest. Dette ble det opplyst om i tilsynsrapportene, og kommunen har i etterkant mottatt henvendelser fra tiltakshavere om hvordan de vil ordne opp i dette. I så godt som alle tilfeller har dette generert søknad om brukstillatelse/ferdigattest. I noen tilfeller blant gjennomførte tilsyn var det satt opp flere bygg enn godkjent, og her har kommunen fått noen søknader om disse byggene.

Ifølge avdelingsleder, blir de fleste meldingssaker vurdert opp mot gjeldende planverk. Byggesak erfarer at en del av meldingssakene ikke er i samsvar med planer eller regelverket. I disse sakene blir det sendt ut brev om søknadsplikt.

Vurdering

Kriteriet er ikke vurdert.

Vår vurdering er at vi ikke har nok informasjon om kommunens arbeid med ulovlighetsoppfølging til å kunne si noe om oppfyllelse av kriteriet. Ulovligheter er avdekket ved tilsyn, og fulgt opp. Tilsynsvirksomhet er imidlertid en liten kilde til å oppdage ulovligheter, og tilsynsvirksomheten er nylig startet opp.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Vi konkluderer med at Røros kommunes system for å sikre byggesaksbehandling i henhold til lover og regelverk i hovedsak er tilfredsstillende.

- Ansvar og myndighet er klart fordelt og delegert.
- Kommunen har rutiner og tiltak som kan sikre at saksbehandling skjer i henhold til lov og regelverk, og at likebehandling og habilitet ivaretas. Kommunen har nylig anskaffet nytt saksbehandlingssystem, som har elementer som kan sikre at i arbeidet innen byggesak skjer i tråd med lov og regelverk. Blant annet, vil det sikre at kommunen har oversikt over aktiviteten innen tjenesten og fakturagrunnlag. Dette har tidligere manglet.
- Vår vurdering er at kommunen ivaretar veiledningsplikten.
- Vi vurderer at kommunen har tilstrekkelig kompetanse innen byggesak, men at personalressursene er noe knappe til å ivareta alle lovpålagte oppgaver.

Basert på gjennomgang av et utvalg dispensasjonssaker fra 2020-2024, konkluderer vi med at kommunens dispensasjonspraksis i det store og hele er i tråd med lov og regelverk.

Etter vår vurdering har vi ikke et godt nok datagrunnlag til å kunne konkludere på om kommunens tilsynspraksis og ulovlighetsoppfølging er i tråd med regelverket. Kommunen har nylig utarbeidet rammer som kan sikre tilsynsvirksomhet i tråd med regelverket, men det er for tidlig å gjøre vurderinger av praksis. Det samme gjelder for kommunens arbeid med ulovlighetsoppfølging, som har ligget på et minimum.

5.2 Anbefalinger

Revisjonen har følgende anbefalinger til kommunedirektøren:

- Påse at det er oversikt over aktiviteten innen byggesak og at innrapporteringer til KOSTRA har tilstrekkelig kvalitet.
- Vurdere om det er behov for ekstra ressurser til å gjennomføre lovpålagte oppgaver.

6 BRUKERUNDERSØKELSE

I dette kapitlet presenteres funn fra brukerundersøkelse om hvordan søkere har opplevd kontakten med byggesak.

Sivilombudet sier følgende om god forvaltningsskikk: God forvaltningsskikk er normer som stiller krav til hvordan forvaltningen bør opptre i møte med borgerne. For eksempel er det god forvaltningsskikk at forvaltningen er saklig og hensynsfull, åpen og serviceinnstilt i sin kommunikasjon og adferd med innbyggerne. Normene for god forvaltningsskikk er uskrevne, og kommer i tillegg til de lovfestede reglene for forvaltningens virksomhet.¹⁷

6.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet:

- **Hva forteller data fra brukerundersøkelse om brukeres opplevelse av kontakten med byggesakskontoret i kommunen?**

Dette er en beskrivende problemstilling som ikke vil vurderes opp mot noen revisjonskriterier, og som ikke er del av bakgrunn for vurderinger eller konklusjon i rapporten.

6.2 Funn

Om utvalget

Utvalget som er kontaktet i forbindelse med brukerundersøkelsen er lite. Kommunen mangler en total oversikt over byggesaker til behandling i kommunen de siste årene og over søkere som har vært i kontakt med byggesak. Dette, sammen med dårlig søkefunksjon i arkivsystemet ESA, har ført til betydelige begrensninger i sammensetningen av utvalget for brukerundersøkelsen.

Brukerundersøkelsen er gjennomført per telefon blant 21 søkere, som har hatt byggesak til behandling i Røros kommune i perioden 2020-2024. Brukergruppen som ble kontaktet bestod av 13 vedtak om innvilgelse og 8 avslag. 13 søkere har besvart spørsmålene stilt i telefonundersøkelsen. For 8 av sakene har vi ikke innhentet data.¹⁸

¹⁷ www.sivilombudet.no/utvalgte-tema/god-forvaltningsskikk/

¹⁸ 2 av søkerne har vi ikke kommet i kontakt med; 4 er tilfeller hvor firma eller advokat tok hånd om søknadsprosessen hvor vi ikke har kontaklinformasjon til aktuell part, 1 søker husker ikke saken og ønsker ikke å

Blant de 13 som har besvart undersøkelsen, er det 7 vedtak om innvilgelse og 6 avslag. I 4 av sakene har søker fått bistand av ansvarlig søker (firma eller advokat). Vi har kommet i kontakt med firma i 1 av disse tilfellene, hvor søker hadde eget firma. I resten av tilfellene har søkerne selv også vært i kontakt med kommunen og vurdert å ha tilstrekkelig grunnlag for å uttale seg om våre spørsmål.

Tabell 1. Utvalg brukerundersøkelse

VEDTAK		TYPE SØKER	
Innvilgelse	7	Privat	9
Avslag	6	Bistand fra firma	4
Totalt	13	Totalt	13

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Funn

I brukerundersøkelsen har vi stilt søkerne spørsmål om deres erfaringer i møte med kommunen i forbindelse med byggesak. I det følgende presenteres en oversikt over respondentenes svar på utvalgte spørsmål fra undersøkelsen.

Tabell 2. Hvor fornøyd er du med kommunens informasjon om saksgangen for din byggesak? (1-6, hvor 1 er svært lite fornøyd og 6 er svært fornøyd). N=13

	Hvor fornøyd er du med kommunens informasjon om saksgangen for din byggesak?	
	Vedtak innvilgelse	Vedtak avslag
1 Svært lite fornøyd		1
2	2	1
3	1	
4		2
5	2	2
6 Svært fornøyd		
Ikke svart	2	
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>3,4</i> <i>(middels fornøyd)</i>	<i>3,5</i> <i>(middels fornøyd)</i>

uttale seg; 1 tilfelle gjaldt styrkeberegning av telemast, og ansvarlig søker var ikke i kontakt med kommunen og ville derfor ikke uttale seg.

Søkere som oppga at de hadde mangler i sin søknad (8), svarte på spørsmål om

- I hvor stor grad vedkommende raskt ble gjort oppmerksom på mangler ved søknaden
- Hvor fornøyd vedkommende var med informasjonen som ble gitt om hvordan manglene ved søknaden skulle rettes

Tabell 3. I hvor stor grad ble du raskt gjort oppmerksom på mangler ved din søknad?
Hvor fornøyd er du med informasjonen du fikk om hvordan du skulle rette manglene ved din søknad?
(1-6, hvor 1 er i svært liten grad/svært lite fornøyd og 6 er i svært stor grad/svært fornøyd). N=8.

	I hvor stor grad ble du raskt gjort oppmerksom på mangler ved din søknad?	Hvor fornøyd er du med informasjonen du fikk om hvordan du skulle rette manglene ved din søknad?
1 I svært liten grad/ svært lite fornøyd	1	
2		2
3	1	3
4	3	2
5	2	1
6 I svært stor grad/ svært fornøyd		
Ikke svart	1	
<i>Gjennomsnitt</i>	3,7 <i>(i middels grad)</i>	3,3 <i>(middels fornøyd)</i>

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Det ble videre spurt om hvor forståelig begrunnelsen for vedtaket var, hvordan søker opplevde å bli behandlet i møte med byggesak og hvor fornøyd søker var med behandlingen av sin byggesak totalt sett.

Tabell 4. I hvor stor grad var begrunnelsen for vedtaket ditt forståelig?
(1-6, hvor 1 er i svært liten grad og 6 er i svært stor grad) N=13

	I hvor stor grad var begrunnelsen for vedtaket ditt forståelig?	
	Vedtak innvilgelse	Vedtak avslag
1 I svært liten grad	1	2
2	1	2
3		
4	1	
5	2	2
6 I svært stor grad	2	
Ikke svart		
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>4,1</i> <i>(i nokså stor grad)</i>	<i>2,7</i> <i>(i liten grad)</i>

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Tabell 5. I hvor stor grad synes du byggesakskontoret behandlet deg med høflighet og respekt?
(1-6, hvor 1 er i svært liten grad og 6 er i svært stor grad). N=13

	I hvor stor grad synes du byggesakskontoret behandlet deg med høflighet og respekt?	
	Vedtak innvilgelse	Vedtak avslag
1 I svært liten grad		1
2	2	1
3		1
4	2	
5	1	2
6 I svært stor grad	2	1
Ikke svart		
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>4,1</i> <i>(i nokså stor grad)</i>	<i>3,7</i> <i>(i middels grad)</i>

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Tabell 6. Hvor fornøyd er du totalt sett med behandlingen av din byggesak?
(1-6, hvor 1 er lite fornøyd og 6 er svært fornøyd) $N=13$

	Hvor fornøyd er du totalt sett med behandlingen av din byggesak?	
	Vedtak innvilgelse	Vedtak avslag
1 Svært lite fornøyd		3
2	1	1
3	2	
4	2	1
5	1	1
6 Svært fornøyd	1	
Ikke svart		
<i>Gjennomsnitt</i>	3,9 <i>(middels fornøyd)</i>	2,3 <i>(lite fornøyd)</i>

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Oppsummering

Brugerundersøkelsen er besvart av få søkere og resultatene er derfor ikke egnet til å trekke generelle konklusjoner om brukeres opplevelse av kontakten med byggesak. Det lave antallet respondenter gjør at resultatene er forbundet med stor usikkerhet.

Hovedinntrykket fra undersøkelsen er at brukernes tilfredshet varierer betydelig når det gjelder:

- Hvor fornøyd brukerne er med informasjon fra kommunen om saksgangen
- Hvor forståelig begrunnelsen for vedtaket var
- Hvilken grad søker opplevde å bli behandlet med høflighet og respekt
- Hvor fornøyd søker var totalt sett med saksbehandlingen

Dette gjelder både blant søkerne som fikk innvilget sin søknad og blant de som fikk vedtak om avslag. I gjennomsnitt er søkere som har fått innvilget sin søknad mer fornøyd totalt sett med behandlingen av sin byggesak enn søkere som har fått avslag.

Blant søkere som hadde mangler i søknaden var det også store forskjeller i hvor raskt de opplevde å bli gjort oppmerksom på manglene og hvor god veiledning de fikk til å rette manglene.

Resultatene antyder ikke at søkere som fikk bistand av byggefirma eller advokat i søknadsprosessen opplevde vedtaket som mer forståelig enn private initiativtakere. Det samme gjelder søkers totale opplevelse av behandlingen av byggesak. (Ikke vist i tabeller.)

Til slutt i undersøkelsen fikk respondentene anledning til å uttale seg generelt om kontakten med byggesak. Flere av respondentene oppga at de opplevde at de ble behandlet på en uhøflig måte, og det ble kommentert at det var store forskjeller i hvordan man ble møtt av de ulike saksbehandlerne. Flere ytret også at de ikke var fornøyd med veiledningen de fikk og at saksbehandlingen virket «firkanta».

KILDER

Lov og forskrift

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven, pbl.)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.), med kommentarer (Geir Woxholth)
- Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)

Nettsider

[https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK RevisjonsStandard Kommune/RSK_001_Standard for forvaltningsrevisjon 200812.pdf](https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_001_Standard_for_forvaltningsrevisjon_200812.pdf)

https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/bygg/innsikt/byggesak/id2008033/

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-21-7-og-sak10-7-1-og-7-2-departementet-svarer-pa-sporsmal-om-liggetid-og-beregning-av-saksbehandlingstid/id2913483/>

<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/kristiansund-kommunes-saksbehandlingstid-sak-ulovlighetsoppfolging-plan-bygningsloven/>

<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/manglende-oppfolging-av-ulovlig-byggetiltak/>

<https://www.sivilombudet.no/utvalgte-tema/god-forvaltningsskikk/>

<https://www.dibk.no/regelverk/sak/4/15/15-1>

<https://www.dibk.no/?chapterId=19904>

[https://cdforskning.no/cdf/catalog/view/164/876/6976 punkt 4.2.1](https://cdforskning.no/cdf/catalog/view/164/876/6976_punkt_4.2.1)

<https://roros.kommune.no/bygge-og-bo/skal-du-bygge/>

<https://delegering.kf.no/delegering/publikum/5025>

<https://www.miljøkommune.no>

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. Deler av utledningen er hentet fra tidligere forvaltningsrevisjonsrapporter fra Revisjon Midt-Norge SA.

I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven, pbl.)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.), med kommentarer
- Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)
- Sivilombudet sak 2016/419 og sak 2020/1831
- Røros kommunes delegeringsreglement

BYGGESAK – SYSTEM OG ORGANISERING

Kommunen er plan- og bygningsmyndighet, og skal utføre oppgaver etter plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter, herunder påse at plan- og bygningslovgivingen overholdes i kommunen, jf. plan- og bygningsloven § 1-4. Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak jf. § 1-1, samme lov.

Byggesaksprosessen er kommunens vurdering av om et byggeprosjekt er i overensstemmelse med kommunale planer og lovgivingens krav, både når det gjelder prosess og krav til for eksempel plassering og utnyttelse. Byggesaken skal være rask og effektiv, og samtidig sikre at bygget tilføres nødvendig kvalitet gjennom at samfunnets krav blir ivaretatt.¹⁹

¹⁹ [Byggesak - regjeringen.no](https://byggesak-regjeringen.no)

Kommunene skal være effektive, tillitsskapende og bærekraftige, jf. kommuneloven § 1-1. Blant annet vil dette innebære at kommunens byggesaksbehandling skal skje på en betryggende måte og i tråd med kravene til forsvarlig saksbehandling.

Internkontroll

Ifølge kommuneloven § 25-1 skal kommunen ha «internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.»

Forarbeidene til kommuneloven (Prop. 81 L (2019-2020)²⁰) presiserer nærmere kommunedirektørens internkontrollansvar etter § 25-1. Om bokstav a og b står følgende:

I bokstav a er det et krav om å utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering. Det kreves en overordnet oversikt over oppgaver, mål og organisering. Inkludert i kravet om å beskrive kommunens organisering ligger å beskrive hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt innad i kommunen, både sentralt og innenfor de ulike tjenesteområder og virksomheter. Slik beskrivelse kan lages på ulike måter. Det kan for eksempel gjøres som en oversikt over lederstrukturer, rapporterings- og styringslinjer, delegeringer, funksjonsbeskrivelser med beskrivelse av ansvar og oppgaver for personell innen et bestemt arbeidsområde og så videre. Det kan her også henvises til delegeringsreglement og andre relevante dokumenter.

Bokstav b slår fast at kommunedirektøren må ha nødvendige rutiner og prosedyrer. Dette vil gjerne være rutiner og prosedyrer som er konkret tilpasset det området de skal gjelde for, og som er nødvendig for å sikre regeletterlevelse. Hva som er nødvendig å etablere av rutiner og prosedyrer vil blant annet måtte bero på en konkret vurdering av blant

²⁰ [Prop. 81 L \(2019–2020\) - regjering](https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/bygg/innsikt/byggesak/id2008033/en.no)https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/bygg/innsikt/byggesak/id2008033/en.no

annet risiko for avvik. Det følger indirekte av kravet om å ha rutiner og prosedyrer at disse må gjelde for virksomheten, gjøres kjent og være tilgjengelige.

Veiledningsplikt

Veiledningsplikten etter forvaltningsloven § 11 første ledd er gjeldende for kommunens arbeid innen byggesak. «Forvaltningsorganene har innenfor sitt sakområde en alminnelig veiledningsplikt. Formålet med veiledningen skal være å gi parter og andre interesserte adgang til å vareta sitt tarv i bestemte saker på best mulig måte. Omfanget av veiledningen må likevel tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet til å påta seg slik virksomhet.»

Regler for saksbehandling

Vedtak etter plan- og bygningsloven er stort sett enkeltvedtak, og skal følge forvaltningslovens regler for saksbehandling (plan- og bygningsloven § 1-9). Særskilte krav til byggesak og byggesaksbehandling er nedfelt i plan- og bygningsloven kapittel 20 og 21, og til dispensasjon i kapittel 19. I disse bestemmelsene finnes blant annet krav til saksbehandlingstid, saksutredning og innhold i vedtak (se utledning av kriterier om dispensasjonspraksis under).

Ifølge habilitetsbestemmelsene i forvaltningsloven (§ 6) er en offentlig tjenestemann inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak når han selv eller en i nært slektskap er part i saken, eller en han er verge eller fullmektig for er part i saken. Det samme gjelder når han er leder, har ledende stilling, eller i medlem av styret i et selskap som er part i saken. Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan. Tjenestemannen avgjør selv om han er inhabil (jf. § 8). Når en tjenestemann er inhabil, skal om nødvendig oppnevnes eller velges en stedfortreder (§ 9).

Forvaltningsloven med kommentarer²¹ oppsummerer innledningsvis hovedsiktemålene i denne loven. Vi sammenfatter del II av innledningen, s.26-27, slik: Et hovedmål med forvaltningsloven er å best mulig ivareta den enkeltes rettssikkerhet. Dette kravet til rettssikkerhet kan knyttes til en rekke elementer, blant annet en rettferdig, hensynsfull og rask saksbehandling, og krav til forutberegnelighet. I forutberegneligheten ligger at innbyggere skal kunne forutse hvordan egen sak vil bli behandlet, blant annet ut fra kommunens praksis i lignende saker. Forvaltningslovgivningen inneholder ingen konkrete

²¹ Woxholt, G. (2006) *Forvaltningsloven med kommentarer*.

bestemmelser som krever at like saker skal behandles likt, men prinsippet ligger til grunn for bruken av forvaltningsmyndighet.

Prinsippet om forbud mot usaklig forskjellsbehandling er en ulovfestet rett, etablert gjennom Høyesterettspraksis²².

For å ivareta hovedmålene i forvaltningsloven bør kommunen ha et system som kan sikre rettferdighet, likebehandling og god og forsvarlig saksbehandling i byggesaker. Kommunen bør ha tiltak for å sikre oppfyllelse av kravene til

- Saksbehandlingstid, saksutredning og saksbehandling
- Likebehandling
- Habilitet

Kompetanse og kapasitet

Rask og korrekt saksbehandling beror på tilstrekkelighet i personalressurser og tilstrekkelig kompetanse blant saksbehandlerne. Sivilombudet har i flere av sine avgjørelser kommentert kravet til kompetanse og ressurser innen offentlig forvaltning.

I en sak fra 2020 ble det uttalt at «Ombudsmannen forutsetter også at kommunen bemanner byggesaksavdelingen og organiserer arbeidet slik at avdelingen kan oppfylle lovpålagte plikter for saksbehandlingstid, informasjon til borgerne under sakens gang...»²³ Videre er det i en sak fra 2016 uttalt at «Ombudsmannen vil bemerke at kommunen har et ansvar for å ha tilstrekkelig ressurser og kompetanse til å håndtere saker etter det lovverket den er satt til å håndtere. Kommunen har også et ansvar for å påse at forsinkelser i saker ikke blir lengre enn strengt nødvendig. Ombudsmannen har i årsmeldingen for 2002 s. 307 (SOMB-2002-67) blant annet uttalt at etatens administrative ledelse har ansvar for å organisere saksbehandlingen slik at den blir forsvarlig og i samsvar med forvaltningsloven»²⁴.

Ut fra ovenfornevnte er følgende revisjonskriterier utledet:

- Ansvar, oppgaver og myndighet innen byggesak skal være klart fordelt. Myndighet skal utøves i samsvar med delegering.
- Kommunen skal gi tilstrekkelig veiledning til at søker kan ivareta sine interesser.

²² <https://cdforskning.no/cdf/catalog/view/164/876/6976> punkt 4.2.1

²³ Sivilombudet sak 25.11.2020 (2020/2911), hentet fra: <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/manglende-oppfolging-av-ulovlig-byggetiltak/>

²⁴ Sivilombudet sak 6.2.2017 (2016/419), hentet fra: <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/kristiansund-kommunes-saksbehandlingstid-sak-ulovlighetsoppfolging-plan-bygningsloven/>

- Kommunen bør ha rutiner/tiltak som kan ivareta
 - regeletterlevelse i byggesaksbehandling
 - likebehandling av saker
 - at habilitet vurderes for den enkelte sak
- Kommunen skal sikre tilstrekkelig kompetanse innen byggesak.
- Kommunen skal sikre at det er nok ressurser til å løse lovpålagte oppgaver innen byggesak.

REGLER FOR BEHANDLING AV DISPENSASJONSSAKER

Dispensasjon er tilfeller hvor tiltak det søkes om fraviker bestemmelser i loven eller gjeldende planverk²⁵. Myndigheten til å gi dispensasjon tilligger kommunen, jf. plan og bygningsloven § 19-2. Røros kommunes delegeringsreglement er myndigheten til å fatte vedtak om dispensasjon (pbl. § 19-2) eller midlertidig dispensasjon (§ 19-3) delegert til virksomhetsleder tekniske områder. Dette gjelder i saker som ikke er av prinsipiell karakter. Saker av prinsipiell karakter, skal behandles politisk.

Regler for behandling av byggesaker og dispensasjonssaker er sammenfattet i Plan- og bygningsloven.

§ 20-2 beskriver søknadsplikten for tiltak innen byggesak, slik som oppføring, tilbygging, påbygging av bygning, vesentlig endring eller reparasjon av bygning, og fasadeendring mv²⁶: «Tiltak som nevnt i § 20-1, kan ikke utføres uten at søknad på forhånd er sendt kommunen og den deretter har gitt tillatelse [...] Der det kreves dispensasjon, kan ikke tiltaket utføres før dette er søkt om og gitt.»

§ 21-2 skriver videre at «søknad om tillatelse skal være skriftlig og undertegnet av tiltakshaver og søker. Søknaden skal gi de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne gi tillatelse til tiltaket. Det skal framgå av søknaden om det søkes om dispensasjon, jf. kapittel 19.»

Når søknaden er fullstendig, skal kommunen snarest mulig og senest innen den frist som framgår av § 21-7, gi tillatelse dersom tiltaket ikke er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven (§ 21-4).

²⁵ Reglene som gjelder ved dispensasjon, er nærmere beskrevet i plan- og bygningsloven kapittel 19, og gjengis under utledningen av kriterier for regler for behandling av dispensasjonssaker.

²⁶ Se § 20-1.

Etter plan- og bygningsloven § 21-7, skal søknad om tiltak som krever dispensasjon fra plan eller planbestemmelser, avgjøres av kommunen innen 12 uker etter at fullstendig søknad foreligger. Fristen løper ikke i den tiden søknaden ligger til uttalelse hos regionale og statlige myndigheter.

Departementet mener regelverket må forstås slik at fristen på 12 uker ikke starter å løpe før søknader med store feil og mangler er fullstendige. Hva som blir ansett som store mangler, er en skjønnsmessig vurdering²⁷ (Kommunal- og distriktsdepartementet 2022).

Departementet opplyser at mangelfulle søknader ikke må ligge for lenge før kommunen tar stilling til dem. Fristbestemmelsene forutsetter at kommunen gjør en mottakskontroll av søknaden innen 1-2 uker etter at søknaden er mottatt.

Plan- og bygningsloven § 1-9 regulerer forholdet til Forvaltningsloven: «Forvaltningsloven gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i denne loven».

Etter forvaltningsloven § 11a skal forvaltningen, dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan bli besvart, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og så vidt mulig angis når svar kan ventes. For saker som gjelder enkeltvedtak, er det presisert at det skal gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av én måned.

Krav til søknad om dispensasjon er oppstilt i plan- og bygningsloven § 19-1:

«Dispensasjon krever grunnlagt søknad. Før vedtak treffes, skal naboer varsles på den måten som nevnt i § 21-3. Særskilt varsel er likevel ikke nødvendig når dispensasjonssøknad fremmes samtidig med søknad om tillatelse etter kapittel 20, eller når søknaden åpenbart ikke berører naboens interesser. Regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1-8.»

I lovens § 19-2 blir vilkår for å kunne innvilge søknad om dispensasjon beskrevet. For å kunne gi dispensasjon, må vilkårene i være oppfylt. Det betyr at dispensasjon ikke kan gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg skal fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene:

²⁷ [§ 21-7 og SAK10 §§ 7-1 og 7-2 - Departementet svarer på spørsmål om "liggetid" og beregning av saksbehandlingstid - regjeringen.no](#)

«Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, jordvern, sikkerhet og tilgjengelighet.»

Av forvaltningsloven § 25 gis det krav til innholdet i begrunnelsen for et vedtak:

«I begrunnelsen skal vises til de regler vedtaket bygger på, med mindre parten kjenner reglene. I den utstrekning det er nødvendig for å sette parten i stand til å forstå vedtaket, skal begrunnelsen også gjengi innholdet av reglene eller den problemstilling vedtaket bygger på. I begrunnelsen skal dessuten nevnes de faktiske forhold som vedtaket bygger på. Er de faktiske forhold beskrevet av parten selv eller i et dokument som er gjort kjent for parten, er en henvisning til den tidligere framstilling tilstrekkelig. I tilfelle skal det i underretningen til parten vedlegges kopi av framstillingen.»

Revisjonskriterier

På bakgrunn av dette er følgende revisjonskriterier utledet:

- Kommunen bør gjennomføre mottakskontroll av søknader senest 1-2 uker etter at søknaden er mottatt.
- Saksbehandling av søknader om dispensasjon skal skje i henhold til lovbestemte frister.
- Regionale og statlige myndigheter som blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon.
- Både de rettslige og faktiske sidene ved saken skal komme frem av vedtaket.
- Både vesentlighetskriteriet og kriteriet om klar overvekt av fordeler skal vurderes før innvilgelse av dispensasjon.

TILSYN OG ULOVLIGHETSOPPFØLGING

I utgangspunktet er det ikke et skarpt skille mellom tilsyn og ulovlighetsoppfølging. Grovt sagt kan man si at et tilsyn først og fremst har preventive hensyn og innebærer i større grad en

undersøkelse av en byggesak, mens ulovlighetsoppfølging mer retter seg mot kommunens håndtering der det er avdekket overtredelser av plan- og bygningsloven.²⁸

Tilsynsplikt for kommunene er nedfelt i plan- og bygningsloven § 25-1 første og andre ledd: «Kommunen har plikt til å føre tilsyn i byggesaker med at tiltaket gjennomføres i samsvar med gitte tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, og at ansvarlig foretak er kvalifisert.

Kommunen skal føre tilsyn i slikt omfang at den kan avdekke regelbrudd. Kommunen skal føre tilsyn ved allerede gitte pålegg og når den blir oppmerksom på ulovligheter utover bagatellmessige forhold...»

Plikten til å føre tilsyn i byggesaker, er klarere der det foreligger ulovligheter. Det er verken i lov eller forskrift fastsatt klare kriterier for fremgangsmåte, organisering, ressursbruk eller mål for omfanget av tilsyn fordi dette i overveiende grad vil være avhengig av kommunal praksis, kompetanse og ressurser²⁹.

Byggesaksforskriften § 15-1 utdyper plan- og bygningsloven § 25-1 og stiller krav om at kommunen skal ha en strategi for tilsyn. Oppfølging av ulovlige forhold skal inngå i tilsynsstrategien, jf. plan- og bygningsloven §§ 25-1 andre ledd og 32-1 første ledd. Det er også et krav om at hver gang kommunen har utført et tilsyn, skal det utarbeides en tilsynsrapport, jf. byggesaksforskriften § 15-2.

Plan- og bygningsloven § 32-1 bestemmer at kommunen skal forfølge overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Er overtredelsen av mindre betydning, kan kommunen avstå fra å forfølge ulovligheten.

Revisjonskriterier

På bakgrunn av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- Kommunen skal ha en strategi for tilsynsvirksomhet.
- Kommunen skal utarbeide tilsynsrapportrapport ved utført tilsyn.
- Overtredelser av plan- og bygningsloven som kommunen er kjent med, skal følges opp.

²⁸ Veiledningstekst til byggesaksforskriften § 15-1. [§ 15-1. Strategi for tilsyn. Rapportering - Direktoratet for byggkvalitet \(dibk.no\)](#)

²⁹ Direktoratet for byggkvalitet (Dibk). Byggesaksforskriften (Sak10) med veiledning: [Kapittel 15 Kommunens tilsyn - Direktoratet for byggkvalitet \(dibk.no\)](#)

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Kommunedirektørens uttalelse til utkast på rapport: Forvaltningsrevisjon byggesak.

Vi setter pris på gjennomgangen av byggesaksbehandlingen i Røros kommune og de konstruktive innspillene som gis i rapporten. For å gi et helhetlig bilde av situasjonen, ønsker vi å legge til følgende kommentarer og presiseringer:

Ressursmangel og bemanningssituasjon

Rapporten peker korrekt på at personalressursene har vært marginale over tid. Det har over flere år har vært betydelige utfordringer med å bemanne stillingene innen byggesak. I tillegg har det i perioder vært permisjoner som har begrenset ressursene. Dette har hatt stor betydning for vår kapasitet til å følge opp saksbehandling, og har medført at tilsynsarbeid og ulovlighetsoppfølging ikke har vært prioritert. Samtidig har vi gjort vårt ytterste for å opprettholde en forsvarlig saksbehandling gjennom fleksibilitet og innsats fra ansatte.

Det er nå en stabil situasjon med besatte stillinger, men fremdeles permisjon som medfører at vår kapasitet til å følge opp både enkeltsaker og mer omfattende oppgaver som tilsyn og ulovlighetsoppfølging er begrenset. Vi har også fått nye oppgaver (utslipp og oljeutskiller) som gjør at situasjonen oppleves som krevende.

Variasjoner i brukernes opplevelse

Rapportens funn fra brukerundersøkelsen er verdifulle, og vi tar tilbakemeldingen om variasjoner i hvordan søkere opplever kontakten med byggesak på alvor.

Bemanningsutfordringer vil alltid påvirke vår kapasitet til å veilede publikum, og vi ser dette som et område for forbedring.

Det er imidlertid viktig å merke seg at brukerundersøkelsen ser ut til å inkludere en høy andel saker med dispensasjonssøknader, som ofte er de mest komplekse og krevende sakene vi behandler. Dispensasjonssøknader er også et område hvor det ofte er ønske om avklaringer på resultatet før søknaden behandles. Dette er dessverre ikke mulig innenfor gjeldende regelverk, noe som skaper frustrasjon for brukerne.

Vi er derfor positivt overrasket over resultatene fra denne gruppen, som samlet sett viser at mange har hatt en god opplevelse til tross for at halvparten av de brukerne som har blitt kontaktet har fått avslag som resultat på deres søknader.

Når det gjelder dispensasjonssøknader, vil vi påpeke at over 95 % av dispensasjonssøknadene i kommunen har blitt godkjent. Samtidig ønsker vi å understreke at utvalget i brukerundersøkelsen ikke representerer et tilstrekkelig eller statistisk generaliserbart grunnlag. Vi har også mottatt klare tilbakemeldinger om at andelen godkjente dispensasjoner oppfattes som for høy.

Mottakskontroll av søknader

Rapporten nevner at mottakskontrollen ofte ble gjennomført senere enn anbefalt, spesielt i perioden før det nye saksbehandlingssystemet ACOS ble tatt i bruk. Ved full bemanning

Post- og besøksadresse
Bergmannsgata 23
7374 RØROS / PLAASSJA
Telefon: 72 41 94 00

Org.nr: NO 939 898 743 MVA
Bankgiro: 4280.05.23022
www.roros.kommune.no
postmottak@roros.kommune.no

RØROS KOMMUNE
Kommunestyret

kunne vi i perioder gjennomføre mottakskontroll innen en uke etter mottak av søknad før implementering av ACOS.

Når ACOS kommer med en endelig og funksjonell utgave av eiendomsmodulen, tror vi at ACOS vil gi oss bedre verktøy til å sikre effektivitet og struktur i saksbehandlingen, og vi vil fortsette å styrke rutiner og praksis på dette området.

Dagens løsning er imidlertid noe tungrodd, og vi ser at det fortsatt finnes manuelle prosesser som faktisk er mer tidsbesparende og effektive enn de digitale løsningene som tilbys nå. Dette er et område vi vil følge opp og tilpasse etter hvert som systemet utvikler seg.

Tilsyn og ulovlighetsoppfølging

Det er korrekt at tilsynsvirksomheten i stor grad har vært nedprioritert frem til nylig, grunnet lav bemanning og en nødvendig prioritering av byggesaksbehandling. Vi har nå etablert en strategi og rutiner for tilsynsvirksomhet, og dette vil være et satsingsområde fremover. Vi erkjenner at ulovlighetsoppfølging også må styrkes som en naturlig del av dette arbeidet.

Rapportering til KOSTRA

Vi deler revisjonens vurdering av at tidligere rapportering til KOSTRA var begrenset på grunn av manglende samlet oversikt over byggesaksaktivitet. Vi tror at vi med ACOS vil kunne levere korrekte og komplette tall i 2028. For 2025 vil vi imidlertid fortsatt måtte forholde oss til data fra tre ulike saksbehandlingssystemer, noe som kan komplisere prosessen. Videre er den nyeste versjonen av ACOS fremdeles under utvikling, og den nye eiendomsmodulen fremstår som uferdig. Dette vil påvirke vår rapporteringskapasitet i inneværende år.

Med hilsen

Kjersti Forbord Jensås
Tilfeldigvis / Kommunedirektør

Kopi: Virksomhetsleder tekniske områder Dag Øyen
Vedlegg: Kommunedirektørens uttalelse

Post- og besøksadresse
Bergmannsgata 23
7374 RØROS / PLAASSJA
Telefon: 72 41 94 00

Org.nr: NO 939 898 743 MVA
Bank giro: 4280 05 23022
www.roros.kommune.no
postmottak@roros.kommune.no

Værien
Vuelie
Pulsen
i fjellet

VEDLEGG 3 – TREKKING AV UTVALG

Utplukk av saker til gjennomgang og individer til deltakelse i brukerundersøkelse var planlagt som et tilfeldig uttrekk blant byggesaker fra henholdsvis 2022-2023, og 2023. Til saksgjennomgang, skulle uttrekket gjøres blant dispensasjonssøknader, jevnt fordelt over alle saksbehandlere, og omfatte både innvilgelser og avslag. Til brukerundersøkelsen, skulle utvalget omfatte både innvilgelser og avslag, og ansvarlige søkere og private tiltakshavere. Av årsaker listet under, er trekking av utvalg gjort mindre systematisk enn planlagt.

Ifølge avdelingsleder, finnes det for perioden frem til 2024 **ingen samlet oversikt** over omfanget av byggesaker til behandling i Røros kommune, eller over søkere som har vært i kontakt med byggesak. Det har inntil 2024 vært opp til hver saksbehandler å holde oversikt over saker og frister. I praksis har hver saksbehandler hatt sitt eget Excel-skjema til dette formålet. I perioden 2022-2023 har det vært fire ulike saksbehandlere innen byggesak. Kommunen har kun kunnet fremskaffe oversikten til to av saksbehandlerne.

Grunnet avvikling av kommunens arkivsystem ESA, har det vært **begrensede søkemuligheter** til å finne andre aktuelle saker i systemet. Utplukk av saker til gjennomgang og søkere til brukerundersøkelser, er derfor begrenset til oversikten til to saksbehandlere. Det er usikkert hvor stor andel dette er av det totale antall dispensasjonssaker i kommunen.

Uttrekk av **utvalg til saksgjennomgang** ble først gjort blant byggesaker hvor det var søkt om dispensasjon og søknaden var registret som komplett i 2022 eller 2023. Totalt antall saker som tilfredsstilte betingelsene i de to oversiktene, var 46 saker. Ingen av de aktuelle sakene hadde vedtak om avslag. 13 av de 46 sakene ble valgt ved tilfeldig uttrekk. 2 av sakene har vært aktive inn i 2024, men avsluttet før saksgjennomgangen fant sted. For å sikre at vedtak om avslag ble representert, ble 4 dispensasjonssaker fra 2020 og 2021 inkludert. I alt, er 17 saker gjennomgått.

Utvalg til saksgjennomgang representerer stort sett praksis for byggesaksbehandling for to av fire saksbehandlere i perioden. Ved saksgjennomgang så vi at signaturen til en tredje saksbehandler var representert i utvalget, men i vesentlig mindre grad enn de to andre saksbehandlerne.

Utvalget til brukerundersøkelsen omfatter de 17 dispensasjonssakene til gjennomgang. Blant disse var kun 4 vedtak om avslag. For å skape et mer balansert utvalg, ble ytterligere 4 saker med avslag fra 2020-2021 lagt til. Dette var ikke dispensasjonssaker. I alt, er 21 søkere forsøkt kontaktet. Flere enn to saksbehandlere er representert blant disse.

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Kontrollutvalgets årsmelding 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

05/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 24/11 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget oversender årsmeldingen til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

Vedlegg

Kontrollutvalgets årsmelding 2024

Saksopplysninger

Kontrollutvalget utøver kontrollfunksjonen på vegne av kommunestyret.

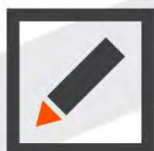
Kontrollutvalget rapporterer løpende til kommunestyret om resultatene av kontrollarbeidet. Rapporteringen skjer blant annet ved oversendelse av årsmelding, rapporter fra forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og forenklet etterlevelseskontroll. I tillegg offentliggjøres kontrollutvalgets saker ved at disse publiseres på kontrollutvalgets hjemmeside.

Kontrollutvalgets virksomhet for 2024 er oppsummert i en egen rapport. Formålet er å gi en oversikt over saker som ble behandlet av kontrollutvalget, herunder gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, orienteringer, uttalelser til årsregnskap mv.

Sekretariat viser til utkast til årsmelding for kontrollutvalgets virksomhet for 2024, se vedlegg.

Vurdering og konklusjon

Eventuelle forslag til endringer innarbeides før årsmeldingen legges frem for behandling i kommunestyret.

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

**Kontrollutvalgets
årsmelding for
2024**

Innhold

Kontrollutvalgets arbeids- og ansvarsområder.....	3
Arbeidet med lovpålagte oppgaver i 2024	4
Andre aktiviteter i 2024.....	6
Mer om kontrollutvalget.....	6

Kontrollutvalgets arbeids- og ansvarsområder

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. Kontrollutvalget er direkte underlagt kommunestyret og rapporterer bare til kommunestyret. Denne årsmeldingen er en oppsummering av kontrollarbeidet for 2024.

Kontrollutvalget har ifølge kommuneloven ansvar for

- **Å påse at regnskapsrevisjonen gjennomføres etter gjeldende lover og forskrifter**
- **Å sørge for at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak**
- **Forvaltningsrevisjoner**
- **Eierskapskontroller**
- **Å følge opp kommunestyrets vedtak om revisjonsrapporter**
- **Å lage budsjett for kontrollarbeidet**
- **Å innstille på revisjonsordning og revisjonsselskap til kommunestyret når det er aktuelt.**

I tillegg til de pålagte oppgavene, kan kontrollutvalget ta opp en hvilken som helst sak som utvalget mener har et kontrollperspektiv. Utvalget kan:

- holde seg orientert om resultatet av statlige tilsyn
- dra på virksomhetsbesøk for å bli kjent med kommunen og kommunens selskaper
- gjøre kontrolloppgaver på oppdrag fra kommunestyret
- holde seg orientert om kommunen som eier ved å følge med på møtene i generalforsamlinger, representantskap osv.
- bestille orienteringer om tjenesteområder, saker eller utvalgte rutiner fra kommunedirektøren
- behandle henvendelser fra publikum

Arbeidet med lovpålagte oppgaver i 2024

Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandlet i løpet av fjoråret flere saker om regnskapsrevisjon.

1. Kontrollutvalget har innhentet informasjon om at revisoren er uavhengig og kompetent til å utføre oppdraget.
2. Kontrollutvalget har holdt seg løpende orientert om revisjonsarbeidet. Kommunens revisor har blant annet orientert om sin vurdering av risikoene i kommunen og hvordan revisjonsarbeidet er lagt opp.
3. Kontrollutvalget har dessuten fått informasjon om hvordan revisjonsselskapet arbeider for å sikre kvaliteten i regnskapsrevisjonen.
4. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med økonomiforvaltningen i kommunen.

Kontrollutvalget har dermed oppfylt fire plikter, som det er pålagt å utføre gjennom kommuneloven:

- Kontrollutvalget skal se til at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, se regnskapsrevisorens uavhengighetserklæring, se sak 38/24.
- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om regnskapsrevisjonen, se orientering om revisjonsstrategi, se sak 40/24.
- Kontrollutvalget skal se til at revisjonen foregår i samsvar med lovene og regelverket, se kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskapet og årsberetningen, se sak 18/24.
- Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med økonomiforvaltningen og har i 2024 behandlet forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltning, se sak 26/24.
- Som en følge av at kommunen er på ROBEEK, har kontrollutvalget bedt kommunedirektøren om å orientere kontrollutvalget om kommunens økonomiske situasjon som fast sak i kontrollutvalgets møter, se sakene 32/24 og 42/24.

Kontrollutvalget har ikke hatt merknader i noen av sakene.

Uttalelsen om årsregnskapet og årsberetningen

Kontrollutvalget skal hvert år uttale seg til kommunestyret om kommunens årsregnskap og årsberetning kan godkjennes. Uttalelsen ble lagt fram for formannskapet og var en del av beslutningsgrunnlaget da kommunestyret behandlet årsregnskapet og årsmeldingen for 2024. Kontrollutvalget hadde ingen merknader til regnskapet og anbefalte kommunestyret å godkjenne begge.

Forenklet etterlevelseskontroll

Dette er en form for stikkprøvekontroll av kommunens økonomiforvaltning. Kommunens regnskapsrevisor gjør én slik kontroll hvert år, og rapporterer til kontrollutvalget før 30. juni.

For 2023 har revisor gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll av etterlevelse av kommunens anskaffelser for kjøp av helse og sosialtjenester. Etterlevelseskontrollen ble behandlet av kontrollutvalget i 2024.

Revisor har kontrollert 6 anskaffelser, for 3 av de kontrollerte anskaffelsene mener revisjonen at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på at anskaffelsesregelverket er fulgt. På de siste 3 er det brukt unntaksbestemmelser, men revisor har ikke mottatt dokumentasjon på at det er protokollført begrunnelse for hvorfor vilkårene for bruk av unntaket er oppfylt før innkjøpet ble foretatt. Dette er et krav iht. *Veileder for kjøp av helse- og sosialtjenester*.

Røros kommune har under kontrollen gitt tilbakemelding på at de vil innføre en rutine som sørger for at dette blir ivaretatt.

Nye planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kontrollutvalget lager nye planer for begge i løpet av det første året av valgperioden.

De nye planene ble fullført i løpet av fjoråret. Kontrollutvalget fikk innspill til planene fra

- Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger
- politisk og administrativ ledelse
- hovedverneombud og hovedtillitsvalgte

Kommunestyret vedtok planene for 2024-2028 i møtet 30.5.2024 i sakene 53/24 og 5424.

Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen eier blir drevet i samsvar med politiske vedtak og lover, og at eierstyringen er god.

Kontrollutvalget ikke behandlet rapport fra eierskapskontroll i 2024.

Kontrollutvalget har bestilt eierskapskontroll av Verket Røros AS. Rapport fra eierskapskontrollutvalget vil bli behandlet av kontrollutvalget første halvår 2025.

Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en undersøkelse av om kommunens virksomheter og selskaper er produktive, effektive og følger lover, regler og kommunestyrets vedtak.

Kontrollutvalget ikke behandlet rapport fra eierskapskontroll i 2024.

Kontrollutvalget har bestilt forvaltningsrevisjon med tema byggesak i 2024. Denne vil bli behandlet av kontrollutvalgets første møte i 2025.

Andre aktiviteter i 2024

Orienteringer fra kommunedirektøren

Kontrollutvalget kan vedta at utvalget ønsker en orientering fra kommunedirektøren eller besøke en av kommunens virksomheter eller få lagt frem andre saker som kan ha et kontrollperspektiv. I 2024 har utvalget fått lagt frem sak som gjelder:

- Tilsynsrapport etter forvaltningskontroll på landbruksområdet Røros og Holtålen
- Rammebetingelser i grunnskolen
- Julelys på Trygstadgården
- Oppfølging av kommunestyrets vedtak som gjaldt forvaltningsrevisjon om arbeidsmiljø
- Oppfølging etter årsrevisjon 2023

Mer om kontrollutvalget

Møter og saksbehandling

Møteprotokollene fra utvalgets møter blir sendt til kommunen slik at protokollen kan legges frem for kommunestyret som referatsak. Kommunestyret kan dermed følge med på kontrollutvalgets arbeid.

Kontrollutvalget hadde 6 møter i fjor og behandlet 46 saker. Utvalget sendte 3 saker til kommunestyret for videre behandling.

Opplæring og faglig samarbeid

Medlemmene i kontrollutvalget får tilbud om opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek, NKRF – kontroll og revisjon i kommunen, og Forum for kontroll og tilsyn. I løpet av fjoråret deltok utvalget med en eller flere på følgende konferanser

- Regionsamling for kontrollutvalg
- Nkrf sin samling for kontrollutvalget
- FKT kontrollutvalgskonferanse
- Konsek samling for kontrollutvalg
- Kontrollutvalgslederskolen

Faglige ressurser

Sekretariat. Kommunen er medeier i Konsek, som er sekretariat for 48 kontrollutvalg i Nordland, Trøndelag og Innlandet. Konsek er kontrollutvalgets administrasjon og tar seg av møteavviklingen, saksutredning og koordinering med administrasjonen, revisjonen og statlige tilsyn.

Revisjon. Kommunen er deltaker i Revisjon Midt-Norge SA, som er revisor for mer enn 54 kommuner i Nordland, Trøndelag og Innlandet. Revisjon Midt-Norge leverer samtlige former for revisjon til kommunen.

Økonomiske ressurser

Kommunestyret vedtar budsjettet for kontrollarbeidet etter innstilling fra kontrollutvalget. Kostnadene omfatter honorar til kontrollutvalgets sekretariat og til revisjonen.

Regnskap for kontrollarbeidet

Arts-gruppe	Tekst	Regnskap 2024	Budsjett 2024
000 – 099	Godtgjørelser og sosiale utgifter		67000
100 – 499	Driftsutgifter, kurs og reiser		101000
	SUM KONTROLLUTVALGETS DRIFT		168000
	Honorar, revisjonen		838000
	Honorar, sekretariatet	274000	274000
	SUM KONTROLLARBEIDET		1280000

Kontrollutvalget har et **mer/mindreforbruk** for kontrollarbeidet for 2024.

Kontrollutvalgets medlemmer

Det er strenge krav til hvilke roller kontrollutvalgets medlemmer kan ha mens de er medlem av utvalget. De kan blant annet ikke være ansatt i kommunen. De kan heller ikke ha en ledende rolle i selskaper som kommunen eier, for eksempel være styremedlem.

- Ingen av kontrollutvalgets medlemmer har en rolle som kommer i konflikt med vervet i utvalget.
- Kravet til kjønnsbalanse er oppfylt.

Kontrollutvalgets medlemmer:

Leder:	Rob Veldhuis (H)
Nestleder:	John Helge Andersen (Ap)
Medlem:	Roy Jevard (Sp)
Meldem:	Paula Blomli (Ap)
Medlem:	Signe Johanne Nordermoen (Sv)

Varamedlemmer:

1.vara H/Sp/V):	Sophie G. Noach
2. vara H/Sp/V):	Kari Reiten
3. vara H/Sp/V):	Knut Brathagen
1. vara AP:	Rune Mortensen
2. vara AP:	Eva Nordfjell
1.vara SV:	Berit Konstad Graftås
2.vara SV:	Martin Røsand

Avslutning

Årsmeldingen er en oppsummering av fjorårets virksomhet i kontrollutvalget. Saksdokumentene ligger på sekretariatets hjemmesider, <https://www.konsek.no/kontrollutvalg/roros-kommune/>

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til kommunen og lokaldemokratiet. Utvalget håper at fjorårets virksomhet har bidratt til det, og vil takke kommunestyret, kommunedirektøren med administrasjonen for samarbeidet.

Kontrollutvalget, 11. februar 2024

Omberamming av møtedatoer

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

06/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 23/327 - 17

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget vedtar endringer i møtedatoer og ber om at disse innarbeides i kontrollutvalgets års- og møteplan og oversendes kommunestyret til ny behandling med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar kontrollutvalgets års- og møteplan for 2025.

Vedlegg

Utskrift av sak 43/24

Årsplan og møteplan for Røros 2025.pdf

Saksopplysninger

Kontrollutvalget vedtok årsplan med møtedatoer for 2025 i sak 43/24. Som følge av langtidssykefravær vil sekretariatsfunksjonen betjenes fra Trondheim midlertidig. Dette uten noen merkostnad for kommunen.

Videre ble det i møtet 10.12.2024 signalisert at noen møtedatoer er utfordrende for utvalgets leder. Videre har kommunens administrasjon henvendt seg til sekretariatet med beskjed om møtekollisjoner.

Det legges frem derfor forslag om endringer i følgende datoer for 2025:

- vedtatt møtedato tirsdag 8. april endres til *tirsdag 1.april* (alternativt tirsdag 11. mars.)
- vedtatt møtedato tirsdag 20. mai endres til *tirsdag 27.mai* (alternativt tirsdag 29. april gitt at årsregnskapet/årsberetning foreligger)
- vedtatt møtedato tirsdag 19. august endres til *tirsdag 9.september*.
- vedtatt møtedato tirsdag 7. oktober endres til *tirsdag 14.oktober*.
- vedtatt møtedato tirsdag 2. desember endres til *tirsdag 25. november*.

Det legges frem forslag om at møtestart flyttes fra 14.00 til 12.30 og at møtene som et utgangspunkt avsluttes til 15.30.

Vurdering og konklusjon

De endringer kontrollutvalget vedtar vil innarbeides i årsplanen til kontrollutvalget og oversendes på nytt til kommunestyret til orientering.

Årsplan og møteplan 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

10.12.2024

Saknr

43/24

Saksbehandler Audun Holte

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/327 - 15

Forslag til vedtak

Årsplan og møteplan for 2025 godkjennes.

Behandling:

Utvalget gikk gjennom utkast til årsplan og møteplan for 2025.

Den 20. mai er en utfordring for leder, kan den flyttes?

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Årsplan og møteplan for 2025 godkjennes.

Saksopplysninger

Møter i kontrollutvalget holdes på de tidspunkt som er vedtatt av kontrollutvalget selv, eller når kontrollutvalgets leder finner det påkrevd, eller minst 1/3 av medlemmene krever det.

Kontrollutvalgets møter holdes for åpne dører i henhold til kommuneloven §11-5. Det foreslås tre møter i første halvår og to i siste halvår.

Det er åpnet for at kontrollutvalget kan gjennomføre fjernmøte dersom det er nødvendig. I hovedsak innkalles til fysiske møter.

Sekretariatet mener at kontrollutvalget har god erfaring med at revisor og innledere kan delta digitalt, og det åpnes for det det kan videreføres i 2025.

For å systematisere kontrollutvalgets arbeid så er det utarbeidet en årsplan som viser hvilken strategi kontrollutvalget har for gjennomføringen av egenkontrollen. Siden det er et nytt kontrollutvalg, så er arbeidet lagt opp i tråd med hvordan kontrollutvalget i Folldal tidligere har arbeidet. Det legges opp til en gjennomgang av planen slik at utvalget kan tilpasse strategi og planlagte aktiviteter ut fra sine ønsker.

Utkastet må ses på som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året. Ut over planlagt aktivitet er det løpende vurderinger på behov for orienteringer og behandling av henvendelser og lignende.

Kontrollutvalgets møter i 2024 har vært holdt på Storstuggu, møterom Christianus, fortrinnsvis på tirsdager og med møtestart kl. 14:00. Dette videreføres så langt det er mulig i 2025.

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

KONTROLLUTVALGETS ÅRSPLAN RØROS KOMMUNE 2025

Hovedmålene for kontrollutvalgets
arbeid

Strategi for gjennomføring av
oppgavene

Oversikt over hvilke kontroll- og
tilsynsoppgaver som vil stå i fokus

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	
INNLEDNING	
1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET	
1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET	
1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT	
1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT	
2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET	
2.1 REGNSKAPSREVISJON	
2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER	
2.2.1 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL	
2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER	
2.3 GENERELT TILSYN MED FORVALTNINGEN	
2.3.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE	
2.3.2 BEFARING/BESØK	
2.3.3 SAMORDNING AV KONTROLL	
2.3.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM	
2.4 RAPPORTERING OG ØVRIGE SAKER TIL KOMMUNESTYRET	
2.5 ANNET	
3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025	
VEDLEGG - MØTEPLAN	

INNLEDNING

Kommunene er samfunnets viktigste velferdsprodusenter og forvalter betydelige ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen medfører behov for utstrakt styring og kontroll. Egenkontrollen er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til å styrke allmenhetens tillit til forvaltningen i tillegg til å bidra til at kommunen når de mål som er satt.

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. Arbeidet styres av kommunelovens §§ 22, 23 og 24 samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner.

God dialog og informasjonsutveksling er sentralt for å lykkes med samspillet mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Kontrollutvalget ønsker med dette å legge til rette for god og åpen dialog som skaper en gjensidig forståelse for gjennomføringen av oppgavene. Det er også viktig å tydeliggjøre den klare ansvars- og oppgavefordelingen mellom kontrollutvalget, sekretariatet, administrasjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets oppgaver er omfattende, og knytter seg både til kontroll med den kommunale forvaltningen og til kontroll med revisjonens arbeid og kommunale selskap. Dette innebærer å iverksette forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser i kommunen, samt påse at kommunens regnskap blir betryggende revidert.

En årsplan er derfor et av kontrollutvalgets viktigste styringsdokumenter for å planlegge en god og riktig egenkontroll som er tilpasset kontrollutvalgets ressurser.

1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET

Møtene i kontrollutvalget er åpne. Møtene vil være lukket i saker/orienteringer der lov- og regelverk hjemler taushetsplikt og lukket dør.

Kommunens ordfører og revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter.

Kontrollutvalget kan gjennomføre fjernmøte ut fra kommunestyrets vedtak. Det er en forutsetning om at digital deltakelse skal avklares med leder for møtet på forhånd.

Det er av og til både praktisk og tidsbesparende at revisor og innledere kan delta digitalt.

Kommunehuset har gode muligheter for gjennomføring av digitale møter i møtelokalet, og det åpnes for at revisor og innledere kan delta digitalt.

Det legges opp til 6 møter i 2025, se kontrollutvalgets møteplan for 2025 i kapittel 3.

1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. For at forslaget vil foreligge tidsnok til at kommunen kan få innarbeidet dette i sine budsjetter, så behandler kontrollutvalget denne saken i sitt septembermøte.

I forslaget ligger rammen for både kontrollutvalgets revisjonens og sekretariatets virksomhet.

Det er bare kommunestyret som kan gjøre endringer i rammene for kontrollutvalgets arbeid.

1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT

Sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget er uavhengig fra kommunens administrasjon.

Konsek Trøndelag IKS leverer sekretariatstjenester til Røros kontrollutvalg med en oppdragsansvarlig sekretær fra avdelingskontoret i Os i Østerdalen.

Sakspapirene er å finne på nettstedet til Konsek Trøndelag, www.konsek.no/

2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET

2.1 REGNSKAPSREVISJON

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at det foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av loven, god kommunal revisjonsskikk og avtalen som foreligger med revisor.

Ved oppstart av ny avtale vil kontrollutvalget forsikre seg om at begge parter har en felles forståelse av oppdraget i henhold til avtalen.

I oppfølgingen av påse-ansvaret for regnskapsrevisjonen, vil kontrollutvalget følge Forum for kontroll og tilsyn sin veileder for å sikre at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Aktivitetene for dette kommer frem av møteplanen.

På bakgrunn av kommunens årsregnskap, årsmelding og revisors beretning (ev. også nummererte brev) gir kontrollutvalget en uttalelse til kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Revisor skriver nummerte brev til kontrollutvalget når det er forhold som skal påpekes, og kontrollutvalget vil følge med på at dette blir fulgt opp. Eventuelle nummererte brev som ikke blir godt nok fulgt opp av kommunen, sendes kommunestyret for videre behandling. Dersom revisor har andre merknader vil kontrollutvalget vurdere om og hvordan det skal følges opp.

2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av kommunens administrasjon og eierskapskontroll av selskapene som kommunen har eierinteresser i.

Forvaltningsrevisjon er å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

- Kontrollutvalget har utarbeidet en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll som ble vedtatt av kommunestyret den 30.05.2024 i sak 54/24 og 53/24

Planen ligger til grunn for utvalgets arbeid for bestilling av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For at utvalget til enhver tid kan velge ut de mest aktuelle områdene, så har kontrollutvalget fått delegert myndighet til å endre rekkefølgen.

Dersom det oppstår akutte behov som ikke inngår i planen, vil kontrollutvalget varsle om det. Kontrollutvalget imøteser eventuelle bestillinger fra kommunestyret.

2.2.1 BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget gjør konkrete bestillinger av prosjekter i form av en bestillingsdialog med revisjonen.

Revisor utarbeider en prosjektplan som vedtas i kontrollutvalget for å sikre at prosjektet er i tråd med kontrollutvalgets ønsker. Kontrollutvalget behandler forvaltningsrevisjonsrapportene, som oversendes fortløpende til kommunestyret.

Det vil i 2025 bestilles en forvaltningsrevisjon.

2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER

Kontrollutvalget følger opp om anbefalingene etter forvaltningsrevisjonsrapportene er gjennomført. Utvalget innkaller da kommunedirektøren og ber om en orientering om hvilke tiltak som er satt inn for å imøtekomme anbefalinger i rapportene.

For eierskapskontrollene så følger kontrollutvalget på samme måte opp om anbefalingene etter eierskapskontrollene er gjennomført. Utvalget innkaller da eierrepresentanten og kommunedirektøren for en orientering om hvilke tiltak som er satt inn for å imøtekomme anbefalinger i rapportene.

2.3 GENERELT TILSYN MED FORVALTNINGEN

Kontrollutvalget fører tilsyn med forvaltningen på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget ser frem til bestillinger mht. saker og prosjekter som kommunestyret ønsker at kontrollutvalget skal følge spesielt opp.

Det generelle tilsynet med forvaltningen gjennomføres i hovedsak gjennom orienteringer fra administrasjonen. Det tas fortløpende stilling til dette.

Henvendelser til kontrollutvalget, utvalgets egne observasjoner og initiativ, samt saker hvor kommunen har vært omtalt i media vil fortløpende bli fulgt opp.

Kontrollutvalget vil følge opp kommunestyrevedtak som er initiert av kontrollutvalget.

2.3.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE

Kontrollutvalget ønsker at administrativ ledelse er til stede ved kontrollutvalgets møte når regnskap og årsberetning for foregående år skal behandles.

Det er satt opp orienteringsmøte i møteplanen for kommunaldirektørens internkontroll slik at kontrollutvalget kan vurdere om det er områder som har økt risiko.

Kontrollutvalget vil følge med på økonomiforvaltningen gjennom å bli orientert om tertialrapportene.

Det er planlagt et møte med ordfører for å få innspill til områder som politisk ledelse mener kan ha stor risiko.

2.3.2 BEFARING/BESØK

For å bli kjent med den kommunale forvaltningen, og for at ansatte i kommunen skal bli kjent med kontrollutvalget, kan utvalget besøke ulike kommunale virksomheter. Dette kan også inkludere kommunale foretak og selskap. Kontrollutvalget planlegger å gjennomføre et besøk i 2025.

2.3.3 SAMORDNING AV KONTROLL

Forvaltningsrevisjoner og statlige tilsyn skal sees i sammenheng. Kontrollformene har et formål om å bidra til læring og forbedring, og det kan bygges på hverandres arbeid. Sekretariatet vil legge frem aktuelle og relevante tilsynsrapporter fra Statsforvalteren og andre statlige tilsynsorganer. Det er planlagt at dette kan gjøres gjennom en orientering fra kommunedirektøren. Kommunelovens §30-7 sier at det statlige tilsynet skal ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjoner og vurdere den samlede tilsynsmengden i kommunen.

Sekretariatet sørger for å legge inn forvaltningsrevisjoner i den nasjonale tilsynskalenderen.

2.3.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM

Kontrollutvalget kan ta imot henvendelser fra publikum, men kontrollutvalget vil ikke opptre som et klageorgan, og har ikke avgjørelsesmyndighet på forvaltningsområdet.

Kontrollutvalget avgjør selv om den enkelte henvendelse er relevant for utvalget, og tar stilling til i hvilken form og grad henvendelsene fra publikum skal følges opp.

2.4 RAPPORTERING OG ØVRIGE SAKER TIL KOMMUNESTYRET

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. I saker som krever beslutning, så innstiller kontrollutvalget til kommunestyret.

Kontrollutvalget rapporterer om sin aktivitet direkte til kommunestyret, og det gjøres i hovedsak slik:

- Forvaltningsrevisjonsrapporter og rapporter etter eierskapskontroller oversendes fortløpende.
- Årsrapporten gjenspeiler kontrollutvalgets samlede aktiviteter. Rapporten for 2024 behandles i februar i 2025, og oversendes deretter til kommunestyret.
- Årsplan for 2026 sendes kommunestyret til orientering slik at kommunestyret er kjent med hvordan kontrollutvalget planlegger å gjennomføre sin aktivitet.
- Viktige saker og forespørsler oversendes fortløpende.

2.5 ANNET

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Kommunestyrets representant vil legge frem saker fra kontrollutvalget på vegne av utvalgets leder.

Kontrollutvalget og sekretariatet vil fortsette arbeidet med å informere om kontrollarbeidet, blant annet gjennom hjemmesiden til sekretariatet – www.konsek.no. På sekretariatets hjemmeside er det enkel tilgang til kontrollutvalgets saksdokumenter.

3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025

Møteplanen er vedlagt, og gir en oversikt over behandlingen av faste saker. Kontrollutvalget forbeholder seg retten til på eget initiativ å foreta endringer i planen og evt. gå inn på andre saker eller prosjekter som ikke er nevnt for å sikre en dynamisk egenkontroll som tar utgangspunkt i saker/områder som kan utgjøre en risiko og som er vesentlig.

Endring av møteplan kan også bli nødvendig av hensyn til saksgang eller av andre årsaker.

VEDLEGG - MØTEPLAN

Aktiviteter		11. feb.	8. april	20. mai	19. aug.	7. okt.	2. des.
Påse betryggende revidering	Uavhengighetserklæring						x
	Revisjonsstrategi						x
	Risikovurdering for forenklet etterlevelseskontroll						x
	Revisjonsberetning og årsoppgjørnotat			x			
	Forenklet etterlevelseskontroll					x	
Orienteringer fra kommunedirektør (KD)	KDs internkontroll – risiko- og vesentlighetsvurdering		x			x	
	Årsregnskap/årsmelding 2024			x			
	Tertialrapportering			x		x	
	Statlige tilsyn		x				
	Orientering om oppfølging av politiske vedtak	x					
Dialogmøte med ordfører	Risiko- og vesentlighetsvurdering – evaluering av områder	x					
Årsmelding/årsregnskap kommune	Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning			x			
	Bestille forvaltningsrevisjon	x					
	Årsmelding fra kontrollutvalget	x					
	Budsjettkontroll				x		
	Budsjett for kontrollutvalget				x		
	Eierskapskontroll, Verket Røros		x	x			
	Årsplan- og møteplan						x
Aktiviteter i kontrollutvalget	Virksomhetsbesøk		Plan	Besøk			
Opplæring							

Kurs

KU-konferansen NKRF:	29. – 30. januar
Fagkonferansen FKT:	4. – 5. juni
Samling Konsek :	13. nov.
Kontrollutvalgslederskolen FKT, del 3	15. – 16. oktober

Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

07/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/327 - 18

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar status for kontrollutvalgets vedtak og tidspunkt for behandling av saker til orientering.

Vedlegg

Oversikt over kontrollutvalgets vedtak som skal følges opp per 11.2.2025

Saksopplysninger

Det er utarbeidet en oversikt over kontrollutvalgets vedtak og status for disse. Saker som ble eller allerede var avsluttet ved forrige behandling er tatt ut av vedlagt oversikt. Kun saker hvor kommunestyret har bedt kontrollutvalget følge opp kommunestyrets vedtak, nylige avsluttede saker samt ikke-avsluttede saker, inngår i oversikten.

Lovpålagte oppgaver som ikke følger av kontrollutvalgets vedtak er ikke inntatt i oversikten. Eksempler på slike saker er; strategi for revisjon av kommunens årsregnskaper, års- og møteplan, kontrollutvalgets årsmelding, kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskaper mv.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget må vurdere om tidspunkt for behandling eller oppfølging av sakene er hensiktsmessig. Om ingen endringer er nødvendig kan kontrollutvalget ta saken til orientering.

Oversikt over kontrollutvalgets vedtak som skal følges opp eller som er avsluttet siden siste vedtaksoppfølging					
Sak	Dato	Vedtak	Vedtatt tidspunkt eller forslag til tidspunkt	Kommentar	Utført
26-2/24	03.09.2024	Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil oppfylle kravene for offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 01.10.2024	Kontrollutvalgets møte 22.10.2024	Saken skulle vært oppe til behandling 22.10.2024. Avglemt av sekretariatet (?)	Nei 11.02.2025
9/24	14.03.2024	Kontrollutvalget godkjenner den reviderte prosjektplanen av forvaltningsprosjektet «Plan og byggesak»	Kontrollutvalgets møte 11.02.2025	Rapport vil behandles av kontrollutvalget	Nei 11.02.2025
41/24	10.12.2024	Kontrollutvalget godkjenner prosjektplanen for eierskapskontroll av Verket Røros AS.	Kontrollutvalgets møte 27.05.2025	Rapport vil behandles av kontrollutvalget	Nei 27.05.2025
35/24	22.10.2024	Ordføreren bes om å gi en muntlig orientering om den konkrete eiendommen og oppfølging av boplikt i kontrollutvalgets møte 10. desember 2024.	Kontrollutvalgets møte 10.12.2024	Ordfører vil informere utvalget i tråd med vedtaket	Ja 10.12.2024
15/24	14.03.2024	Kontrollutvalget ønsker et ekstra møte med opplæring av ønsket tema som meldes inn til sekretariatet. Sekretariatet foreslår en aktuell dato i neste møte.	Kontrollutvalgets møte 07.05.2024	Saken skulle vært oppe til behandling 07.05.2024. Avglemt av sekretariatet (?)	Nei 01.04.2025
14/23	09.05.2023	Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding om innføring av Helseplattformen til orientering. Kontrollutvalget ønsker en ny oppdatering om Helseplattformen når riksrevisjonens rapport foreligger.	Kontrollutvalgets møte 10.12.2024	Trondheim kommunerevisjon og Riksrevisjonen har avlevert rapport før jul. Avglemt av sekretariatet (?)	Nei 01.04.2025
8/23	15.03.2023	Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding av 02.02.23, angående bransjemøte 06.12.22, til orientering. Kontrollutvalget ønsker en oversikt over enkeltpersonforetak og/ eller roller i andre selskapsformer som finnes blant ledere og saksbehandlere i kommunen til førstkommende møte.	Kontrollutvalgets møte 09.05.2023	Saken skulle vært oppe til behandling 09.05.2023. Avglemt av sekretariatet (?)	Nei 01.04.2025

Folkevalgtopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

08/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/441 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet, til orientering.

Vedlegg

Kan ikke foreta utbetalinger hvis det ikke er avsatt midler på budsjettet

Saksbehandlingskrav og lokaldemokrati er ingen motsetning

Nye regler for bagatellmessig støtte

Bernt svarer - habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret.pdf

Anbefalinger om eierskap selskapsledelse og kontroll

10 anbefalinger til folkevalgtes involvering i kommunale budsjettprosesser

Saksopplysninger

For å gi kontrollutvalget kunnskap og kjennskap til den kommunale virksomhet, forvaltning og saksbehandling, legges det frem de nyeste artikler og tolkninger av aktuelle bestemmelser i lov, forskrift mv. Følgende artikler legges frem:

1. Kan ikke foreta utbetalinger hvis det ikke er avsatt midler på budsjettet
2. Saksbehandlingskrav og lokaldemokrati er ingen motsetning
3. Nye regler for bagatellmessig støtte
4. Bernt svarer - habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret
5. Anbefalinger om eierskap selskapsledelse og kontroll
6. 10 anbefalinger til folkevalgtes involvering i kommunale budsjettprosesser

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta informasjon som fremkommer i de vedlagte dokumentene med seg i det videre kontrollarbeidet.

Kan ikke foreta utbetalinger hvis det ikke er avsatt midler på budsjettet

Kommunal Rapport 09.12.2024 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan kommunestyret bevilge penger til saker hvor disse ikke er nevnt i vedtatt budsjett?

SPØRSMÅL: I kommunestyremøte 24. oktober ble det lagt fram fire nye saker som ikke har dekning i vedtatt årsbudsjett. Dette er altså ikke tilleggsbevilgninger, men bevilgninger i saker som ikke er nevnt i årsbudsjettet for 2024.

Det ble i disse fire sakene bevilget 2 millioner kroner uten at det ble foretatt endringer i budsjett og økonomiplan. I den ene saken ble det bevilget kroner 500.000 i 2025 og kroner 500.000 i 2026. Dette synes å være i strid med kommuneloven og sunn økonomisk styring.

Når det legges fram sak med forslag til bevilgning som ikke har dekning i årsbudsjett og økonomiplan, er det ikke da et krav at det skal legges fram sak om endring av årsbudsjett og økonomiplan?

SVAR: Utgangspunktet er her bestemmelsen i første setning i [kommuneloven § 14-5](#), der det fastslås at: «Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer», og [§ 14-10](#) første avsnitt. Det betyr at det ikke kan treffes vedtak om eller foretas utbetalinger i større omfang eller til andre formål enn de som er angitt i budsjettvedtaket, eller i mer eller mindre vide fullmakter til kommunedirektør eller folkevalgt organ om å disponere et beløp avsatt på budsjettet til nærmere angitte eller uforutsette formål.

Dette gjelder da også for kommunestyret selv. Hvis det ikke er avsatt midler på budsjettet til dekning av en utgift til et bestemt formål, kan det verken fattes vedtak eller foretas utbetalinger, eller gis fullmakt til å dekke slike utgifter av en avsatt post. Kommunedirektøren kan ikke foreta utbetalinger eller pådra kommunen forpliktelser uten hjemmel i et formelt korrekt budsjettvedtak.

Når det ikke er slik hjemmel i budsjettet, må kommunestyret gå veien om endring av årsbudsjettet hvis det ønsker å bevilge penger til nye formål. Dette skjer etter samme regler som ved første gangs vedtak, bortsett fra kravet i [§ 14-3](#) fjerde avsnitt om offentliggjøring av innstilling med forslag til budsjett minst 14 dager før det behandles av kommunestyret. Det kommunestyret kan gjøre, er å gi uttrykk for at det ønsker å bruke penger til et bestemt formål, og be om at det utarbeides forslag til revidert budsjett der dette er innarbeidet. Dette vil kommunestyret så ta stilling til, etter saksbehandling etter lovens regler om budsjettvedtak.

Vedtatt økonomiplan har derimot ikke en tilsvarende sterk bindende kraft. Økonomiplanen er et plandokument som «skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp» og «kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på» ([kommuneloven § 14-4](#) første avsnitt, og andre avsnitt, første setning). Forslag fra Kommunelovutvalget 1992 om man i tilsvarende bestemmelse også skulle kreve at økonomiplanen «skulle legges til grunn» ved budsjettvedtak og annen planleggingsvirksomhet, ble strøket da denne bestemmelsen ble revidert i 2000. Noe som

betyr at ambisjonen om å gjøre økonomiplanen til et selvstendig styringsinstrument med rettslig bindende kraft overfor blant annet budsjettvedtak, ble oppgitt. Oppdatering av økonomiplanen vil dermed kunne vente til slutten av budsjettåret.

Se mer om dette i boken Bernt, Overå og Hove: «Kommunalrett, 4. utg». Oslo 2002.

Saksbehandlingskrav og lokaldemokrati er ingen motsetning

Kommunal Rapport 20.01.2025, Hanne Harlem, Sivilombud

Kommunene kan ikke fravike saksbehandlingskravene i arealsaker, selv om innholdet i planen er en lokalpolitisk avgjørelse.

Hva et bestemt areal skal brukes til, er som regel en lokalpolitisk avgjørelse. Når lokalpolitikere skal bestemme hvordan Norges arealer skal benyttes, oppstår det ofte konflikter om hva de ulike områdene skal brukes til.

Et klassisk eksempel på en slik arealkonflikt er når miljøinteresser står mot andre offentlige interesser eller næringsinteresser.

God nok kunnskap og vurderinger i tråd med loven vil kunne redusere konflikter.

Interessene må veies mot hverandre, og det er ofte ikke mulig fullt ut å ivareta de forskjellige interessene.

I kjølvannet av [NRKs artikler om manglende utredninger i arealsaker](#) har det oppstått en debatt i Kommunal Rapport. Vi vil her bidra med våre erfaringer.

Sivilombudet har de siste årene [behandlet flere klager som gjelder konkrete arealplaner](#). Spørsmålene har blant annet vært om sakene har vært godt nok utredet og begrunnet, om hensynet til naturmangfoldet har vært riktig vurdert, og om hensynet til det kommunale selvstyre har vært riktig vektlagt.

Stortinget har bestemt hvordan saksbehandlingen i forvaltningen skal foregå for denne type vedtak. Det gjelder blant annet hvilken kunnskap som kreves, og hvilke vurderinger som må gjøres.

Kravene fremgår særlig av forvaltningsloven, naturmangfoldloven og regelverket om konsekvensutredninger. Hensikten er blant annet å sikre at lokalpolitikere har et godt nok kunnskapsgrunnlag om virkninger av planen, og at viktige hensyn, særlig natur- og miljøhensyn, blir synliggjort og vurdert.

Slik bidrar saksbehandlingskravene til at vanskelige avgjørelser om balansen mellom for eksempel natur- og næringsinteresser skjer med god kunnskap i den offentlige debatten og ved kommunestyrets avgjørelse.

God nok kunnskap og vurderinger i tråd med loven vil kunne redusere konflikter, og er sentralt for at befolkningen skal ha tillit til de avgjørelsene som fattes.

Kommunene kan ikke fravike saksbehandlingskravene, selv om innholdet i planen er en lokalpolitisk avgjørelse. Saksbehandlingskravene er rettslige krav. De er resultat av nasjonal politikk gjennom lovgivning.

Sivilombudet har i flere uttalelser de siste årene kritisert vedtak om kommuneplaner og reguleringsplaner fra kommunene, statsforvalterne og Kommunal- og distriktsdepartementet, fordi saksbehandlingskravene ikke har vært fulgt.

Dette orienterte vi også Stortinget om i årsmeldingen for 2023.

Hos Sivilombudet har vi sett at statsforvalterne har vært tilbakeholdne med å overprøve kommunenes planvedtak. Statsforvalterne har vist til at de skal legge vekt på det kommunale selvstyret når de overprøver kommunenes frie skjønn.

Men saksbehandlingskravene i loven er ikke en del av kommunenes frie skjønn. Når statsforvalterne kontrollerer om kommunene har fulgt saksbehandlingskravene, kan ikke statsforvalterne legge vekt på det kommunale selvstyret. Ombudet har derfor flere ganger pekt på at statsforvalterne skal kontrollere fullt ut at kommunene har fulgt saksbehandlingskravene. Dette har for eksempel vært i saker med spørsmål om en avgjørelse er utredet eller begrunnet godt nok.

Først når statsforvalterne ser på kommunenes vurdering av hva området skal brukes til, er det kommunenes frie skjønn som kontrolleres – det er dette som er den lokalpolitiske avgjørelsen. Da skal statsforvalterne legge vekt på det kommunale selvstyret. Men det kommunale selvstyret kan likevel ha mindre betydning i de sakene som gjelder arter eller naturverdier som har internasjonal, nasjonal eller vesentlig regional verdi. I ombudets uttalelser har eksempler på slike arter vært villrein, hubro og kystlynghei.

Hvert forvaltningsorgan som er involvert i avgjørelsesprosessen om kommunale planer, må altså være bevisst sin egen myndighet og gjøre de vurderingene som Stortinget har pålagt dem å gjøre. Manglende overholdelse av reglene kan føre til ugyldige vedtak.

Like viktig er det at gode utredninger, begrunnelser og overholdelse av lovens saksbehandlingskrav kan styrke den lokaldemokratiske planprosessen, dempe konflikter og styrke borgernes tillit til lokalpolitikernes avgjørelser

Nye regler for bagatellmessig støtte

Samfunnsbedriftene 19. november 2024

Norske kommuner kan gi opptil 300.000 euro i tilskudd til lokale bedrifter uten at det må meldes inn til EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Det er Europakommisjonen som har vedtatt de nye reglene. Med dagens euro-kurs utgjør det snaut 3,5 millioner kroner.

Offentlig eide selskaper kan motta slik bagatellmessig støtte (de minimis-støtte) i henhold til EØS-regelverket, forutsatt at de oppfyller vilkårene i regelverket, sier juridisk direktør Agnete B. Sommerset i Samfunnsbedriftene

Bagatellmessig støtte er offentlig støtte som ikke overstiger 300.000 euro over en periode på tre regnskapsår, og som derfor kan tildeles uten forhåndsgodkjenning fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Tidligere kunne man maksimalt betale ut 200.000 euro i bagatellmessig støtte, men det er nå økt med 50 prosent.

Hva kan man få støtte til?

Sommerset sier at dette betyr at kommuner for eksempel kan gi større tilskudd til lokale bedrifter uten at ESA må involveres. Hun nevner flere eksempler på hva bagatellmessig støtte til offentlig eide selskaper kan omfatte:

1. **Redusert leie for kommunale lokaler:** En kommune kan tilby et kommunalt eid selskap redusert leie for bruk av kommunale lokaler. Differansen mellom markedsleie og den faktiske leien utgjør støttebeløpet. Dersom denne differansen, sammen med annen mottatt bagatellmessig støtte, ikke overstiger 300.000 euro over tre år, anses støtten som bagatellmessig.
2. **Tilskudd til lokale utviklingsprosjekter:** Et fylkeskommunalt eid selskap som driver med regional utvikling kan motta tilskudd fra fylkeskommunen for å gjennomføre spesifikke prosjekter. Så lenge det totale støttebeløpet ikke overstiger 300.000 euro over tre år, faller dette inn under bagatellmessig støtte.
3. **Opplæringstilskudd:** Et kommunalt eid transportselskap kan motta støtte til opplæring av ansatte. Dersom støtten ikke overstiger 300.000 euro over tre år, regnes den som bagatellmessig.

Hva er vilkårene for støtte?

EØS-avtalen slår fast at offentlig støtte generelt er forbudt, men at det er gjort unntak for bagatellmessig støtte. Vilkaene for slik støtte er:

- Mottaker må være et foretak som driver økonomisk aktivitet (for eksempel faller skoler utenfor).
- Støtten må være gitt av staten eller av statsmidler i enhver form, noe som også gjelder støtte fra kommune/fylkeskommune.
- Støtten må innebære en økonomisk fordel (som effekt).
- Beløpsgrensen: 300.000 euro over en periode på tre regnskapsår.
- Støtten må være transparent – det vil si at det må være mulig å beregne beløpet nøyaktig på forhånd.

Hvordan kan støtten gis?

- Bagatellmessig støtte kan gis både i form av enkelttildelinger av støtte og gjennom støtteordninger.
- Bagatellmessig støtte kan gis som tilskudd, rimelige lån, garantier, gratis lokaler, osv.
- Det er ikke et krav om at støtten må gis til et spesifisert formål.
- Bagatellmessig støtte kan gis både til å dekke investeringskostnader og til driftskostnader.
- Bagatellmessig støtte kan gis til både små, mellomstore og store foretak.

Har trådt i kraft

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) skriver [i en pressemelding](#) at de nye reglene nå er tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett. De legger vekt på at forordningen hovedsakelig inneholder en videreføring og klargjøring av dagens regler, men med enkelte relevante endringer.

I tillegg til at maksimalt beløp øker til 300.000 euro, har forordningen regler for beregning av offentlig støtte som ikke gis i form av direkte tilskudd eller rentetilskudd.

Det kommer også en ny plikt fra 1. januar 2026 om å registrere bagatellmessig støtte i et register nasjonalt eller i EU. Mens det tidligere var tilstrekkelig å orientere støttemottaker om at de fikk støtten under gitte regelverk, skal det nå registreres. Forordningen innebærer også en plikt til å innhente erklæring om at de ikke mottar annen støtte, og den er gjeldende allerede i dag, sier Sommerset.

Forordningen inneholder overgangsbestemmelser som tilsier at reglene kan anvendes på støtte som er tildelt før forordningen trer i kraft.

Endringene i forskrift om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte trådte i kraft 11. november 2024 kan du lese [her](#).

Les NFDs veileder om bagatellmessig støtte og praktiske eksempler [her](#).

Bernt svarer: – Habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret

Kan en inhabil ordfører skrive saksframlegg til kommunestyret, når kommunestyret bare skal komme med en henstilling?

Kommunal rapport 18.11.2024

SPØRSMÅL: Under behandling av en sak i kommunestyret om parkering i kommunens sentrum tok ett av medlemmene opp spørsmålet om ordførerens habilitet. Det ble vist til at ved tidligere behandling av samme saksforhold hadde formannskapet lagt til grunn at ordføreren var inhabil. Begrunnelsen for dette var at ordførers ektefelle hadde eierinteresser i et lokalt eiendomsselskap som har private parkeringsplasser i kommunens sentrum, og som også hadde etablert et lokalt parkeringsselskap i kommunen.

Til møtet i kommunestyret hadde ordfører skrevet en uttalelse med forslag til vedtak i saken. Det ble her foreslått at kommunestyret henstilte til alle private grunneiere i kommunens sentrum at man planlegger videre i samarbeid med kommunen for en felles parkeringspolitikk, basert på prinsipper som kommunen tidligere hadde vedtatt, og ba om at kommunedirektøren tok initiativ til en dialog med grunneierne om dette.

Ordføreren fremholdt at dette var en sak der ikke skulle treffes noe realitetsvedtak, men bare en oppfordring til private aktører om samarbeide med kommunen om gjennomføringen av en vedtatt parkeringspolitikk, og til kommunedirektøren om å følge opp dette. Og i alle fall måtte ordføreren kunne skrive et slikt innlegg der hen oppfordret til lojalitet og samarbeid.

Var ordføreren på denne bakgrunn inhabil ved behandlingen av saken i kommunestyret, og også til å utarbeide og legge fram et slikt vedtak i kommunestyret?

SVAR: En uttalelse av den typen det er tale om, her, vil ikke i seg selv skape inhabilitet. Utgangspunktet er at ordfører kan, på linje med andre folkevalgte, engasjere seg i eller uttale seg om saker som er eller kan komme til å bli gjenstand for kommunal saksbehandling, uten å bli inhabil, så lenge hen ikke har personlige – private – interesser i saken, slik at hen av denne grunn er inhabil. Deltakelse i offentlig debatt om et saksforhold skaper ikke i seg selv inhabilitet for en folkevalgt.

Men hvis en ordfører er inhabil av andre grunner, må hen han avstå fra alle typer medvirkning i kommunestyrets saksbehandling av denne saken. Den som er inhabil, er det på alle trinn ved behandlingen av en sak der det skal eller kan treffes en «avgjørelse». Og habilitetsreglene gjelder ved alle typer saksbehandling i kommunestyret. De gjelder også der det bare vedtas meningsyttringer eller oppfordringer, og i rene orienterings- og referatsaker. Hvis ordfører var inhabil i sak om parkeringsordningen i kommunen, var det derfor et brudd på inhabilitetsreglene både at hen deltok ved behandlingen av denne saken i kommunestyret, og at hen som ordfører utarbeidet og la fram forslag til et vedtak i saken.

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON

The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Innhold

- 4 Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer**
- 10 Organisasjonsformenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven**
- 11 Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll**

Forsidefoto:
Adobe Stock

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-69-0

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner har stor frihet til å velge hvordan tjenestene og virksomheten skal organiseres. Når kommunen eller fylkeskommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon, gjelder de styringssystemene som følger av kommuneloven: Kommunestyret og fylkestinget har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet.

Når kommunestyret eller fylkestinget velger å organisere en del av kommunens virksomhet i aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, endres imidlertid betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. Kommunestyret eller fylkestinget får da en eierrolle og må styre selskapet gjennom selskapets eierorgan. Denne rolleendringen endrer likevel ikke kommunestyrets eller fylkestingets ansvar for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet, dvs. også tjenester som er organisert i selvstendige rettssubjekter utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess. Et grep for å sikre dette, kan være å forankre eierskapspolitikken i kommuneplanen eller fylkesplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om viktige hensyn og hva som bør på plass for å få til en god eierstyring av selskaper og foretak, men også å gi kunnskap til styremedlemmene i foretak og selskaper om god selskapsledelse og praktisering av roller og oppfølging når styringsformen endres.

Heftet er revidert og oppdatert ut fra endringer i kommuneloven av 2018. Samfunnsbedriftene og KS konsulent har bidratt i dette arbeidet.

Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS

Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Selskapsorganisering innebærer at virksomheten er skilt ut fra kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon og er et eget rettssubjekt. Kommunens eller fylkeskommunens styringsrolle endres derfor fra å styre gjennom linjeorganisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.

Kommunestyret eller fylkestinget utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen som er selskapets eierorgan. Representantskapet/generalforsamlingen velger styret, kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen eller fylkeskommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Foto: Adobe Stock

KRAV I KOMMUNELOVEN

Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en *eierskapsmelding* som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv, men kommunestyret eller fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

SELSKAPSFORMER OG ALTERNATIVE ORGANISASJONSFORMER

Som nevnt innledningsvis har kommunene og fylkeskommunene stor frihet til å organisere tjenestene slik de finner det hensiktsmessig. Den helhetlige gjennomgangen og avveiningene som tas ved valg av organisasjonsform, eksempelvis hvorvidt virksomheten skal organiseres innenfor eller utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen, ligger imidlertid utenfor dette heftet.

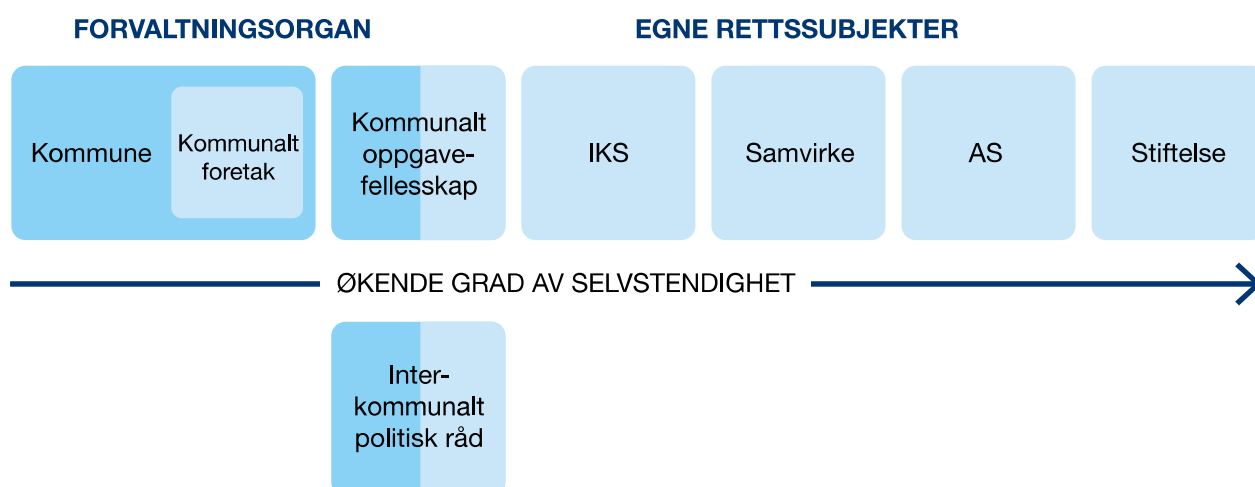
Temaet for heftet er organisasjonsformer som er egne rettssubjekter samt kommunale foretak, og hva valg av selskapsorganisering betyr for kommunen eller fylkeskommunen som eier og hva god eierstyring innebærer. Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god

kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg derfor til interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9. For oversiktens skyld gjør vi imidlertid kort rede for alle de alternative organiseringsformene.

Kommunalt foretak

Når kommunen eller fylkeskommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 9. Foretaket er da ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt. Kommunen eller fylkeskommunen er derfor part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til organisatorisk utskilling av

Alternative organisasjonsmodeller

virksomhet ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver i et kommunalt foretak. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret eller fylkestinget. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret eller fylkestinget. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets eller fylkestingets budsjettmyndighet.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Det er imidlertid ett unntak fra denne hovedregelen. Etter kommunelovens §9-16 kan kommunedirektøren instruere styret og daglig leder om at et vedtak i foretaket ikke skal iverksettes før kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken. Kommunedirektøren skal også gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen skal legges fram for styret i foretaket når styret skal behandle saken. Styrets vedtak skal sendes til kommunestyret eller fylkestinget via kommunedirektøren.

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap

Ved kommuneloven av 2018 ble reglene om samarbeid etter § 27 erstattet av to nye organisasjonsformer; interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap. Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen om kommunalt oppgavefelleskap i kommunelovens kapittel 19, kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og

liknende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte. Den enkelte lov vil imidlertid kunne legge begrensninger på muligheten til å samarbeide på et område. Et interkommunalt politisk råd er et politisk samarbeidsorgan. Rådet kan gis myndighet til å behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene, det vil si saker som er grenseoverskridende. Dette kan for eksempel være å behandle og eventuelt avgi uttalelser i høringsaker eller å drøfte ulike regionale satsinger eller tiltak. Rådet kan ikke produsere tjenester for innbyggerne eller kommunene eller fylkeskommunene i regionen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene.

Interkommunale selskaper (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.¹

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av

kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Samvirkeforetak

Kommuner eller fylkeskommuner kan også delta i samvirkeforetak. Det er lov om samvirkeforetak (samvirkelova) av 29. juni 2007 nr. 81 som regulerer denne organisasjonsformen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene. I motsetning til i aksjeselskapet, der eierinteressene i prinsippet primært er knyttet til kapitalavkastningen, er eierinteressene i samvirkeselskapet knyttet til bruken av selskapets varer/tjenester. Medlemmene har ved sitt medlemskap direkte nytte av den virksomheten som drives, og hovedformålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Samvirkeforetak eies av

¹ KMD sendte i november 2014 forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper ut på høring. Høringsnotatet inneholder forslag om at IKS-lovens ansvarsregler erstattes av nye regler om begrenset deltakeransvar. Forslaget er fortsatt under behandling.

medlemmene og foretaket forvaltes av styret i tråd med vedtektene, mens daglig leder har ansvaret for den daglige driften av virksomheten.

Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler. Utgangspunktet er likevel at de som kan få sine økonomiske interesser ivaretatt av et samvirkeforetak, har rett til å bli medlem av foretaket ved innmelding. Foretaket kan bare nekte medlemskap dersom det er saklig grunn for det. På årsmøtet, samvirkets øverste organ, fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme.

Aksjeselskap

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter. Det er Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13.juni 1997 nr. 44 som regulerer denne organisasjonsformen.

I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Stiftelse

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. juni 2001 nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen.

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og etableres gjerne for å ivareta et bestemt formål. Stiftelsens styre skal ivareta dette formålet uten å se hen til andre interesser. Som oppretter av en stiftelse kan kommunen eller fylkeskommunen dermed ikke utøve direkte styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Oppretteren kan heller ikke løse opp stiftelsen. Organisering gjennom å opprette en stiftelse gjør virksomheten helt uavhengig av kommunen eller fylkeskommunen.

Organisasjonsformenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven

Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen eller fylkeskommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale eller fylkeskommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat, kommuner eller fylkeskommuner» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen her beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal eller fylkeskommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9.

Foto: Adobe Stock

1

ANBEFALING 1:

Velge selskapsform ut fra formål og behov

Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til inn-syn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens eller fylkeskommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen eller fylkeskommunen bør derfor kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap, og selskapsformen diskuteres, bør kommunestyret eller fylkestinget med utgangspunkt i de oppgavene som skal løses vurdere hvilket styringsbehov kommunen eller fylkeskommunen har. Hvis det er snakk om å delegerer myndighetsoppgaver, f.eks. ansvar for å utøve tilsyn, treffe forvaltningsvedtak på et fagområde eller sørge for individrettede tjenester, vil også dette få betydning for vurderingen av hvilken selskapsform kommunen eller fylkeskommunen kan og bør velge.

rettssubjekter kan konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen også legge føringer for valg av selskapsform og drift. Dersom det er snakk om oppgaver og tjenester som tilbys og selges i konkurranse med private tilbydere, bør kommunen eller fylkeskommunen velge en selskapsform som er egnet for slik virksomhet. Selskapsformen er også viktig ut fra hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

Kommunen eller fylkeskommunen bør kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige

2

ANBEFALING 2:**Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private**

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

En del kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper utfører lovpålagte oppgaver eller andre forvaltningsoppgaver som er skjermet fra konkurranse, samtidig som de utfører og selger tjenester i et marked i konkurranse med andre. Selskapene har på denne måten en blandet virksomhet. Her kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte (fordeler med en økonomisk verdi), og om denne støtten er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale her er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke må subsidieres av offentlige midler ved at denne delen mottar fordeler, for eksempel i form av husleie under markedspris eller rimelig lån av personell og utstyr fra den skjermede delen av virksomheten. Slike fordeler kan innebære ulovlig kryssubsidiering av den konkurranseutsatte virksomheten, og er ikke tillatt. Prinsippet er at den konkurranseutsatte delen av selskapet som utgangspunkt skal kunne stå økonomisk på egne ben, selv må bære alle kostnader knyttet til virksomheten eller en forholdsmessig andel av kostnadene ved tjenester den har felles med den skjermede delen av virksomheten.

Det må som et minimum føres separate regnskaper (regnskapsmessig skille), med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå kryssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at dette ikke skjer.

Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig at den konkurranseutsatte delen skilles ut i et eget selskap, og at man slik gjennomfører et selskapsmessig skille.

3

ANBEFALING 3:

Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret eller fylkestinget får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Det er viktig at kommunestyret eller fylkestinget som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen eller fylkeskommunen har for de selskapene kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i. Det er også viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av representantskap eller generalforsamling. Rollen som folkevalgt i kommunestyret eller fylkestinget er ulik den rollen man har i et selskapsorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Foto: Adobe Stock

4

ANBEFALING 4:

Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

Kommunestyret eller fylkestinget skal etter kommuneloven § 26-1 minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som blant annet fastsetter overordnede prinsipper for kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Lovens krav om utarbeiding av eierskapsmeldinger én gang i valgperioden er ikke til hinder for at dette kan skje oftere. Særlig dersom kommunen eller fylkestinget har eierandeler i mange selskaper kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingene opp til vurdering oftere. Samtidig kan det være litt voldsomt å legge fram en full vurdering av eierskapet hvert år, så hvis dette ikke skjer fullt så ofte, så bør uansett kommunestyret eller fylkestinget få seg forelagt en rapport om selskapene hvert år om økonomi, spesielle saker osv.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskaper der kommunen eller fylkestinget har eierinteresser, det vil si der kommunen eller fylkeskommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har tilsvarende interesser i.

Eierskapsmeldingen må beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eller fylkeskommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens eller fylkeskommunens totale virksomhet. De overordnede prinsippene bør fastsette hvilke typer spørsmål og saker de folkevalgte skal og bør befatte seg med, og hva som skal håndteres av selskapsorganene. Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens eller fylkeskommunens innbyggere.

Eierskapsmeldingen skal etter kommuneloven § 26-1 ha disse hovedpunktene:

- Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- En oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser i virksomheter som nevnt

Lovens krav til innholdet i eierskapsmeldingen er minimumskrav. Eierskapsmeldingen kan også inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen eller fylkeskommunen; prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden. Når det gjelder kravet om at formålet med eierskapet skal komme frem av meldingen, kan det være grunn til å merke seg at formålet med eierskapet ikke nødvendigvis er identisk med selskapets formål. Med formålet med eierskapet menes det kommunen eller fylkeskommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eller fylkeskommunen eier/har eierandeler i selskapet.

Kommuner eller fylkeskommuner som organiserer deler av sin virksomhet som fristilte selskaper, bør samtidig vurdere om betingelsene er til stede for å bygge opp en organisert, kompetent støttefunksjon i kommune- eller fylkesadministrasjonen. Det kan være hensiktsmessig med en egen enhet som kan håndtere en forberedende oppgave for kommunestyret eller fylkestinget i form av et «eierskapssekretariat» eller lignende.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen eller fylkeskommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

5

ANBEFALING 5:

Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet. Vedtektene for aksjeselskaper, kommunale foretak, og selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og

mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten.

Dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen eller fylkeskommunen kan ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til, for eksempel en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Styret kan, med bistand fra administrasjonen, i tillegg utarbeide egne interne strategidokumenter som peker ut hvordan og med hvilke innsatsfaktorer selskapet skal oppnå de målene eierne har fastsatt. I mange selskaper vil det også være aktuelt å ha en styreinstruks som legger føringerne for styrets arbeid og saksbehandling.

Foto: Adobe Stock

6

ANBEFALING 6:

Holde jevnlige eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er et møte mellom kommunen eller fylkeskommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Det bør ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. All eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Foto: Adobe Stock

7

ANBEFALING 7:

Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret eller fylkestinget for foretakene. Samhandlingen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet er ikke lovregulert.

For selskapsformene AS og IKS bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Slik sikrer man engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet. Ordfører eller andre kommunestyre- eller fylkestingsrepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling.

Medlemmer av et representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret eller fylkestinget etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksje-

loven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør oppnevnes et tilstrekkelig antall (minst to) varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune eller et eierfylke ikke er representert og ikke kan delta når saker skal avgjøres av representantskapet. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår at representantskapsmedlemmene representerer sine respektive kommuner eller fylkeskommuner i selskapsforholdet, og at vedkommende kommune eller fylkeskommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet. Dette kan bidra til at eierorganet tilføres ønskelig og nødvendig fagkompetanse. Selskapets daglige leder skal imidlertid ikke sitte der.

8

ANBEFALING 8:

Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene. Det er styret som innkaller. Det er gjennom saksbehandling og vedtak i de øverste selskapsorganene eierstyringen skal skje. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være til stede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For interkommunale selskap har styrets leder og daglig leder plikt til å være til stede på representantskapsmøtet. Dette gjelder ikke for

revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet noe større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene.

9

ANBEFALING 9:

Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

Både kommunen eller fylkeskommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det

er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Foto: Adobe Stock

Eierorganet oppnevner styre, men kommunen eller fylkeskommunen selv har også et ansvar for å sørge for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken politiske partier, kommunen, fylkeskommunen eller andre interessenter eller særlige interesser, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det er ikke noe til hinder for at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunen eller fylkeskommunen kan gi en viktig innsikt og kompetanse som styret bør besitte. Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen eller fylkeskommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i, bør kommunen eller fylkeskommunen imidlertid vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig

å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret eller fylkestinget selv bør gjøre.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

ANBEFALING 10:

Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser

Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Ordningen med valgkomité er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Valgkomitéen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper. Ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige tema. En valgkomité kan arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen av styret.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomitéen. I selskap med flere eierkommuner eller eierfylker bør valgkomitéen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

Det anbefales at valgkomitéen har en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes, og at valgkomitéen begrunner sine forslag.

Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret bør normalt ikke skiftes ut samtidig for å sikre kontinuitet

og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

11

ANBEFALING 11:

Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Styremedlemmene i selskaper behøver ikke være bosatt i kommunen eller fylkeskommunen. I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om balansert kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommuneloven § 21-1.

Foto: Adobe Stock

12

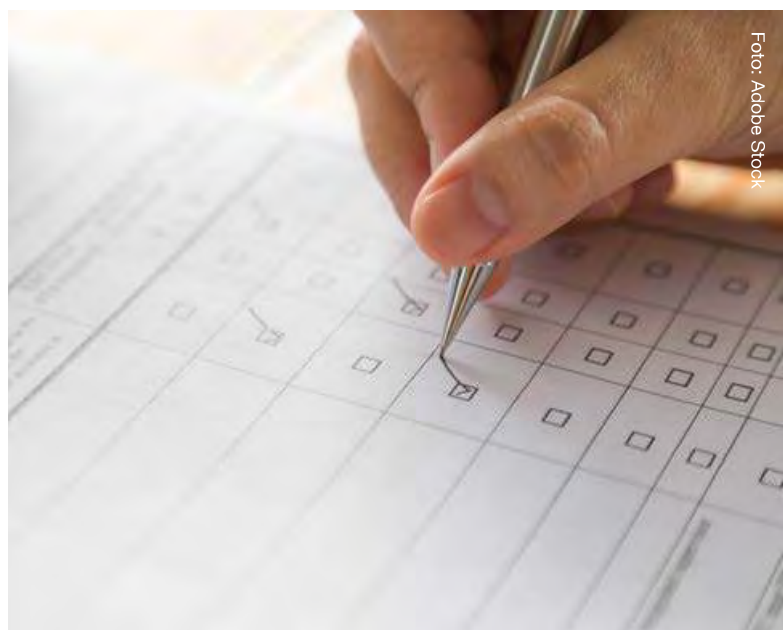
ANBEFALING 12:

Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

13

ANBEFALING 13:

Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper

Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styret til et datterselskap.

Dette er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Det må også tas hensyn til at den styrekompetansen som trengs i de respektive selskap innen konsernet kan være ulik. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Foto: Adobe Stock

14

ANBEFALING 14:

Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Foto: Adobe Stock

Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær, uansett hvem som er fraværende. 1. varamedlem bør rykke opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling/representantskapsmøte holdes.

15

ANBEFALING 15:**Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet**

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Spørsmål om inhabilitet når virksomhet er lagt til selskaper kan oppstå på to måter. For det første kan det oppstå inhabilitet i saker som selskapet skal behandle. Inhabilitet for ansatte og medlemmer av styrende organer i interkommunale selskaper er regulert i IKS-loven. For aksjeselskaper har aksjeloven egne regler om inhabilitet. For det andre kan inhabilitet oppstå når kommunen eller fylkeskommunen skal behandle en sak hvor selskapet er part. Denne situasjonen er regulert i kommuneloven og forvaltningsloven. Personer i de kommunale eller fylkeskommunale selskapenes eierorganer og styrer må alltid vurdere sin egen habilitet i forhold til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt

ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid. Det å være styremedlem i et foretak og samtidig kommunestyremedlem, utløser ikke automatisk habilitetsspørsmål i kommunestyrets behandling, ettersom et foretak ikke er et selskap, men del av kommunen eller fylkeskommunen.

16

ANBEFALING 16:

Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv

Kommunen eller fylkeskommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Styremedlemmer bør være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Styremedlemmer bør derfor ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. En advokat som er styremedlem, bør f.eks. ikke påta seg oppdrag for det samme selskapet. Det anbefales også at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet.

Godtgjørelsen for styrevervet bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til styremedlemmenes kompetanse og forventet tidsbruk, samt virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer blant annet at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene pga. det særlige arbeidet som følger med styreledervervet. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjøring til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene, mens det er kommunestyret eller fylkestinget selv som fastsetter godtgjøringen til styret i et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

17

ANBEFALING 17:

Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale eller fylkeskommunale foretak og selskaper bør registreres i KS styrevervregister <https://www.styrevervregisteret.no/> velkommen

Kommuner og fylkeskommuner er avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding.

KS styrevervregister er et godt verktøy for å sikre åpenhet om folkevalgte og lederes roller og verv. Alle kommuner og fylkeskommuner er automatisk en del av dette. Kommunale-og fylkeskommunale foretak/bedrifter/selskap må selv vedta å slutte seg til registeret. Opplysninger innhentes deretter automatisk fra Brønnøysund registeret. Den enkelte får en epost og mulighet til å føye til opplysninger.

18

ANBEFALING 18:

Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon

Det anbefales at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene vil være det naturlige valget for disse selskapene.

Kommunalt tilknyttede selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter har ikke et avledet medlemskap i KS gjennom kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Selskapet må selv melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon for å være omfattet av organisasjonens tariffavtaler og det interessepolitiske arbeidet organisasjonen gjør. Vår klare anbefaling er at de kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskapene bør være en del av det fellesskapet som ligger i å være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) vil

være det naturlige valget for alle kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskaper. På denne måten sikres at rammebetingelsene selskapene opererer under er tilpasset deres egenart og behov.

Det er et nært og godt samarbeid mellom KS og Samfunnsbedriftene både politisk, faglig og administrativt. Etter utskillingen av KS Bedrift (nå Samfunnsbedriftene) fra KS bygger samarbeidet formelt på en inngått Samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen går blant annet opp grense-

Samfunnsbedriftene er den ledende arbeidsgiverorganisasjonen for kommunalt eide selskaper – med 550 medlemmer innen en rekke tjenesteområder. De største områdene er energi, avfall, havn og brann/redning, men det er også medlemmer innen blant annet vann og avløp, økonomi, revisjon, pensjon, kompetanse, eiendom, kultur, helse, IKT og samferdsel.

2/3 av medlemmene i Samfunnsbedriftene er offentlig eide aksjeselskap eller interkommunale selskap (IKS). De øvrige er samvirkeforetak, ideelle organisasjoner, stiftelser, kommunale og fylkeskommunale foretak. Samfunnsbedriftenes ønsker å forene og styrke sine medlemmer, og arbeider for økt samarbeid på tvers av kommunegrensene og i hver enkelt kommune.

De viktigste oppgavene til Samfunnsbedriftene er:

- rådgivning og kursvirksomhet om arbeidsgiverrollen
- forhandling av tariffavtaler tilpasset medlemmene
- arbeid for bedre rammebetingelser
- juridiske rådgivning tilpasset medlemmene, spesielt om eierskap, offentlige anskaffelser og selskapsetablering
- møteplasser og nettverk der medlemmer kan møtes både innen og på tvers av alle bransjer for å utveksle erfaringer og hente inspirasjon

 Samfunnsbedriftene

www.samfunnsbedriftene.no / post@samfunnsbedriftene.no

Foto: Adobe Stock

ne mellom KS og Samfunnsbedriftene for hvor kommuner, fylkeskommuner og virksomheter skal være organisert. Etter Samarbeidsavtalen og vedtektene i henholdsvis KS og Samfunnsbedriftene kan kommuner og fylkeskommuner være organisert i KS og alle selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter i Samfunnsbedriftene. Senest under KS sitt Landsting i 2020 ble betydningen av at KS og Samfunnsbedriftene sammen skal arbeide for at kommunalt eide bedrifter/selvstendige rettssubjekter skal være medlemmer i Samfunnsbedriftene understreket og framhevet.

Landstinget vedtok følgende; «Landstinget understreker betydningen av at de kommunale bedriftene er organisert i KS Bedrift, og dermed en del av den samlede KS-familien. Bedriftene løser viktige kommunale oppgaver og representerer viktig kompetanse for kommunesektoren. Landstinget ønsker at KS og KS bedrift skal samhandle og arbeide systematisk for å rekruttere kommunale bedrifter til KS bedrift.» (KS bedrift er nå Samfunnsbedriftene)

Det tariffrettslige samarbeidet mellom KS og Samfunnsbedriftene bygger på en felles Hovedavtale. Gjeldende Hovedavtale er inngått for perioden 2020-2021. Gjennom medlemskap i Samfunnsbedriftene vil selskapene dels være omfattet av de tariffavtalene kommunen eller fylkeskommunen er omfattet av og dels være omfattet av egne Hovedtariffavtaler som er utviklet av Samfunnsbedriftene og spesialtilpasset bedrifter, og ikke i samme grad forvaltning. Samfunnsbedriftenes arbeid med utvikling av tariffavtaler spesielt tilpasset medlemmenes behov har så langt resultert i en Hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter (Bedriftsavtalen) og Energiavtale I og II. Drøyt 200 av medlemmene i Samfunnsbedriftene følger den kommunale Hovedtariffavtalen.

19

ANBEFALING 19:

Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Kommunale eller fylkeskommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal derfor skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes eller fylkeskommunens omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper.

Et mål for mange kommunale eller fylkeskommunale selskaper er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til retningslinjene bør de diskuteres og eventuelt revideres årlig.

ANBEFALING 20:

Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak

Det anbefales at kommunestyret eller fylkestinget ved opprettelse av kommunale foretak gjennomgår kommunelovens regulering av forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket.

Kommunale eller fylkeskommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen eller fylkeskommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret eller fylkestinget, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen eller fylkeskommunen for øvrig. Kommunedirektøren har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket.

Kommunedirektørens formelle rolle overfor foretaket er at han/hun kan instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet den aktuelle saken. Videre skal kommunedirektøren i saker som behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Dette henger sammen med det generelle overordnede ansvaret kommunedirektøren har overfor hele kommuneorganisasjonen.

Kommunedirektøren eller dennes stedfortreder og medlem av kommune- eller fylkesråd kan ikke velges til styret i kommunale eller fylkeskommunale foretak. Med «dennes sted-

fortreder» siktes det til personer som, i tillegg til kommunedirektøren, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter Kommuneloven § 9-16, annet ledd. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen eller fylkeskommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i kommunedirektørens fullmakter, for eksempel i kommunedirektørens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen eller fylkeskommunen hvor vedkommende har rollen som kommunedirektør, dennes stedfortreder, eller er kommuneråd eller fylkesråd bestemmelsen gjelder. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale eller fylkeskommunale foretak som har slike roller i andre kommuner eller fylkeskommuner.

ANBEFALING 21:

Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

Det anbefales at kommunen eller fylkeskommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

Kommunestyret eller fylkestinget har kontrollansvar for å sikre at kommunen eller fylkeskommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget har en lovregulert funksjon som organet utfører på vegne av og for kommunestyret. Kontrollutvalget har derfor også en viktig rolle i kommunens eller fylkeskommunens kontroll med selskapene. Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 23-6 kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen eller fylkeskommunen i sin helhet eier

alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper.

Denne innsynsretten og retten til å foreta undersøkelser er i kommuneloven av 2018 også gjort gjeldende for virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen, enten dette er selskaper eller annet, og enten de er privat eller offentlig eid.

I selskaper med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene eller eierfylkene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner eller fylkeskommuner er eiere.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som er eiers representant og utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er opp til kommunestyret eller fylkestinget å avgjøre

om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Eierskapskontrollen blir dermed en form for juridisk etterkontroll, blant annet for å vurdere om eierstyringen har vært tilstrekkelig og om den har gitt de resultatene og målene som eier har fastsatt for selskapet.

Etter kommuneloven skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen, som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget, skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med denne vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Planen skal angi hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og den bør også angi i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

De kommunale eller fylkeskommunale foretakene er en del av kommunen eller fylkeskommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale eller fylkeskommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret eller fylkestinget.²

² Det fremgår av forarbeidene til kommuneloven av 2018 at eierskapskontroll skal utføres av revisjonen i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Prop. 46 L (2017-2018) s. 324.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

10 anbefalinger til folkevalgtes involvering i kommunale budsjettprosesser

Publisert på NKRF sin nettside 02.10.2024

Telemarksforskning har, på oppdrag fra KS FoU, utredet status for folkevalgtes involvering i kommunale budsjett- og økonomiplanprosesser.

Rapporten belyser spørsmål som: Hvordan kan budsjettprosesser legges opp for å sikre bred deltakelse, bedre eierskap og engasjement? Hvordan sikre større lokalpolitisk handlingsrom og innflytelse?

Utredningen baserer seg på en spørreundersøkelse til alle kommunestyrerepresentanter og kommunedirektører i et representativt utvalg av landets kommuner (125 av 357). Videre er det gjennomført intervjuer i seks utvalgte casekommuner med varierende deltakelse og tilfredshet med budsjett- og økonomiplanprosesser.

Blant kommunestyrerepresentantene er det et klart flertall (64 prosent) som mener at det hadde vært en fordel om politikerne hadde hatt sterkere styring med budsjettprosessene.

En betydelig andel (40 prosent) mener også at de ikke har god anledning til å legge føringer for arbeidet med årsbudsjettet i sin kommune.

Et generelt funn er at politikerne ønsker et forutsigbart årshjul for behandling av budsjettsaker. Det inkluderer gode rutiner for oppfølging av budsjettarbeidet gjennom året, og at det er satt av nok tid til behandling av budsjett- og økonomisaker.

Et forutsigbart årshjul med tidlig politisk involvering synes å være en forutsetning for at politikerne skal kunne ta sterkere eierskap og styring med budsjettprosessene. Tidlig involvering av politikerne gir muligheter for å gi føringer og komme med innspill underveis i prosessene. De som er involvert i budsjettprosessene i første og andre kvartal, er mer fornøyd med budsjettprosessene enn de som blir involvert senere.

Et forutsigbart årshjul med tidlig politisk involvering synes å være en forutsetning for at politikerne skal kunne ta sterkere eierskap og styring med budsjettprosessene.

Det er også verdt å merke seg at tilfredsheten med budsjettprosessene er stor i de kommunene hvor kommunestyrerepresentantene opplever av kommuneplanen gir gode føringer for arbeidet med både økonomiplan og årsbudsjett. Dette indikerer at disse kommunene har helhetlige, strategiske prosesser som ramme for arbeid med økonomiplaner og budsjetter. Mye tyder også på at gode budsjettprosesser gir grunnlag for bedre økonomisk styring av kommunen, større sannsynlighet for bedre økonomisk resultat og at man dermed også har lettere for å identifisere og skape et økonomisk handlingsrom.

Rundt 80 prosent av kommunestyrerepresentantene peker på et behov for bedre opplæring knyttet til budsjett- og økonomiplanprosesser. Spesielt for nye som kommer inn i politikken, er det behov for grunnleggende opplæring i kommunal økonomi og styring, kommunale ansvarsområder, rolleavklaring mellom politikk og administrasjon, hvordan prosesser bør foregå og hvordan politikerne og administrasjon kan samhandle godt.

Gjennom folkevalgtprogrammet kan man ha sterkere fokus på grunnleggende opplæring i kommuneøkonomi og budsjettprosesser, og hvordan politikerrollen kan og bør utøves gjennom budsjettprosessene.

Gjennom folkevalgtprogrammet kan man ha sterkere fokus på grunnleggende opplæring i kommuneøkonomi og budsjettprosesser, og hvordan politikerrollen kan og bør utøves gjennom budsjettprosessene.

Telemarksforskning anbefaler at de involverte gjennom folkevalgtprogrammet synliggjør gode grep og eksempler for å lykkes med budsjettprosessene. Det viktigste er sannsynligvis at budsjettprosessene blir lagt opp på en slik måte at kommunestyrerepresentantene har god dialog med administrasjonen, at de involverte er enig om hvilke prosesser som skal gjennomføres, og hva som er formålet med ulike aktiviteter og møtepunkter gjennom året. Det innebærer at politikerne må involveres tidlig i prosessen, noe som gir mer forutsigbarhet for budsjettprosessene.

- **Se også opptak av KS-webinaret:** [Folkevalgte trenger mer kunnskap og tidligere involvering i budsjettplanprosessen](#) (YouTube - starter i nytt vindu)

Rapporten gir **10 anbefalinger** for å sikre gode budsjettprosesser og politisk styring og eierskap til prosessene:

1. Sørg for tidlig medvirkning i prosessen
2. Utarbeid et årshjul for politisk behandling av budsjett- og økonomisaker
3. Sørg for en tydelig avklaring av hva som er administrasjonenes og politikernes roller og oppgaver, og hvordan man ønsker at samhandlingen skal foregå
4. Avklar hvordan økonomisk rammestyring skal foregå politisk, og hva slags rapporteringsrutiner man skal ha for å følge opp budsjettet gjennom året
5. Sørg for oppdaterte kommunale planer, og synliggjør hvordan årsbudsjettet understøtter viktige føringer i kommunens planverk
6. Arranger en dialogkonferanse innen utgangen av april for å skape en omforent forståelse av kommunens utfordringsbilde
7. Kombiner gjerne dialogkonferanse med folkevalgtopplæring om et relevant tema
8. Arranger en rammekonferanse i juni i etterkant av at kommuneproposisjonen og revidert statsbudsjett er lagt fram
9. Avklar budsjettrelaterte saker med formannskapet ut over høsten i forkant av at kommunedirektøren offentliggjør og legger fram sitt salderte budsjett
10. Kommunens administrasjon bør stille kompetanse og ressurser til rådighet for å gi faglig støtte i partigruppenes behandling av kommunedirektørens budsjettforslag

Videre peker rapporten på konkrete opplæringsbehov og anbefalinger knyttet til det.

Kilde: Telemarksforskning

<https://www.telemarksforskning.no/10-anbefalinger-til-folkevalgtes-involvering-i-kommunale-budsjettprosesser/>

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

09/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/64 - 4

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som "eventuelt".

Eksempel på tema som kan tas opp er:

- deltagelse på kurs eller konferanse
- oppsummering fra kurs eller konferanse
- endring av møtedato eller møtested
- forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektøren eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet leder, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Vurdering og konklusjon

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Røros kommune

Møtedato

11.02.2025

Saknr

10/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/64 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 11.2.2025.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken. Om utvalget ser feil eller mangler vil sekretariatet rette opp disse. Om det ikke lar seg gjøre å rette opp feil eller mangler i protokollen, må protokollen godkjennes i førstkommande møte.

Vurdering og konklusjon

Med mindre det foreligger feil eller mangler ved protokollen som ikke kan rettes i møtet, kan kontrollutvalget godkjenne protokollen.